

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2013 om anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård samt 25 motionsyrkanden varav 2 utgör del av yrkanden från allmänna motionstiden 2013.

Efter förslag av finansutskottet och efter yttrande från miljö- och jordbruksutskottet fastställde riksdagen genom ett beslut den 21 november 2012 utgiftsramen för utgiftsområde 20 för 2013 till 4 893 043 000 kronor. Miljö- och jordbruksutskottet tillstyrker regeringens förslag om medeltilldelning till anslag och bemyndiganden. Utskottet ställer sig i övrigt bakom de bedömningar som regeringen har redovisat. Samtliga motioner avstyrks.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har med hänvisning till sina respektive förslag för utgiftsområdet inte deltagit i utskottets beslut om tilldelningen till anslag. I stället redovisar dessa partier sina ställningstaganden i fyra särskilda yttranden.

Utskottet har gjort en uppföljning av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2013 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad utskottet anfört i detta avsnitt.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	7
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20	
Allmän miljö- och naturvård	7
Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	10
Inledning	10
1:1 Naturvårdsverket	11
1:2 Miljöövervakning m.m.	12
1:3 Åtgärder för värdefull natur	14
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	16
1:5 Miljöforskning	18
1:6 Kemikalieinspektionen	19
1:7 Internationellt miljösamarbete	22
1:8 Supermiljöbilspremie	23
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	24
1:10 Klimatanpassning	25
1:11 Inspire	26
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	26
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	29
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	32
1:15 Hållbara städer	32
1:16 Skydd av värdefull natur	33
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	37
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	38
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	38
Förslag till nya anslag m.m.	39
Utskottets ställningstagande	45
Särskilda yttranden	47
1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (S)	47
2. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (MP)	49
3. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (SD)	54
4. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (V)	55
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	59
Propositionen	59
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	60

<i>Bilaga 2</i>	
Utskottets anslagsförslag	63
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	64
<i>Bilaga 4</i>	
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	66
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Utgiftsutvecklingen för anslag 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	81
Tabell 3 Utgiftsutvecklingen för anslag 1:15 Hållbara städer	88

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Riksdagen godkänner vad miljö- och jordbruksutskottet har anfört om utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20.

2. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

a) Bemyndiganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2013 för anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 92 000 000 kronor 2014–2016
2. under 2013 för anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 210 000 000 kronor 2014–2037
3. under 2013 för anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 812 000 000 kronor 2014–2022
4. under 2013 för anslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2014–2016
5. under 2013 för anslaget 1:10 Klimatanpassning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 000 000 kronor 2014 och 2015
6. under 2013 för anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 145 000 000 kronor 2014–2018
7. under 2013 för anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 674 000 000 kronor 2014–2022
8. under 2013 för anslaget 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 21 000 000 kronor 2014–2018
9. under 2013 för anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2014–2062

10. under 2013 för anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på 450 000 000 kronor 2014, 450 000 000 kronor 2015 och 450 000 000 kronor 2016–2018. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 20 punkterna 1–10.

b) Anslag

Riksdagen anvisar för 2013 anslagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt utskottets förslag i bilaga 1. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 20 punkt 11.

c) Motioner om anslag m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 32 och 34 i denna del,

2012/13:U327 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 20 och 29,

2012/13:MJ207 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5,

2012/13:MJ211 av Isak From (S),

2012/13:MJ219 av Suzanne Svensson och Annelie Karlsson (båda S),

2012/13:MJ246 av Lars-Axel Nordell (KD),

2012/13:MJ266 av Åsa Torstensson (C),

2012/13:MJ398 av Stina Bergström m.fl. (MP),

2012/13:MJ405 av Jan Lindholm (MP),

2012/13:MJ412 av Josef Fransson m.fl. (SD),

2012/13:MJ420 av Cristina Husmark Pehrsson (M) i denna del,

2012/13:MJ444 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 1–8,

2012/13:MJ453 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2012/13:MJ457 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) och

2012/13:MJ485 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 4.

Stockholm den 29 november 2012

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S)¹, Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S)², Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S)³, Roger Tiefensee (C), Pyy Niemi (S)⁴, Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP)⁵, Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD)⁶, Jens Holm (V)⁷, Christina Karlsson (S)⁸, Linda Arvidsson Wemmert (M) och Jonas Gunnarsson (S)⁹.

^{1–9} Avstår från ställningstagande under punkt 2.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2012/13:1 utg.omr. 20) om anslagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Utskottet behandlar också ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2012 med anknytning till budgeten (bil. 1). Utskottets förslag till beslut om anslag finns i bilaga 2. Regeringens och oppositionspartiernas förslag finns i bilaga 3. I betänkandet behandlas vidare uppföljningen av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för 2012 (bil. 4).

Utgiftsområde 20

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård är indelat i två områden – Miljöpolitik och Miljöforskning. Området Miljöpolitik omfattar frågor som rör naturvård och biologisk mångfald, klimat, havs-, vatten- och luftvård, havsplanering, sanering och efterbehandling av förorenade områden, avfall, miljöskydd, miljöövervakning, miljöforskning, kemikaliekontroll, meteorologi, hydrologi och oceanografi, hållbara städer samt internationellt miljö-samarbete. Verksamheten vid Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ingår i området. Vidare hör Stiftelsen Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning, Stockholms internationella miljöinstitut, Kärnavfallsfonden och Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet till området. Området Miljöforskning omfattar forskning inom utgiftsområde 20, främst forskning om miljö och samhällsbyggande vid Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) men också forskningsverksamheten vid Naturvårdsverket och Stockholm Environment Institute (SEI).

Utskottets uppföljning och utvärdering

Den 15 mars 2012 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp regeringens resultatredovisning inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Inriktningen har varit att följa upp de resultat som regeringen har redovisat, däribland iakttagelser om vad som har hänt utifrån utskottets tidigare uppföljningar. Uppföljningen finns i bilaga 4.

Utskottets överväganden

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner vad utskottet har anfört om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Bakgrund

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Som en del i utskottens löpande uppföljning beslutade miljö- och jordbruksutskottet i mars 2012 att fortsätta att göra uppföljningar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen. Syftet har varit att ta fram ett beslutsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2013 och att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att utskottet ska ha möjlighet att följa kopplingen mellan mål, genomförda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen. Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport redovisas i bilaga 4 i detta betänkande.

Utskottets ställningstagande

Fortsatt utveckling av resultatstyrningen och resultatdialogen

Miljö- och jordbruksutskottet tar sedan flera år aktiv del i utvecklingsarbetet med ekonomisk styrning, och det pågår en dialog mellan utskottet och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att man ser positivt på det utvecklingsarbete som miljö- och jordbruksutskottet har inlett.

Utskottet anser att det är positivt att utvecklingsarbetet fortsätter. Den dialog som har utvecklats mellan regeringen och utskottet om resultatredovisningen är värdefull. Utvecklingsarbetet bör bl.a. leda till att utskottets möjligheter att bedöma mål, resultat och anslagsförslag förbättras.

Utskottet är positivt till att regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 har en tydlig koppling till miljö kvalitetsmålen. Det är dock svårt att se vilka resultat som faktiskt har uppnåtts. Indikatorerna för de olika målen redovisas inte i budgetpropositionen. Utskottet utgår från att de synpunkter som under senare år har framförts av utskottet kommer att vara ett underlag för regeringens aviserade översyn av indikatorerna i syfte att få en tydligare och mer transparent redovisning. För att man ska kunna följa den långsiktiga utvecklingen av resultaten under en längre tid behöver tids-serier redovisas.

Det finns anledning att tydligare skilja på regeringens beskrivningar av dels tillståndet och utvecklingen inom ett område, dels statens insatser, dels det faktiskt uppnådda resultatet av statens insatser. Resultatredovisningen bör i större utsträckning omfatta en redovisning och bedömning av uppnådda resultat av genomförda statliga insatser.

Redovisade resultat inom havsmiljöområdet

Det är enligt regeringen inte möjligt att nå miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård till 2020 med i dag beslutade eller planerade styrmedel. Mycket återstår innan miljötillståndet i samtliga kust- och havsvatten är bra. Många aktörer och aktiviteter gör anspråk på att nyttja hav och kust och flera av dem medför en påverkan på havens förmåga att leverera ekosystemtjänster. Tillståndet för havets biologiska mångfald är i dag inte gynnsamt. Utskottet vill därför framhålla att det är viktigt att Sverige fortsätter att vara pådrivande och bedriver ett målinriktat arbete för att förbättra havsmiljön. Det är enligt utskottets mening även i fortsättningen viktigt att regeringen till riksdagen redovisar resultaten av insatserna och hur de utvecklas över åren.

Redovisade resultat inom klimatområdet

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att tillståndet i miljö förändras i negativ riktning. De globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka och den globala årsmedeltemperaturen fortsätter att stiga. Det är enligt regeringens bedömning inte möjligt att nå miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats. Möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålet är beroende av en global omställning till fossilbränslesnål energitillförsel och effektivare energianvändning. Regeringen bedömer att det nationella målet för perioden 2008–2012 kommer att nås med marginal och att etappmålet till 2020 ligger inom räckhåll. Enligt regeringens bedömning kan utsläppsminskningarna sedan 1990 till stor del förklaras av den förda klimatpolitiken. Regeringen redovisar att utsläppen från transporter i dag är större än 1990 och att den tidigare trenden med en minskning av uppvärmningsrelaterade utsläpp har brutits.

När det gäller resultaten för statens insatser inom klimatområdet anser utskottet att förbättringstakten inte är tillräcklig för att nå de uppsatta målen för transportsystemets klimatpåverkan. Utskottet ser med oro på den av regeringen redovisade utvecklingen inom transportområdet. Det är av stor betydelse att utskottet får fortlöpande information för att löpande kunna följa den fortsatta händelseutvecklingen vad gäller klimatpåverkande utsläpp. Frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras har ännu inte underställts riksdagen för beslut. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur överskottet ska hanteras i enlighet med riksdagens tillkännagivande.

Hållbara städer

År 2010 gjorde utskottet en uppföljning av statens satsning på hållbara städer. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att stödet har resulterat i ett stort antal stödansökningar. Vidare har bl.a. möten för erfarenhetsutbyte genomförts. Delegationen för hållbara städer har lämnat förslag till fortsatt arbete för hållbar stadsutveckling.

Utskottet konstaterar att satsningen på hållbara städer har lett till ett ökat intresse för hållbar stadsutveckling. Det kvarstår mycket arbete för att på bred front åstadkomma en hållbar utveckling av städerna. Det är viktigt att regeringen uppmärksammar och åtgärdar de problem som utskottet har pekat på i sin tidigare uppföljning. Delegationen för hållbara städer har föreslagit att en nationell stadspolitik införs för bättre samordning av olika statliga sektorsintressen och en fortsatt statlig satsning på hållbar stadsutveckling. Det är viktigt att erfarenheterna från satsningen tas till vara och sprids och att det fortsatta arbetet har en tydlig koppling till ordinarie förvaltningsstrukturer.

Handlingsplan för kemikalier

Hösten 2011 gjorde utskottet en begränsad uppföljning av de medel som Kemikalieinspektionen tilldelas under perioden 2011–2014 för en handlingsplan för kemikalier. Av regeringens resultatredovisning framgår att de extra resurserna under 2011 bl.a. har lett till ett intensifierat tillsynsarbete. Vidare har branschdialoger initierats. Utskottet noterar att regeringen har redovisat en del resultat av satsningen men inte kommenterat de synpunkter som utskottet framförde förra året i sin uppföljning. Detta gäller t.ex. utskottets önskemål om regeringens analys av samverkansbehov, satsningens betydelse för tillsynen, dialogen med andra aktörer och EU-arbetet. Det är enligt utskottets mening viktigt att regeringen löpande följer utvecklingen av insatserna och att resultaten av detta redovisas till riksdagen. Uppnådda resultat bör bedömas i förhållande till mål och kostnader. I samband med förra årets uppföljning lyfte utskottet fram att det skulle vara värdefullt om regeringen återkom till riksdagen i budgetpropositionen för 2013 eller 2014 och redogjorde för de förväntade konsekvenserna av att satsningen upphör. Regeringen har i årets budgetproposition inte lämnat

någon sådan redogörelse. Utskottet utgår från att en sådan analys kommer att lämnas i nästa års budgetproposition i enlighet med utskottets tidigare önskemål.

Biologisk mångfald i rinnande vatten

Under 2011 gjorde utskottet en uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att anläggande av kraftverks- och regleringsdammar har stor påverkan på den fysiska miljön. Antalet restaurerade vattendrag har ökat de senaste åren men arbetet går långsamt, bl.a. på grund av den juridiska processen vid omprövningar och tillstånd för vattenverksamhet. Regeringen har därför tillsatt en utredning för att se över reglerna för vattenverksamhet. Utskottet har erfarit att det finns ett stort intresse i frågor som rör vattenkraften och biologisk mångfald i rinnande vatten och det är därför tillfredsställande att regeringen har tillsatt en utredning. Utskottet utgår från att de problem som har uppmärksamrats kommer att lösas, och att regeringen i de kommande årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisar och bedömer de resultat som uppnås för den biologiska mångfalden i rinnande vatten.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad utskottet har anfört om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård i enlighet med vad utskottet föreslår och vad som framgår av bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen regeringens förslag om medelstillelning till anslagen. Riksdagen bifaller även regeringens förslag om bemyndiganden inom detta utgiftsområde. Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med förslag om en annan fördelning på anslag och om nya anslag inom utgiftsområdet.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Inledning

Enligt 5 kap. 12 § riksdagsordningen ska riksdagen i ett och samma beslut fastställa ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänna en beräkning av statsbudgetens inkomster. Beslutsordningen innebär att riksdagen tar ställning till dessa poster genom ett beslut. Alla förslag som avser utgifts-

ramar m.m. och beräkningen av statsbudgetens inkomster är sammanförda i en enda beslutspunkt, det s.k. rambeslutet. Finansutskottet har i årets s.k. rambetänkande (bet. 2012/13:FiU1) behandlat regeringens och partiernas förslag till fördelning av statsutgifterna på utgiftsområden. Detta betänkande ligger till grund för riksdagens rambeslut av den 21 november 2012 om statsbudgeten och utgiftsramarna för de olika utgiftsområdena nästa år. Riksdagen har därmed ställt sig bakom den ram för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som angivits i budgetpropositionen. Ramen för utgiftsområde 20 är 4 893 043 000 kronor för 2013.

När riksdagen fattat beslut om fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden tar utskotten och därefter riksdagen ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde. Även beslut om samtliga anslag inom ett utgiftsområde ska enligt budgetprocessens regler fattas genom ett enda beslut. Nedan redovisas regeringens förslag för de olika verksamheter som ingår i utgiftsområde 20 och förslagen i de aktuella motionerna.

1:1 Naturvårdsverket

Propositionen

Anslaget används för Naturvårdsverkets förvaltningskostnader, inklusive verkets kostnader för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen. Regeringen föreslår att 370 206 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2012/13:MJ453 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 2 i denna del bör anslaget förstärkas med 230 000 000 kronor för Naturvårdsverkets arbete med att samordna och genomföra en rad åtgärder inom miljömålsarbetet samt för tillståndsprövning för miljöfarliga verksamheter.

I partimotion 2012/13:MJ457 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) i denna del föreslås att anslaget bör öka med 50 000 000 kronor. Naturvårdsverket bör kompenseras för tidigare neddragningar och ökade administrativa kostnader.

Utskottets kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att arbetet med att utveckla miljömålssystemet fortsätter. Den parlamentariska miljömålsberedningen (M 2010:04) har till uppgift att utveckla strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder på uppdrag av regeringen. Beredningen ska hantera frågor som kräver politiska avvägningar eller områden som är särskilt komplexa och kännetecknas av stor osäkerhet (dir. 2010:74). I juni 2012 redovisade beredningen ett delbetänkande med ett förslag till en strategi för en giftfri miljö med etappmål, styrmedel och åtgärder (SOU 2012:38).

Beredningen har i uppdrag att lämna förslag till en strategi för en långsiktigt hållbar markanvändning som ska slutredovisas senast den 15 juni 2014. Ett delbetänkande lämnades i mars 2012 (SOU 2012:15) med en problemanalys och en plan för framtagandet av strategin med en tidsplan för rapportering. Beredningen avser att redovisa en delrapport den 15 juni 2013 med inriktning på skydd och skötsel av landområden samt hur miljöhänsynen i skogsbruket kan utvecklas.

De 25 myndigheterna med ansvar inom miljömålssystemet har i uppgift att verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Naturvårdsverket har i uppgift att samordna arbetet med miljömålsuppföljningen i samråd med andra berörda myndigheter samt att samordna tillämpningen av samhällsekonomiska analyser inom miljömålssystemet.

Regeringen uppger att i Naturvårdsverkets rapport Miljömålen – fokus på förutsättningarna Årlig uppföljning av miljökvalitetsmålen 2012 (dnr 2012/1757/Ma) redovisas respektive ansvarig myndighets bedömning av möjligheten att nå miljökvalitetsmålen. Årets bedömningar tar fasta på faktiska förutsättningar att nå målen, dvs. om styrmedel vid bedömningsåret är beslutade och tillräckliga åtgärder genomförda före 2020. Detta innebär att årets bedömningar är mer strikta än tidigare år då möjligheten att nå det önskade miljötillståndet tolkades friare i och med att myndigheterna i sina bedömningar då även räknade in möjligheterna att skapa förutsättningar i form av styrmedel och åtgärder. Årets bedömningar ger därmed en mer korrekt bild av möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och man kan därför inte jämföra 2012 års bedömningar med tidigare års bedömningar.

1:2 Miljöövervakning m.m.

Propositionen

Anslaget används för att följa upp och rapportera uppgifter knutna till miljökvalitetsmålen, för miljöövervakning, för bidrag till vissa ideella organisationer m.fl., för bidrag till bl.a. AB Svenska Miljöstyrningsrådets arbete med miljökrav vid offentlig upphandling och miljöledningssystem. Medlen för att följa upp och rapportera uppgifter knutna till miljökvalitetsmålen och till miljöövervakningen ska fördelas av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, efter samråd med berörda myndigheter. En del av anslaget används också för att arbeta med internationell miljöövervakning samt internationell rapportering som följer av EU-direktiv och andra internationella åtaganden.

Regeringen föreslår att 292 714 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

I propositionen föreslås vidare att regeringen bemyndigas att under 2013 för ramanslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 92 000 000 kronor 2014–2016.

Motionerna

Enligt motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del bör anslaget öka med 100 000 000 kronor. Miljöövervakning är väsentlig för att följa upp den faktiska utvecklingen i miljön. Bidrag till ideella miljöorganisationer är mycket kostnadseffektiva satsningar och de behöver därför höjas. För miljöövervakning till havs behöver vidare forsknings- och undersökningsfartyg Argos ersättas.

I motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del begärs att anslaget ska höjas med 25 000 000 kronor. Medel behöver tillföras för att göra det möjligt att ta fram könsuppdelad statistik för att analysera hur män och kvinnor påverkar klimatet. Även i partimotion 2012/13 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29 uppmärksammas behovet av resurser för att ta fram könsuppdelad statistik.

Utskottets kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att regeringen behöver ett bemyndigande för att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ska kunna teckna fleråriga avtal med de aktörer som utför övervakning i program som löper över flera år. Bemyndiganderamen föreslås öka med 10 miljoner kronor 2013 jämfört med 2012 för ökade kostnader på miljöövervakningsområdet.

För att säkerställa den långsiktiga finansieringen av arbetet med havsmiljöövervakning föreslår regeringen att anslaget tillförs 15 miljoner kronor per år fr.o.m. 2013. Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur minskas i motsvarande omfattning.

När det gäller frågan om miljöövervakning till havs vill utskottet uppmärksamma att regeringen i september 2012 gav Sjöfartsverket i uppdrag att utreda hur statens behov av forsknings- och undersökningsfartyg bäst kan tillgodoses och hur statens fartygsresurser för forsknings- och undersökningsverksamhet ska kunna nyttjas mest effektivt. Uppdraget ska ske i samråd med de myndigheter som är i behov av fartygsresurser för forsknings- och undersökningsverksamhet, dvs. Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Sveriges geologiska undersökning (SGU) samt universiteten i Stockholm, Göteborg och Umeå. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2012.

Frågan om könsuppdelad statistik har behandlats tidigare av utskottet, senast i november 2011 (bet. 2011/12:MJU1). Utskottet uppmärksamade då bl.a. att Naturvårdsverket har tagit fram en rapport, Genusperspektiv på allmänhetens kunskaper och attityder till klimatförändringen (tidigare växthuseffekten), Rapport P1075, oktober 2009. Enligt Naturvårdsverket ger

rapporten intressanta insikter om skillnader mellan män och kvinnor när det gäller deras syn på klimatproblematiken och hur dessa skillnader har förändrats över tid. I rapporten anförs att det finns skillnader mellan män och kvinnor vad gäller attityder till och kunskaper om klimatförändringen.

Utskottet har vidare fått information om att Miljödepartementet planerar att fortsätta med sitt arbete kring resurseffektivitet och hållbar konsumtion och produktion. Syftet är dels att uppnå de mål som fastställs i EU:s handlingsplan för resurseffektivitet och de nationella miljö kvalitetsmålen, i synnerhet generationsmålet, dels att uppfylla åtaganden i det globala tioåriga ramverket av program för hållbar konsumtion och produktion som antogs i Rio + 20.

En tyngdpunkt kommer att ligga på hållbar konsumtion och hur olika åtgärder kan underlätta för olika konsumentgrupper att agera hållbart. Statistikfrågan kan komma att behandlas i samband med analyser om konsumtionsmönster och vilka åtgärder som behövs för olika konsumentgrupper.

1:3 Åtgärder för värdefull natur

Propositionen

Anslaget används för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Anslaget får särskilt användas för kostnader för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning, för artbevarande och viltförvaltning, samt i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 14 miljoner kronor 2013 och med 20 miljoner kronor per år fr.o.m. 2014 för ökade kostnader inom rovdjursförvaltningen. För arbetet med bekämpning av invasiva främmande arter föreslår regeringen att anslaget ökas med 5 miljoner kronor per år 2013–2016. Vidare föreslås att 15 miljoner kronor per år överförs till anslaget 1:2 Miljöövervakning fr.o.m. 2013 för finansiering av havsmiljöövervakning.

Regeringen föreslår att 619 535 000 kronor anvisas under anslaget för 2012.

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under 2013 för ramanslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 210 000 000 kronor 2014–2037.

Motionerna

Enligt motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del bör anslaget förstärkas med 300 000 000 kronor. När alltmer natur skyddas behövs mer resurser för skötseln av skyddade områden. För ett antal hotade arter behövs också mer specifika bevarandeinsatser, både i och utanför skyddade områden. Även i motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del begärs att

anslaget bör tillföras 250 000 000 kronor eftersom det är underdimensionerat i förhållande till behovet att sköta och förvalta skyddade områden och bevara arter. Ökade insatser kommer att krävas för att uppnå överenskomsten i Nagoya om biologisk mångfald till 2020 för att skydda bl.a. land- och vattenområden.

I motion 2012/13:MJ211 av Isak From (S) uppmärksammas att utbredningen av mårhundar ger stora, negativa effekter på ekosystemet och den biologiska mångfalden samt risk för smittspridning av sjukdomar. Det är därför viktigt att tillskjuta medel till det nordiska samarbetet inom Mårhundprojektet när projekttiden löper ut i augusti 2013. Även i motion 2012/13:MJ420 av Cristina Husmark Pehrsson (M) i denna del lyfter man fram behovet av att hindra mårhundens expansion genom att säkerställa Mårhundprojektets fortlevnad.

Utskottets kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att de etappmål för biologisk mångfald som beslutats anger en inriktning för den samhällsomställning som behöver ske för att nå miljökvalitetsmålet. Mot bakgrund av den analys som ges i Miljömålsberedningens betänkande SOU 2011:34 anser regeringen att ytterligare etappmål behöver fastställas. Ytterligare insatser kan även behöva göras för att Sverige på ett tydligt sätt ska bidra till att nå målen i EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020 och de globala målen i den strategiska plan för biologisk mångfald 2011–2020, som antogs vid partsmötet för konventionen om biologisk mångfald i Nagoya 2010.

Regeringen har därför gett Miljömålsberedningen i uppdrag att ta fram ett förslag till en strategi för att uppnå relevanta delar i generationsmålet och miljökvalitetsmålen kopplade till en långsiktigt hållbar markanvändning utifrån ett helhetsperspektiv. I uppdraget ingår bl.a. att föreslå de etappmål, styrmedel och åtgärder som behövs för att uppnå relevanta delar i generationsmålet samt de miljökvalitetsmål som är kopplade till en långsiktigt hållbar markanvändning. Beredningen har presenterat en plan som omfattar en delrapportering med inriktning på arbete med skydd och skötsel av landområden respektive utveckling av miljöhänsyn i skogsbruket.

De åtgärder som befintliga styrmedel har lett till är otillräckliga och arbetet med att säkra resilienta ekosystem och hejda förlusten av biologisk mångfald behöver intensifieras och effektiviseras. Det finns bl.a. brister i samordning, styrmedel och resurser. Synergier med miljökvalitetsmålet begränsad klimatpåverkan när det gäller styrmedel och markanvändning bör t.ex. eftersträvas så att negativa effekter på biologisk mångfald av klimatbetingade åtgärder undviks.

När det gäller Mårhundprojektet framgår det av regeringens proposition att Svenska Jägareförbundet sedan 2010 är projektledare för ett Life-projekt, med en budget på 5,3 miljoner euro, som bekämpar den invasiva mårhundens. Projektet, som omfattar de nordiska länderna utom Island, har framgångsrikt hindrat artens spridning i de deltagande länderna och

kraftigt begränsat populationen. Mårdhunden tillhör de mest problematiska invasiva arter som har identifierats av det europeiska samarbetsprojektet DAISIE, på grund av att den orsakar omfattande skador på biologisk mångfald, framför allt på groddjur och sällsynta fågelarter i näringsrika våtmarker. Befintliga styrmedel är väl utvecklade och används.

I ett svar på en skriftlig fråga 2012/13:2 den 26 september 2012 om Mårdhundsprojektet i Norrbotten anförde miljöminister Lena Ek bl.a. att Mårdhundsprojektet framgångsrikt har hindrat artens spridning i de deltagande länderna och kraftigt begränsat populationen. Regeringen bedömer att kraftfulla åtgärder kommer att behöva vidtas för att hindra att invasiva främmande arter orsakar stora problem för biologisk mångfald och ett hållbart nyttjande av mångfalden (prop. 2009/10:155).

Under 2012 har regeringen beslutat om nya etappmål för biologisk mångfald (regeringsbeslut I:4, M2012/1171/Ma). Etappmålet om invasiva främmande arter innebär att invasiva främmande arters effekter i Sverige vad avser biologisk mångfald samt socioekonomiska effekter på bl.a. hälsa ska vara bedömda och prioriterade insatser för bekämpning ha inletts senast 2015. Detta kräver förstärkningar av miljöbudgeten redan från 2013. Regeringen föreslår därför enligt vad som framgår ovan att 5 miljoner kronor per år tillförs under perioden 2013–2016 (prop. 2012/13:1). I samband med beslutet om etappmål angav regeringen att i de fall man redan känner till att det finns stora faror förknippade med en viss invasiv främmande art, bör åtgärder inledas omedelbart för att förhindra att det uppstår risker för biologisk mångfald, hälsa och socioekonomiska värden (Ds 2012:23).

Det pågår vidare ett arbete med att hos EU-kommissionen ansöka om att Mårdhundsprojektet ska få fortsatt finansiering genom EU:s finansieringsprogram Life plus. Naturvårdsverket tar emot projektansökningar, granskar, föreslår förbättringar och kommenterar dem samt vidarebefordrar dem till EU-kommissionen för utvärdering och beslut. Enligt uppgift från Naturvårdsverket kommer ansökan att vara klar inom kort. Problemet med mårdhund spänner över flera EU-länder, varför ett fortsatt samarbete inom EU-ramverket behövs.

Enligt uppgift från Miljödepartementet har Naturvårdsverket ställt sig bakom en ansökan om fortsatt EU-finansiering. Besked om medel förväntas våren 2013.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Propositionen

Anslaget används för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas samt för att ta fram prioriteringsunderlag. Anslaget får användas till att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser. Anslaget används vidare för att inventera om det förekommer objekt som har förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar, och i så

fall genomföra ansvarsutredningar och nödvändiga undersökningar av dessa. Anslaget används även för att ta om hand historiskt radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamhet.

I propositionen aviserar regeringen vissa omprioriteringar av verksamheter inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, bl.a. inom arbetet med klimatanpassning. Finansiering av dessa föreslås ske genom att minska anslaget med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2013 och med ytterligare 10 miljoner kronor 2014–2016.

Regeringen föreslår att 416 718 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

För fleråriga avtal som rör inventering, undersökningar och åtgärder för att sanera och efterbehandla förorenade områden bemyndigas regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 812 000 000 kronor 2014–2022. Bemyndiganderamen för 2013 föreslås öka med 100 miljoner kronor jämfört med 2012 för att även fortsättningsvis kunna bevilja bidrag till större och fleråriga efterbehandlingsprojekt.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2012/13:MJ412 av Josef Fransson m.fl. (SD) bör anslaget öka med 100 000 000 kronor eftersom man måste ta situationen i vårt inland Östersjön på allvar. I motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslås att anslaget förstärks med 280 000 000 kronor för att göra det möjligt att sanera flera områden och förgiftade platser i kommuner runt om i Sverige. Även i motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del begärs att anslaget ska höjas, med 150 000 000 kronor, eftersom det finns stora områden i Sverige som är förorenade och behöver miljösaneras.

Utskottets kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att under 2011 fördelade Naturvårdsverket hela anslaget, drygt 635 miljoner kronor, i statliga bidrag till arbetet med efterbehandling av förorenade områden. Bedömningen är att arbetet leder till att det övergripande syftet med efterbehandling av förorenade områden uppnås, dvs. att långsiktigt minska risken för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön samt att minska mängderna och halterna av metaller och naturfrämmande ämnen i miljön. Efterbehandlingsstakten behöver dock fortfarande öka.

Vid utgången av 2011 fanns det ca 16 efterbehandlingsprojekt i kö för åtgärd till en sammanlagd kostnad av ca 700 miljoner kronor. Samtidigt fortsätter arbetet med att undersöka områden som ska kunna efterbehandlas längre fram. Vid utgången av december 2011 hade över 2 000 förorenade områden i riskklass 1 eller 2 efterbehandlats och avslutats. Av dessa områden hade 87 åtgärdats med bidragsmedel. Under 2011 pågick efterbehandlingsåtgärder vid 29 områden med statlig finansiering och vid nästan 300 tillsynsobjekt. Med tillsynsobjekt avses förorenade områden med känd

ansvarig verksamhetsutövare. Många förorenade områden, framför allt i storstadsregionerna, efterbehandlas inte med bidrag utan i samband med exploatering. Efterbehandlingsarbetet går framåt i takt med ökade erfarenheter. Ansvarsfördelningen av arbetet med förorenade områden har sedan 2010 tydliggjorts och engagemanget är stort.

Arbetet med sanering av förorenad mark vid Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) gick in i ett operativt skede under 2011. Verket är nu engagerat i saneringen av ett trettiotal förorenade områden.

För Statens geotekniska institut har fokus under året dels legat på undersökningsmetodik och hantering av förorenade områden, dels på fortsatt uppbyggnad av det nationella ansvaret för forskning, teknikutveckling och kunskapsuppbyggnad inom förorenade områden. En särskild strategisk forskningsplan har utarbetats inom området.

1:5 Miljöforskning

Propositionen

Anslaget används främst för att finansiera forskning som stöder Naturvårdsverkets arbete inom flera områden som berör miljökvalitetsmålen, forskning som knyter an till miljöbalken samt underlag till internationella förhandlingar. Anslaget ska också finansiera statens andel av den forskning som bedrivs vid IVL Svenska Miljöinstitutet som samfinansieras med näringslivet.

Regeringen föreslår att 88 173 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2014–2016.

Motionen

I motion 2012/13: MJ457 (V) i denna del föreslås att anslaget ökas med 10 000 000 kronor eftersom man vill stärka den forskning som stöder Naturvårdsverkets arbete med miljömålen.

Utskottets kompletterande uppgifter

När det gäller forskning vill utskottet uppmärksamma att under anslaget 2:2 redovisas regeringens förslag om resurstillskott till forskning och forskningsinformation inom områdena miljö och samhällsbyggnad.

I propositionen Forskning och innovation (2012/13:30) som regeringen lämnade till riksdagen den 11 oktober 2012 beskrivs bl.a. regeringens satsning på forskning om miljö och samhällsbyggnad. Anslaget för forskning och samfinansierad forskning till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad bör enligt regeringen öka med totalt 100

miljoner kronor 2014–2016 för forskning om skogsråvaror och biomassa. Regeringen lyfter fram att utvecklingen av en s.k. biobaserad samhällsekonomi pågår i ökande takt världen över. Svensk forskning inom dessa områden håller en hög kvalitet och Sverige har konkurrensfördelar. I en hållbar biobaserad samhällsekonomi ökar biomassan förädlingsvärdet i biobaserade produkter, samtidigt som energianvändningen minimeras och näring och energi återvinns från slutprodukterna. Inom EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020, har området en central position. I EU 2020-strategin pekas området ut som ett av de viktigaste utvecklingsområdena. Klimatfrågan, minskad användning av fossila råvaror och brist på naturresurser är stora utmaningar. En central åtgärd för att komma till rätta med detta är att utveckla produktion, användning och förädling av förnybar biomassa.

Det finns enligt regeringen en stor potential i att höja förädlingsvärdet hos de förnybara råvaror som dagens processindustri använder. En effektivare användning av råvaran och användning av restprodukter, biprodukter och avfall minskar belastningen på ekosystemen och kan ersätta fossila råvaror. Råvaran kan vidareförädlas mekaniskt, kemiskt och biologiskt, t.ex. med bioteknik, för att få fram önskvärda egenskaper. Ett sätt att effektivisera användningen av råvaror och biprodukter och att skapa nya produkter är genom bioraffinaderier (biokombinat), där biomassan används som råvara till nya material, värme, elektricitet, biodrivmedel och organiska ("gröna") kemikalier. Här behövs enligt regeringen forskning som ur ett systemperspektiv belyser den mest effektiva resursanvändningen vid vidareförädling. Tvärsektoriella systemlösningar är också en viktig utveckling, t.ex. för bioraffinaderier i form av kombinationer av och samarbete mellan teknik-, kemi-, skogs-, jordbruks- och energiföretag.

Skogsindustrierna har redovisat en långsiktig plan för sin forskning och utveckling med en vision att produktionen mätt som förädlingsvärde i det svenska skogsindustriklustret ska fördubblas fram till 2035, där hälften av värdeökningen ska komma från nya produkter. För att uppnå detta är målsättningen att forskningsinvesteringarna ska fördubblas fram till 2030. En förutsättning för att de ska lyckas med denna målsättning är enligt regeringen att även staten gör satsningar på den långsiktiga forskningen inom dessa forskningsområden.

1:6 Kemikalieinspektionen

Propositionen

Anslaget används för Kemikalieinspektionens förvaltningskostnader, som avser tillsyn och vägledning, riskbedömning och riskbegränsning för bekämpningsmedel. Anslaget används även för finansiering av Internationella kemikaliesekretariatets verksamhet.

Regeringen föreslår att 194 260 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Motionerna

I motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslås att anslaget höjs med 25 000 000 kronor för att genomföra förslag från Miljömålsrådet och Miljömålsberedningen, t.ex. förbud mot farliga ämnen, intensifiering av EU-arbetet, förstärkt tillsyn och aktivt arbete med praxisbildning. Även i motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del begärs att anslaget ska öka, med 70 000 000 kronor, för att stärka arbetet med att riskbegränsa allmänkemi-kalier och bekämpningsmedel samt skapa utrymme för en egen forsknings-budget.

Utskottets kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att målet Giftfri miljö är en av de miljöpolitiska inriktningarna för mandatperioden 2010–2014. I det sammanhanget har Kemikalieinspektionen tilldelats extra resurser på 100 miljoner kronor för perioden 2011–2014 för att genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag. Denna utgör ett viktigt steg mot att uppnå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Handlingsplanen har ett särskilt fokus på barn och unga då dessa generellt sett är mer sårbara än vuxna för exponering för farliga kemikalier. Handlingsplanen är särskilt inriktad på kemikalier som människor kommer i kontakt med i sin vardag. Det handlar om kända problemämnen som konsumenter exponeras för, som kvicksilver och kvicksilverföreningar, kadmium och kadmiumföreningar, ftalater, bromerade flamskyddsmedel och perfluorerade ämnen. Regeringen menar att här är näringslivet en viktig aktör som kan ta egna initiativ till att byta ut och minska exponeringen för farliga kemikalier i samhället. Olika frivilliga överenskommelser kan vara värdefulla och inom ramen för handlingsplanen har Kemikalieinspektionen initierat dialoger med prioriterade branscher. Här ingår kosmetika och hygieniska produkter, leksaker och textilier. Målsättningen är att man ska kunna enas om uppföljningsbara mål.

Utveckling av lagstiftning och annan reglering samt prioriteringar är centralt i arbetet med att begränsa exponeringen för farliga kemikalier enligt regeringen. En förutsättning för detta är kunskap om kemiska ämnen och hur de påverkar människan och miljön, och forskning utgör därför en viktig grund i detta.

Regeringen beslutade nyligen om etappmål för särskilt farliga ämnen, kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper och information om farliga ämnen i varor. Etappmålen är inriktade på att driva på förändringar inom EU eller på internationell nivå eftersom det huvudsakligen är där regler eller överenskommelser inom området som gäller för Sverige utformas.

Inom ramen för Miljömålsberedningens arbete har ytterligare fem förslag till etappmål och åtgärder presenterats. Dessa avser etappmål om ett innovationsdrivande Reach II, ökad miljöhänsyn vid läkemedelsanvändning, nya och förbättrade regelverk för att minska barns exponering för

farliga ämnen, likvärdiga krav i EU-lagstiftning på farliga ämnen i återvunna och nyproducerade material samt en effektivare kemikalietillsyn inom EU.

I slutet av mars 2012 redovisade Kemikalieinspektionen sin rapport Bättre EU-regler för en giftfri miljö, som tagits fram på uppdrag av regeringen. Rapporten omfattar bl.a. en analys av brister och utvecklingsbehov av EU-regler på området och förslag till ändringar som bör drivas av Sverige.

Under året har frågor rörande exponering för bisfenol aktualiserats. Bisfenol A används huvudsakligen som råvara vid tillverkning av polykarbonatplaster och epoxyplaster. Av dessa plasttyper kan man t.ex. göra nappflaskor, cd- och dvd-skivor, skyddslack inuti konservburkar och tandfyllningsmaterial. Våren 2012 anmälde regeringen ett förbud mot bisfenol A i barnmatsburkar till Europeiska kommissionen och gav Kemikalieinspektionen i uppdrag att granska användningen av bisfenol A i kvitton, vattenledningsrör, leksaker och barnartiklar. Regeringen fortsätter därmed att ge hög prioritet åt att på nationell nivå kartlägga och åtgärda exponeringen för det hormonstörande ämnet bisfenol A. Analyser och slutsatser i de svenska myndigheternas utredningar kommer samtidigt att bli värdefulla bidrag till pågående utvärderingar på EU-nivå. Med dessa initiativ och eventuella nya initiativ vill regeringen skapa ett tryck på att fasa ut eller ersätta det hormonstörande ämnet bisfenol A i ytterligare produkter. I det fortsatta arbetet i denna fråga är försiktighetsprincipen en viktig utgångspunkt. Likaså avser regeringen att noga följa arbetet inom EU vad gäller förekomsten av andra hormonstörande ämnen i konsumentprodukter, såsom parabener.

EU:s miljöhandlingsprogram ligger till grund för utvecklingen av EU:s miljöpolitik och är ett viktigt ramverk för den europeiska miljöpolitiken. EU:s sjätte miljöhandlingsprogram gäller för perioden 2002 till 2012. EU-kommissionen planerar att lägga fram ett förslag till ett sjunde miljöhandlingsprogram under hösten 2012 som kommer att förhandlas i rådet.

Av propositionen framgår vidare att regeringen var framgångsrik i förhandlingarna om rådets slutsatser om EU:s sjunde miljöhandlingsprogram och fick vid miljørådet i juni 2012 igenom att en giftfri miljö med fokus på barn och giftfria resurssnåla kretslopp ska ingå som en prioritering i det kommande nya miljöhandlingsprogrammet. Regeringen drev också på för vikten av att ett sjunde miljöhandlingsprogram ska rymma de åtgärder som behövs för att åtgärda risker med hormonstörande ämnen, kombinationseffekter och nanomaterial.

Regeringen uppger att man parallellt följer EU-kommissionens utvärdering av kemikalieförordningen Reach och bevakar att kommissionen lägger fram det utlovade meddelandet om nanomaterial.

1:7 Internationellt miljösamarbete

Propositionen

Anslaget används för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer samt för internationellt samarbete. Stödet avser internationella miljökonventioner och avtal om miljöfrågor i FN-systemet. Anslaget används för Sveriges årliga bidrag till den miljöfond som utgör kärnan i finansieringen av FN:s miljöprogram Uneps verksamhet, samt för stöd till olika aktiviteter inom Unep.

Vidare disponeras anslaget för bilateralt och EU-relaterat miljösamarbete samt stöd till internationella organisationer. Dessutom används medlen för kostnader för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, dvs. Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

Anslaget används också för att betala Sveriges medlemsavgifter i de internationella organisationerna Eumetsat (det europeiska vädersatellitsamarbetet), ECMWF (det europeiska centret för medellånga prognoser) och WMO (Meteorologiska världsorganisationen). Anslaget används även för långsiktigt samarbete med länder av strategisk betydelse för det globala miljö- och klimatsamarbetet.

För långsiktigt miljö- och klimatsamarbete med länder med stor påverkan på den globala miljön och av strategisk betydelse för det globala miljö- och klimatsamarbetet föreslår regeringen att 6 miljoner kronor tillförs anslaget 2013.

Regeringen föreslår att 0,5 miljoner kronor per år tillförs anslaget för ökade kostnader för Sveriges bidrag till Internationella atomenergiorganet (IAEA) 2013–2015.

Regeringen föreslår att 189 031 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Motionerna

Enligt motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslås att anslaget förstärks med 50 000 000 kronor för att öka Sveriges bidrag till det internationella miljöarbetet inom FN-systemet och i miljökonventioner. Även det bilaterala samarbetet med strategiskt viktiga utvecklingsländer bör öka och i viss mån de svenska myndigheternas möjligheter att bidra till det internationella arbete som är av betydelse för utvecklingsländerna. I motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del begärs också att anslaget ska förstärkas, med 30 000 000 kronor, eftersom ambitionsnivån inom klimatpolitiken behöver höjas och samarbetet med internationella miljöorganisationer behöver ökat stöd.

1:8 Supermiljöbilspremie

Propositionen

Anslaget används för att främja introduktionen av bilar med utsläpp av koldioxid under 50 gram per kilometer. Supermiljöbilspremien om 40 000 kronor per bil, som infördes den 1 januari 2012, bidrar till att introducera bilar med extremt låga utsläpp av koldioxid på marknaden och verkar stödjande för teknikutvecklingen.

Regeringen föreslår att 80 000 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Motionerna

I motion 2012/13: MJ444 (S) yrkande 1 i denna del anförs att regeringens supermiljöbilspremie bara gynnar dem som har råd att köpa mycket dyra miljöbilar och att reformen skapar ett otillräckligt omställningstryck. Motionärerna anser därför att anslaget bör minskas med 80 000 000 kronor. I samma motion yrkande 6 föreslås i stället ett system med miljöbilsbonus och registreringsavgift där den som köper en bil med lägre utsläpp än miljöbilsdefinitionen får en premie och den som köper en bil med högre utsläpp får betala en avgift. I motion 2012/13: MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslår Miljöpartiet att anslaget minskas med 80 000 000 kronor och anför i kommittémotion 2012/13: MJ398 av Stina Bergström m.fl. (MP) att dagens supermiljöbilspremie ska ersättas med ett system som innebär att bilar som släpper ut lite fossil koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid, en s.k. snålbilstrappa. Även i motion 2012/13: MJ457 (V) i denna del föreslås att anslaget minskas med 80 000 000 kronor samt att supermiljöbilspremien ersätts av ett system där bilar med mycket låga koldioxidutsläpp får en betydande skattebonus och bilar med genomsnittliga utsläpp beskattas neutralt medan bilar med höga utsläpp får en hög skatt.

Utskottets kompletterande uppgifter

Enligt regeringen bör Sverige 2030 ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Det kan ge Sverige en ledande roll i den globala omställningen till ett samhälle som är oberoende av fossil energi. Att skynda på omställningen av den svenska bilparken till mer energieffektiva fordon med mycket låga utsläpp av koldioxid är en av de viktigaste miljöuppgifterna för regeringen. För detta krävs ytterligare utvecklade ekonomiska styrmedel och andra stimulanser. En särskild utredare har därför tillsatts för att kartlägga möjliga handlingsalternativ samt identifiera åtgärder för att minska transportsektorns utsläpp och beroende av fossila bränslen. Enligt direktivet (dir. 2012:78) bör utgångspunkten vara att öka andelen hållbara förnybara drivmedel och el i transportsektorn, förbättra fordonseffektiviteten och minska utsläppen av växthusgaser. Utredaren ska analysera i vilken grad olika handlingsalternativ och åtgärder riskerar att

leda till en eventuell fastlåsning i vissa tekniker eller till vissa energibärrare. Prioriteringen av en fossiloberoende fordonsflotta ska ses som ett steg på vägen mot visionen om att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

I propositionen anförs vidare att den tidigare miljöbilspremie som regeringen införde ledde till en rivstart för miljöbilsutvecklingen och att nya miljöbilar även fortfarande är skattebefriade under fem år. Miljöbilsdefinitionen, dvs. kraven för den femåriga skattebefrielsen för nya bilar med bättre miljöegenskaper, skärps från 2013 för att stimulera till köp av bilar med låga koldioxidutsläpp. Därefter bör definitionen skäras successivt. Samtidigt bidrar den supermiljöbilspremie som infördes den 1 januari 2012 om 40 000 kronor per bil till att introducera bilar med extremt låga utsläpp av koldioxid på marknaden och verkar stödjande för teknikutvecklingen.

Inom Regeringskansliet bedrivs för närvarande ett utredningsarbete med inriktningen att ett kvotpliktssystem, för att säkerställa fortsatt låginblandning av biodrivmedel på marknaden, ska kunna börja tillämpas fr.o.m. den 1 maj 2014 i syfte att ytterligare snabba på omställningen av fordonsparken till energieffektiva el- och hybridmotorer. Översynen omfattar också frågan om en ökad differentiering i fordonsbeskattningen för att premiera nyförsäljning av fordon med låg klimatpåverkan.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Propositionen

Anslaget används för förvaltningskostnader för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI).

Regeringen föreslår att 202 672 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Motionen

För att stärka SMHI:s arbete med klimatanpassning bör anslaget enligt motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del höjas med 20 000 000 kronor.

Utskottets kompletterande uppgifter

I syfte att säkra SMHI:s verksamhet vid klimatmodelleringsenheten Rossby Centre föreslår regeringen att anslaget tillförs 10 miljoner kronor per år från 2014.

1:10 Klimatanpassning

Propositionen

Anslaget används för vissa förebyggande och kunskapshöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar. Anslaget får även användas för de administrativa kostnader som följer med insatserna. För att tillgodose de ökande kraven på underlag för klimatanpassningsåtgärder avser regeringen att tillföra 12 miljoner kronor per år till anslaget under 2013–2016 för ökade kostnader vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, SMHI och Statens geotekniska institut.

Regeringen föreslår att 102 000 000 kronor anvisas under anslaget för 2013 och att regeringen bemyndigas att under 2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 000 000 kronor 2014 och 2015.

Motionerna

I motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del anförs att staten ska stödja kommuner och myndigheter som vill vidta åtgärder som minskar sårbarheten vid extrema väderhändelser som exempelvis översvämningar. I motionen föreslås därför att anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Enligt motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del är det nödvändigt att stärka arbetet med förebyggande och kunskapshöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar, och motionärerna föreslår därför att anslaget ökas med 50 000 000 kronor.

Utskottets kompletterande uppgifter

Enligt propositionen stärks och samordnas arbetet med en anpassning till ett förändrat klimat i Sverige både på central och på regional nivå. Kunskap om klimatanpassning sprids och målet är att den ska genomsyra hela samhället och vara en del av myndigheters, kommuners och näringslivets verksamhet. Stora framtida kostnader kan därmed minskas eller till viss del undvikas. De positiva effekterna kan därmed också bättre tas till vara. De stora omställningar som samhället står inför kräver olika typer av åtgärder för att minska sårbarheten och anpassa verksamheter till ett successivt förändrat klimat. För att klara detta krävs en fortsatt uppbyggnad, förmedling och samordning av kunskap, både nationellt och regionalt.

Att kunna förutse hur klimatet förändras är grundläggande för all anpassning. Regeringen tillför därför medel för att säkra klimatmodelleringsverksamheten vid Rossby Centre, SMHI (se anslaget 1:9).

Av propositionen framgår att satsningen på länsstyrelsernas arbete med klimatanpassning på lokal och regional nivå fortsätter, och den ger ett viktigt kunskapsflöde till det nationella kunskapscentrumet vid SMHI. Regeringen avser vidare att ge länsstyrelserna i uppdrag att utarbeta regionala handlingsplaner för klimatanpassning och följa upp klimatanpassningsarbetet i kommunerna. För att tillgodose de ökande kraven på underlag för

klimatanpassningsåtgärder som är kopplade till översvämningar, ras och skred satsas fortsatt medel på Lantmäteriets uppbyggnad av en högkvalitativ nationell databas som bl.a. syftar till att förse samhället med bättre underlag för att risken för översvämningar ska kunna minskas. Ytterligare medel satsas även på de verksamheter som bedrivs vid Statens geotekniska institut och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att samla in och utveckla olika typer av geografisk och geoteknisk information. Underlaget kan tillsammans med kompetensen hos det nationella kunskapscentret användas i myndigheters arbete samt i arbetet med regionala handlingsplaner för klimatanpassning. Andra insatser, framför allt på regional nivå, som syftar till att minska riskerna för översvämningar, ras och skred kan också bli nödvändiga, t.ex. inventeringar av tillstånds- och ägarlösa dammar.

1:11 Inspire

Propositionen

Anslaget används för att samordna genomförandet av Inspiredirektivet i svensk lagstiftning, en nationell portal samt merkostnader som följer av direktivet.

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 20 000 000 kronor för 2013.

1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Propositionen

Anslaget används för insatser för att förbättra, bevara och skydda havs- och vattenmiljöer. Detta inkluderar även genomförandet av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samt frågor som rör havsplanering.

Regeringen föreslår att 502 565 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Enligt förslaget bemyndigas regeringen att under 2013 för anslaget 1:12 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 145 000 000 kronor 2014–2018.

Motionerna

I motion 2012/13:MJ444 (S) yrkande 1 i denna del anförs att anslaget bör ökas med 120 000 000 kronor. Enligt samma motion yrkande 4 ska riksdagen bemyndiga regeringen att under 2013 för anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2014–2018. I yrkande 7 föreslås vidare ett program för lokala investeringar för havsmiljön. Programmet avser att stimulera nya idéer för att möjliggöra försöksanläggningar och förverkliga innovationer för att minska utsläppen av övergödande ämnen. I yrkande 8 samma motion föreslås att

ett system där musselodlare och andra ersätts för sina insatser att binda näringsämnen bör utformas och att medel under anslaget 1:12 ska användas för detta ändamål. I motion 2012/13:MJ219 av Suzanne Svensson och Annelie Karlsson (båda S) anförs att bidraget till lokala vattenvårdsprojekt (Lovabidraget) har gått från att varit ett kraftfullt medel för att stödja långsiktiga projekt till att urholkas och endast stödja kortare projekt. I motionen föreslås att regeringen ser över möjligheten att behålla Lovabidraget och fastställa ett upplägg som tillåter fleråriga projekt.

I motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslås att anslaget ökas med 250 000 000 kronor. Satsningen innefattar bl.a. vissa lokala åtgärder och åtgärder inom vattenförvaltningen för att klara målen i EU:s vattendirektiv. Även satsningar inom den internationellt antagna handlingsplanen för Östersjön samt bättre tillsyn av kraftverk, vattenregleringar och dammar för att förbättra tillämpningen av existerande lagstiftning ingår. Sanering av förorenade havsområden, inklusive skeppsvrak, bör vidare påbörjas. I motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del föreslås att anslaget ökas med 235 000 000 kronor samt att arbetet med åtgärder som rör t.ex. övergödningen i Östersjön och miljögifter och frågor om att anlägga våtmarker behöver fortsätta.

Utskottets kompletterande uppgifter

I propositionen anförs att havs- och vattenarbetet är prioriterade frågor för regeringen och att regeringen under 2009 och 2010 presenterade en rad åtgärder genom propositionen En sammanhållen svensk havspolitik (2008/09:170) och skrivelsen Åtgärder för levande hav (skr. 2009/10:213). Att stärka ett integrerat havs- och vattenarbete är av stor vikt eftersom vattenkvaliteten på land påverkar havets miljötillstånd.

I propositionen framhåller regeringen att det pågående genomförandet av EU:s ramdirektiv för vatten är en viktig del av arbetet för havs- och vattenmiljön. Målet för ramdirektivet är god ekologisk och kemisk status eller potential för EU:s sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten till 2015. Genomförandet av direktivet är också ett viktigt verktyg för att uppnå de vattenanknutna miljökvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning och Levande sjöar och vattendrag. Det arbete som för närvarande pågår inom EU-kommissionen med en översyn av vattenpolitiken inom EU kommer att få stor betydelse för vattenarbetet framöver. En central process för havsmiljöarbetet är vidare EU:s havsmiljödirektiv som inom de kommande åren går in i en aktiv genomförandefas. Havs- och vattenmyndigheten har ett särskilt ansvar för genomförandet av direktivet och har i enlighet med direktivets tidsplan gjort en inledande bedömning av miljötillståndet i Östersjön och Nordsjön, samt fastställt miljökvalitetsnormer för god miljöstatus. Nästa steg är att utveckla övervakningsprogram samt åtgärdsprogram för att nå målen. Regeringen bedömer

att genomförandet av direktivet kommer att öka kunskapen om miljötillståndet i våra hav. Genom åtgärdsprogrammen ökar också förutsättningarna att nå målet om hav i balans.

Under det svenska ordförandeskapet i Helcom, som avslutades den 30 juni 2012, har Sverige varit drivande för ett mer samordnat och åtgärdsinriktat havsmiljöarbete. I fokus ligger insatser för minskad övergödning, förstärkt arbete med att skydda biodiversitet, bättre miljöanpassning av sjöfarten och att minska farliga ämnen.

När det gäller vattenverksamhetens påverkan på miljön har enligt propositionen en särskild utredare tillsatts för att se över reglerna om vattenverksamheter i miljöbalken och i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, den s.k. restvattenlagen. Utredaren ska enligt direktivet (dir. 2012:29) ta fram förslag till ändringar som ska säkerställa att alla tillståndspliktiga vattenverksamheter har tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken. Utredarens förslag ska se till att de aktuella vattenverksamheterna lever upp till de krav som följer av Sveriges EU-rättsliga åtagande i fråga om vattenkvalitet och påverkan på djur- och växtliv, samtidigt som en fortsatt hög regler- och produktionskapacitet i den svenska vattenkraftsproduktionen eftersträvas.

I propositionen anför regeringen att man har beslutat att precisera miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. Det rör påverkan på havet, på landmiljön och tillståndet i sjöar, vattendrag, kustvatten, grundvatten och havet. Preciseringsarna förtydligar innebörden av miljökvalitetsmålet och det miljötillstånd som ska nås i ett generationsperspektiv. Preciseringsarna ska även utgöra grunden för att tolka miljökvalitetsmålets innebörd, vara kriterier vid bedömningen av möjligheterna att nå målen och vara vägledande för miljöarbetet.

Regeringen har arbetat för att få ned tillförseln av övergödande ämnen genom exempelvis förbud mot fosfat i tvätt- och maskindiskmedel och bidrag till lokala vattenvårdssatsningar. När det gäller halter och transporter av kväve och fosfor i vattendrag där läckaget i stor utsträckning kommer från jordbruksmark i södra och mellersta Sverige framgår det av propositionen att analyser visar tydliga neråtgående trender. I maj 2011 beslutade regeringen att genomföra förändringar av de s.k. nitratkänsliga områdena. Beslutet innebär exempelvis att andelen av den totala åkermark som ingår i de nitratkänsliga områdena ökar från 62 till 70 procent. Av jordbrukets totala antropogena belastning på haven av kväve och fosfor kommer 85–90 procent från de nitratkänsliga områdena. Att nya områden har pekats ut medför att fler brukare omfattas av generella bestämmelser om krav på lagringskapacitet, spridningsförbud och spridningsrestriktioner för stallgödsel, mineralgödsel och andra organiska gödselmedel. Bestämmelserna träder i kraft under 2014.

Regeringen uppger i propositionen att flertalet sjöar och vattendrag i skogs- och fjällandskapet i dag kan anses nå god status med avseende på näringsstillstånd. För sjöar i tätbefolkade områden och odlingslandskap är

situationen sämre, särskilt i södra Sverige. I dagsläget pekar det befintliga underlaget på en oförändrad eller svag förbättring av miljötillståndet i Sveriges kustvatten. Utsläppen av övergödande ämnen minskar i många fall och många åtgärder vidtas i vattenförvaltningsarbetet och genom havsmiljösjönsatsningen. Det är emellertid svårt att se tydliga effekter i tillståndet. Näringsämnen är upplagrade i mark och sediment och återhämtningen tar tid. I propositionen konstaterar regeringen att utsläppen av näringsämnen i de länder som påverkar miljön i Östersjön, Kattegatt och Skagerrak behöver reduceras ytterligare, och att Östersjöländernas genomförande av Helcoms aktionsplan kommer ha stor betydelse för att nå miljökvalitetsmålet.

När det gäller frågan om musselodlingar vill utskottet uppmärksamma att miljöminister Lena Ek den 30 oktober 2012 gav följande svar på den skriftliga frågan 2012/13:36 om vilka initiativ som planeras för att säkerställa att musselodling inomskärs kan drivas vidare i syfte att hejda övergödningen:

Det är viktigt att hitta arbetssätt för att hantera övergödningen av havet och [...] att musselodling kan vara ett alternativ för att motverka övergödningen. Alternativet är emellertid inte oproblemiskt och dess miljöeffekter behöver utvärderas ytterligare. Projekt för att utvärdera effekterna av musselodling pågår bland annat med stöd från anslaget för åtgärder för havs- och vattenmiljön.

1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Propositionen

Anslaget används för insatser som syftar till att uppfylla det svenska åtagandet till 2020 samt internationella klimatåtaganden. Detta görs genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för s.k. gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling samt för att utveckla liknande mekanismer som upprättas inom ramen för FN:s klimatkonvention. I samma syfte får anslaget användas för förvärv av utsläppsutrymme, för att utveckla systemet för handel med utsläppsrätter, för att finansiera övervakning i anknytning till internationell utsläppshandel, för att finansiera den gemensamma övervakningsfunktionen av plattformarna för auktionering av utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem, och för att bidra till finansieringen av den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter.

För att kunna infria tidigare åtaganden i samband med internationella klimatinvesteringar föreslår regeringen att anslaget tillförs 7 miljoner kronor 2013.

Regeringen föreslår att 93 000 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

För att nå målet för de internationella klimatinsatserna, dvs. att de ska stå för en tredjedel av de nödvändiga utsläppsminskningarna till 2020 i enlighet med klimatpropositionen (2008/09:162), behöver avtal om förvärv av ytterligare utsläppsutrymme tecknas. Då ledtiden mellan avtal och leve-

rans är lång behöver avtal om utsläppskrediter träffas under de närmaste åren. Bemyndiganderamen föreslås därför höjas så att nya åtaganden kan ingås under 2013.

Enligt förslaget bemyndigas regeringen att under 2013 för anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 674 000 000 kronor under 2014–2022.

Motionerna

I motion 2012/13: MJ453 (MP) yrkande 1 föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 076 000 000 kronor under 2014–2022. Systemet med uppköp av utsläppsrätter från länder utan egna klimatåtaganden har fått omfattande kritik men har trots allvarliga brister vissa förtjänster. Det kan därför finnas legitima skäl för Sverige att även i fortsättningen vara med i systemet i den omfattningen som behövs för att kunna påverka systemets utformning i en för klimatåtgärder och utvecklingsländer mer gynnsam riktning.

Utskottets kompletterande uppgifter

Regeringen framhåller att en verkningfull klimatpolitik förutsätter att Sverige och andra industriländer tar ledningen och ansvaret för åtgärder också i utvecklingsländer. Sverige har en pionjärroll när det gäller internationella klimatsatser och bör fortsatt driva på för en breddad och fungerande internationell marknad. Hög miljöintegritet behöver löpande säkerställas i Sveriges internationella klimatsatser.

Marknadsbaserade mekanismer i utvecklade och nya former kommer att vara centrala element i internationell klimatsamverkan även på längre sikt. Sverige avser att medverka i utvecklingen av sådana mekanismer i multilateralt samarbete med andra länder. Regeringen avser också att verka för att den spirande internationella handeln för utsläppsrätter länkas samman, förstärks och fördjupas för att bidra till att nå tvågradersmålet.

Av propositionen framgår att internationella klimatsatser är ett viktigt element i svensk klimatpolitik. Investeringar i och förvärv av utsläppsminskningcertifikat för att uppfylla klimatmålet för 2020 ombesörjs av Energimyndigheten. Vid årsskiftet 2011/12 förvaldade myndigheten en portfölj med 47 enskilda projekt och deltog dessutom i sju multilaterala fonder. Under året kunde bl.a. kontrakt tecknas rörande besöksprojekt i Uganda, vattenkraftsanläggningar i Rwanda, energieffektiva hushållsspisar för vedeldning i Nigeria samt småskalig vattenkraft i Vietnam. Totalt deltar Energimyndigheten i projekt i 37 länder. Sammantaget har myndigheten t.o.m. regleringsbrevet 2012 anvisats ca 1 765 miljoner kronor för ändamålet. Vid halvårsskiftet hade man kontrakterat eller förvärvat utsläppsminskningcertifikat motsvarande omkring 20 miljoner ton koldioxidekvi-

valenter. Den genomsnittliga kostnaden har beräknats till omkring 85 kronor per ton, vilket framstår som mycket kostnadseffektivt jämfört med andra åtgärder. Energimyndigheten redovisade i april 2012 ett förslag på hur åiterrapporteringen till riksdagen inom detta område kan utvecklas.

Under 2011 lämnade Energimyndigheten, på regeringens uppdrag, ett förslag på hur Sveriges internationella klimatinsatser ska räknas in i det nationella målet. Förslaget innebär att de utsläppsminskningar som investeringarna medför i enlighet med det klimatpolitiska beslutet ska utgöra en tredjedel av de totala utsläppsminskningarna i den icke handlande sektorn till 2020 med 2013 som startår. Myndigheten uppskattar att det totala bidraget från internationella insatser behöver uppgå till omkring 40 miljoner ton koldioxidekvivalenter, varav närmare hälften uppgavs vara kontrakterade.

När det gäller Sveriges internationella klimatinsatser avser regeringen att utveckla och förbättra åiterrapporteringen till riksdagen på detta område. Ett viktigt element i dessa strävanden är den utvidgade årsredovisning för Sveriges CDM- och JI-program (clean development mechanism och joint implementation) som myndigheten numera redovisar och som innefattar en detaljerad redovisning projektvis och en redovisning av marknadens utveckling och vunna erfarenheter. Regeringen avser att ytterligare bereda frågan om rapporteringen.

Utskottet vill vidare uppmärksamma att miljöministern behandlade frågan om klimatprojekt inom CDM-programmet i ett svar på interpellation 2011/12:178 den 26 januari 2012. Ministern framhöll att sådana klimatprojekt inte bara åstadkommer kostnadseffektiva utsläppsminskningar utan också tekniköverföring, bidrag till hållbar utveckling och omställning i utvecklingsländer samt finansiering av FN:s anpassningsfond. Transparensen i CDM-processen möjliggör en löpande kritisk granskning, och kritiken leder till ett kontinuerligt arbete med att förbättra mekanismens funktion och tillförlitlighet. Viktiga frågor är projektens miljömässiga integritet och additionalitet samt att säkra att utvecklingsländernas stöd för och efterfrågan på CDM kan förenas med ett balanserat utrymme för sådana projekt.

Av svaret framgår också att arbetet med att underlätta utveckling och överföring av klimatvänlig teknik till utvecklingsländerna är helt centralt för att vi ska kunna möta klimatutmaningen.

Det finns, enligt ministern, anledning att förbättra klimatprojekten. Det har fattats beslut – delvis i Durban men också inom FN:s CDM-styrelse – om högre materialitet, dvs. mer fokus på innehållet, och högre additionalitet, dvs. mer fokus på nytta av innehållet. Den svenska regeringen har arbetat för detta. Det finns också en speciell kommitté som genomlyser och analyserar CDM-projekten.

Avslutningsvis kan sägas att utskottet behandlade frågan om statens köp av utsläppskrediter i förra årets budgetbetänkande 2011/12:MJU1. Enligt utskottet skulle Sveriges köp av utsläppskrediter innebära ytterligare utsläppsminskningar med hög miljöintegritet, dvs. att insatser ska minska

utsläppen utöver vad som skulle ha kommit till stånd utan dessa projekt. Eventuella brister som rör enskilda projekts additionalitet var särskilt angelägna att åtgärda. Utskottet utgick från att frågan särskilt uppmärksammas i det pågående reformarbetet som syftar till att förbättra bl.a. CDM. Utskottet förutsatte också att regeringen bevakar frågan och vid behov vidtar de åtgärder som behövs för att säkerställa additionaliteten i de svenska köpen av utsläppskrediter.

Utskottet utgick vidare från att regeringens kommande rapportering till riksdagen omfattar de frågor som behövs för att få en tydlig bild av de resultat som uppnås inom den internationella inriktningen av klimatpolitiken. Enligt utskottet borde det vara naturligt att Sveriges köp av utsläppskrediter och de utsläppsminskningar som detta leder till, inklusive frågor om projektens additionalitet, ingår i en sådan rapportering.

1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Propositionen

Anslaget används för att samarbeta med Ryssland inom miljö-, klimat- och kärnsäkerhetsområdet. Avsikten är att medlen främst ska användas till fortsatt samarbete mellan myndigheterna kring reaktorsäkerhet, icke-spridning, kärnavfall, strålskydd, miljöskydd och relaterade projekt av ömsesidig nytta för Sverige och Ryssland. Högst 6 miljoner kronor får användas för administration och samordning. En del av anslaget avsätts till bl.a. regionala organisationers miljörelaterade samarbete med Ryssland.

Regeringen föreslår att 43 000 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

För att kunna teckna avtal om fleråriga projekt inom det område som anslaget omfattar bemyndigas regeringen enligt förslaget att under 2013 för anslaget 1:14 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 21 000 000 kronor 2014–2018.

1:15 Hållbara städer

Propositionen

Anslaget används för att stödja utvecklingen av hållbara städer. Stödet avser ny- och ombyggnadsåtgärder inom en särskild stadsdel, ett särskilt bostadsområde eller ett särskilt kvarter som bidrar till integrerade lösningar för hållbar stadsutveckling. Anslaget får användas till administration och utvärdering.

Under 2008 inledde regeringen en satsning på hållbara städer genom att införa ett ekonomiskt stöd till utveckling av hållbara städer samt genom att tillsätta Delegationen för hållbara städer. Delegationen slutför sitt

arbete i december 2012. Utbetalningar av det ekonomiska stöd som beslutats om under satsningen på hållbara städer kommer att innebära utgifter t.o.m. 2017.

Regeringen föreslår att 15 500 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

1:16 Skydd av värdefull natur

Propositionen

Anslaget används för insatser för skydda och bevara värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv. Anslaget får särskilt användas för

- ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken Naturvårdsverkets ansvarsområde
- kostnader för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden
- kostnader i samband med säkerställande av värdefulla naturområden
- statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 67 000 000 kronor 2013 och 57 000 000 kronor per år 2014–2016 för en särskild satsning på skydd av värdefulla naturområden, t.ex. i form av naturreservat och naturvårdsavtal. Regeringen föreslår därmed att 818 000 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Enligt förslaget bemyndigas regeringen att under 2013 för anslaget 1:16 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2014–2062. Regeringen behöver ett bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att fleråriga avtal ska kunna tecknas som avser skydd – som exempelvis naturvårdsavtal – av värdefulla områden, förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd och samverkansavtal med statliga myndigheter.

Motionerna

I motion 2012/13:MJ444 (S) yrkande 1 i denna del föreslås en ökning av anslaget med 100 000 000 kronor. I motionen betonas vikten av att ekosystemen producerar livsnödvändiga tjänster, s.k. ekosystemtjänster. Vidare anförs att miljömålet Levande skogar inte har uppnåtts. FN:s överenskommelse inom ramen för konventionen om biologisk mångfald i Nagoya kräver att 17 procent av varje naturtyp på land ska bevaras. För att klara detta måste man enligt motionen arbeta med nya metoder och former av skydd parallellt med det skydd som upprättas genom naturreservat och nationalparker. Enligt samma motion yrkande 2 bör riksdagen bemyndiga regeringen att under 2013 för anslaget 1:16 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 000 000 kronor 2014–2062.

Enligt motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del bör anslaget ökas med 540 000 000 kronor. I motionen anförs att det är en stor utmaning att klara det mål som antogs vid partsmötet för konventionen om biologisk mångfald i Nagoya 2010. Behovet av åtgärder för skydd av värdefull natur överstiger enligt motionen tillgängliga medel. Detta kan leda till att oersättliga värden skövlas i våra skogar. I motion 2012/13:Fi303 (MP) yrkande 34 i denna del anförs att takten för skydd av biologisk mångfald och skydd av skog bör öka. I motionen framförs att 14 av 16 beslutade miljö kvalitetsmål, bl.a. de som rör biologisk mångfald, inte kommer att nås till 2020. Det övergripande generationsmålet kommer inte heller att nås. Det behövs betydligt mer pengar för att skydda värdefull skog samt för myndigheternas arbete med att identifiera skyddsvärda områden och förhandla med markägarna.

I motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del anförs att anslaget bör höjas med 400 000 000 kronor för att miljömålen ska kunna uppnås och för att överenskommelsen i Nagoya om skydd av mark ska kunna följas. Motionärerna vill stärka den biologiska mångfalden och bevara ekosystemens funktioner bl.a. genom att upprätta fler naturreservat. Det krävs ett ökat underhåll i skogen i form av naturvårdsarbete och reella medel för att skydda skog genom inköp.

Utskottets kompletterande uppgifter

I propositionen anförs att de etappmål för biologisk mångfald som beslutats anger en inriktning för den samhällsomställning som behöver ske för att miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv ska nås. Mot bakgrund av den analys som ges i Miljömålsberedningens betänkande Etappmål i miljö målssystemet (SOU 2011:34) anser regeringen att ytterligare etappmål behöver fastställas. Det kan även krävas ytterligare insatser för att Sverige på ett tydligt sätt ska kunna bidra till att nå målen i EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020 och de globala målen i den strategiska plan för biologisk mångfald 2011–2020 som antogs vid partsmötet för konventionen om biologisk mångfald i Nagoya 2010. Regeringen har därför, som nämnts ovan under anslaget 1:1, gett Miljömålsberedningen i uppdrag att ta fram ett förslag till en strategi för att uppnå relevanta delar i generationsmålet och miljö kvalitetsmålen kopplade till en långsiktigt hållbar markanvändning utifrån ett helhetsperspektiv. I uppdraget ingår bl.a. att föreslå de etappmål, styrmedel och åtgärder som behövs för att uppnå relevanta delar i generationsmålet samt de miljö kvalitetsmål som är kopplade till en långsiktigt hållbar markanvändning. Beredningen har presenterat en plan som omfattar en delrapportering med inriktning på arbete med skydd och skötsel av landområden respektive utveckling av miljö hänsyn i skogsbruket (Plan för framtagande av strategi för långsiktigt hållbar markanvändning, SOU 2012:15).

I propositionen anför regeringen att väl fungerande nationalparker, Natura 2000-områden och naturreservat tillsammans med biotopskyddsområden och naturvårdsavtal utgör basen för skyddet av värdefulla naturområden och kommer att vara en fortsatt viktig del av svensk naturvård. Under den förra mandatperioden avsattes, bl.a. genom överenskommelse med Sveaskog, så mycket skog att delmålet för formellt skydd på 400 000 hektar kommer att uppnås. Regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar. Ytterligare värdefulla områden, såsom gammelskog, ska ges ett långsiktigt skydd och förvaltas väl.

Miljömålsberedningen ska utreda hur staten kan agera genom sitt eget markinnehav, t.ex. genom brukande, skötsel och byten av mark (SOU 2012:15). I regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) anger regeringen att bevarande av skogar med höga naturvärden är av fortsatt hög prioritet. Det krävs ytterligare insatser, främst när det gäller det formella skyddet, där avsättningar av skogar med höga naturvärden måste fortsätta för att miljö kvalitetsmålet Levande skogar ska nås.

Regeringen ser positivt på det arbete som görs inom Kometprogrammet (Kompletterande metoder för skydd av skog), som har initierats i fem län. Ambitionen är att den kompletterande metoden på sikt ska genomföras även i övriga län, givet att det bedöms vara ett verkningsfullt redskap i bevarandearbetet av skog.

De frivilliga avsättningarna är även i fortsättningen avgörande för att nå miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Enligt Skogsstyrelsen omfattar de frivilliga avsättningarna nedanför gränsen för fjällnära skog 970 000 ha. Stora ansträngningar bör fortsätta att göras av såväl staten som skogsägarna för att skyddsvärda skogar inte avverkas utan bevaras, antingen som frivilliga avsättningar eller genom formellt skydd. Naturvårdskvaliteten i de frivilligt avsatta skogarna bör klarläggas.

Miljöhänsyn i skogsbruket är viktigt för att uppnå miljö kvalitetsmålet Levande skogar, och en fortsatt utveckling behövs och sker kontinuerligt. Skogsstyrelsens bedömning av miljöhänsyn vid förnygringsavverkning visar bl.a. att det finns ett fortsatt behov av insatser i form av ökad tillsyn, rådgivning och information till skogssektorn. Det krävs även förbättrad samsyn inom sektorn om målbilder och prioriteringar.

När det gäller ekosystemtjänster och resiliens anför regeringen i propositionen att de åtgärder som de befintliga styrmedlen har lett till är otillräckliga och att arbetet med att säkra resilienta ekosystem och hejda förlusten av biologisk mångfald måste intensifieras och effektiviseras. Det finns bl.a. brister i samordning, styrmedel och resurser. I arbetet med miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan bör synergier eftersträvas när det gäller styrmedel och markanvändning, för att undvika negativa effekter på biologisk mångfald av klimatbetingade åtgärder. De etappmål i miljö målsystemet om ekosystemtjänster och resiliens som regeringen beslutade om

i april 2012 ger en tydlig vägledning för det fortsatta arbetet med att synliggöra värdet av ekosystemtjänster. Etappmålet om ekosystemtjänster och resiliens innebär att viktiga ekosystemtjänster och faktorer som påverkar deras vidmakthållande ska vara identifierade och systematiserade senast 2013. Etappmålet om betydelsen av den biologiska mångfalden och värdet av ekosystemtjänster innebär att betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster ska vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligenast 2018.

I januari 2012 beslutade regeringen att uppdraga åt Naturvårdsverket att i samråd med Havs- och vattenmyndigheten sammanställa information om viktiga ekosystemtjänster i Sverige, samt identifiera faktorer som påverkar deras vidmakthållande. I uppdraget ingick även att tydligt definiera begreppet ekosystemtjänster. Uppdraget redovisades i en rapport den 1 nov 2012. I rapporten framhålls bl.a. ekosystemtjänsternas betydelse för människors välbefinnande i Sverige, både ur ekonomisk och social synvinkel. I rapporten poängteras också vikten av att synliggöra värdet av ekosystemtjänster. I vissa fall kan värdet av ekosystemtjänster uttryckas i ekonomiska termer, medan det i andra fall inte anses lämpligt. Det är dock enligt rapporten angeläget att värdet av ekosystemtjänster framöver ingår i beslutsunderlag där det är relevant. Kunskapsunderlaget om ekosystemtjänster kommer genom rapporten att förbättras och det kommer att läggas en grund för möjligheterna att nå etappmålet om ekosystemtjänster och resiliens.

Genom att synliggöra värdet av ekosystemtjänsterna och integrera dessa värden i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället står människan enligt propositionen bättre rustad att hållbart nyttja ekosystemen och att öka deras kapacitet på lång sikt. Regeringen har för avsikt att i enlighet med vad som utfästes i miljömålspropositionen 2010 tillsätta en utredning som ska ta fram en åtgärdsplan för att synliggöra värdet av ekosystemtjänster. Genom ökad kunskap om ekosystemtjänsternas värden ökar medvetenheten om vikten av att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald. Regeringen avser enligt propositionen att fortsätta att arbeta för att säkerställa att olika naturtyper och miljöer finns i landskapet i en sådan omfattning och med en sådan geografisk fördelning att arter och naturtyper kan överleva långsiktigt. Ett sådant nätverk av miljöer i landskapet utgör en s.k. grön infrastruktur för de djur- och växtarter som förekommer där, vilket är nödvändigt för att säkra resilienta ekosystem och uthålliga ekosystemtjänster. Regeringen överväger att fortsätta arbetet med att utveckla grön infrastruktur genom att ge Naturvårdsverket i uppdrag att, efter samråd med andra berörda myndigheter, ta fram ett förslag till en genomförandeplan för arbetet. Vägledande bör vara att åtgärder, t.ex. skydd av områden, ska vidtas där det ger störst effekt för den biologiska mångfalden. Strävan bör vara att optimera naturvårdens insatser. Regeringens uppdrag till Naturvårdsverket att utarbeta en landskapsanalys som underlag för det fortsatta arbetet med den gröna infrastrukt-

turen samt att analysera om relevanta styrmedel ger stöd för utvecklingen av den gröna infrastrukturen och vid behov föreslå förändringar, kommer att ge ett första väsentligt underlag för denna handlingsplan.

1:17 Havs- och vattenmyndigheten

Propositionen

Anslaget används för Havs- och vattenmyndighetens förvaltningskostnader. Anslaget får även användas för finansiering av kostnader i samband med avveckling av Fiskeriverket.

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 10 000 000 kronor per år fr.o.m. 2013 för att genomföra den fiskerikontroll som man kommit överens om gemensamt inom EU samt utveckla dess stödsystem.

Regeringen föreslår att 201 898 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Motionerna

Enligt motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del bör anslaget förstärkas med 10 000 000 kronor. I motionen anförs att den nybildade Havs- och vattenmyndigheten har till uppgift genomföra merparten av en sammanhållen svensk politik för havs- och vattenmiljöer. Myndigheten har också viktiga uppdrag i det internationella arbetet. Bemanningsnivån ligger fortfarande under den nivå som föreslogs av den utredning som förberedde myndighetens inrättande. Arbetet med centrala uppdrag vid bl.a. genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv och arbetet med fiskerikontrollen riskerar att bli eftersatt.

I motion 2012/13:MJ457 (V) i denna del anförs att anslaget bör höjas med 20 000 000 kronor eftersom Havs- och vattenmyndigheten arbetar med otillräckliga resurser.

Utskottets kompletterande uppgifter

I propositionen anför regeringen att havs- och vattenarbetet är en prioriterad fråga. Att stärka ett integrerat havs- och vattenarbete är av stor vikt eftersom vattenkvaliteten på land påverkar miljötillståndet i havet (se vidare under anslaget 1:12 ovan). Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för frågor om bevarande och hållbart nyttjande av Sveriges sjöar, vattendrag och hav. Verksamheten omfattar vattenförvaltning, havsförvaltning, havsplanering och fiskeförvaltning. Myndigheten är därför mycket central i arbetet för havs- och vattenmiljön. Anslaget har höjts för att förstärka fiskerikontrollen.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Propositionen

Anslaget används av Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) för myndighetens förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår att 51 178 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Propositionen

Forskningsrådets viktigaste ansvarsområden är miljöforskning, forskning om de areella näringarna, forskning om samhällsbyggande samt forskning till stöd för en ekologiskt hållbar utveckling.

Anslaget används för stöd till forskning och forskningsinformation inom områdena miljö och samhällsbyggande samt projektrelaterade kostnader i anslutning till sådan forskning som utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, vissa resor och seminarier samt informationssatsningar. För forskning om de areella näringarna finns ett anslag inom utgiftsområde 23 (anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning).

I enlighet med vad som beskrivs närmare i höstens forskningsproposition (prop. 2012/13:30 Forskning och innovation) föreslår regeringen i budgetpropositionen att anslaget ökar med 50 miljoner kronor 2013. För 2014 beräknas anslaget öka med 67,5 miljoner kronor, för 2015 med 100 miljoner kronor och för 2016 med 150 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 592 593 000 kronor anvisas under anslaget för 2013.

Enligt förslaget bemyndigas regeringen att under 2013 för anslaget 2:2 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på 450 000 000 kronor för 2014, 450 000 000 kronor för 2015 och 450 000 000 kronor 2016–2018. För att underlätta planering och för att teckna avtal om fleråriga forskningsprojekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år.

Motionerna

I motion 2012/13: MJ457 (V) i denna del föreslås en förstärkning för miljötoxikologisk forskning med 25 miljoner kronor. Vidare föreslås att 15 miljoner kronor anslås till Formas för landsbygdsutveckling. Medlen ska kunna sökas av regionala högskolor i samverkan med det lokala och regionala näringslivet. Slutligen föreslås en förstärkning med 15 miljoner kronor för Stockholm Environment Institute (SEI). Sammantaget föreslås en ökning av anslaget 2:2 med 55 000 000 kronor. Enligt kommittémotion

2012/13:MJ207 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 5 bör man anslå öronmärkta pengar till miljötoxikologisk forskning. Sverige har tidigare haft en solid forskningstradition inom miljögiftsforskningen men har enligt motionen halkat efter.

Utskottets kompletterande uppgifter

Viss forskning inom miljöområdet finansieras genom anslaget 1:5 Miljöforskning (se ovan). I proposition 2012/13:30 Forskning och innovation behandlar regeringen frågan om kemikalier. Regeringen anför att forskningen om riskerna med kemikalieanvändning, inklusive forskning om användning och spridning av nanomaterial och läkemedel, bör stärkas. Det behövs enligt regeringen även forskning om farliga ämnen och grön kemi. Basanslagen till IVL Svenska Miljöinstitutet och Stockholm Environment Institute bör enligt regeringen stärkas.

Som svar på den skriftliga frågan 2010/11:175 om att stärka kunskaperna om risker med kemikalier anförde miljöministern bl.a. följande den 22 december 2010:

Målet att skapa en giftfri miljö är en av regeringens prioriterade miljöpolitiska områden. Sverige driver på för en mer effektiv kemikaliepolitik inom EU, bland annat genom att verka för skärpt lagstiftning och genom att gå före på en rad områden. [. . .]

Kemikaliepolitiken ska grundas på välunderbyggda vetenskapliga underlag. Detta innebär att det är viktigt att Sverige har en stark miljötoxikologisk forskning. En viktig finansierare av miljötoxikologisk forskning är Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, som under många år har satsat betydande resurser på denna typ av forskning, även under de senaste åren. Under innevarande år gör Formas bland annat en särskild satsning på området Miljögifter och könsskillnader samt finansierar en stark forskningsmiljö som gäller miljöeffekter av nanoteknik. Några andra viktiga finansierare av miljöforskning, bland annat miljötoxikologi är Naturvårdsverket och Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra). Dessutom satsas betydande resurser på miljötoxikologisk forskning inom EU:s ramprogram för forskning och utveckling.

Kemikalieinspektionen får också i uppdrag att ta fram och genomföra en handlingsplan för giftfri vardag. Arbetet kommer att pågå under mandatperioden. Det är ett viktigt initiativ för att ytterligare förbättra kunskapen om farliga kemikalier.

Förslag till nya anslag m.m.

Motionerna

Enligt motion 2012/13:MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslås att 600 000 000 kronor anvisas som ett nytt stöd för klimatinvesteringar i kommuner och regioner (Klokt-stöd) enligt samma modell som finns i Norge. Modellen baseras på kommunernas egna klimat- och energiplaner. Kommunen föreslår en åtgärdslista och för varje åtgärd beräknas en klimateffekt. Kommunen förhandlar sedan med staten om pris för åtgärderna eller hela

programmet. Staten kan bestämma om man vill "köpa" en föreslagen åtgärd eller hela programmet. På detta sätt undviks ett resurskrävande ansökningsförfarande.

I motion 2012/13: MJ444 (S) yrkande 1 i denna del förordas att 400 000 000 kronor avsätts som stöd för lokala klimatinvesteringar och klimatinnovationer. I yrkande 5 föreslås ett system med lokalt klimatinvesteringsstöd och en ny satsning med stöd till klimatinnovationer. Klimatinvesteringarna ska stödja det lokala klimatarbetet och inriktas på bl.a. åtgärder för energieffektivisering samt ökad produktion och konsumtion av förnybar energi. För klimatinnovationer ska inriktningen vara att pröva innovationer i full skala eller i s.k. pilotanläggningar. Stöden ska kunna sökas av kommuner, företag, ideella organisationer eller alla i samarbete. Enligt yrkande 3 bör regeringen bemyndigas att under 2013 för det nya ramanslaget Klimatinnovationer och klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 1 200 000 000 kronor under 2014–2015.

I motion 2012/13: MJ457 (V) i denna del föreslås att 1 000 000 000 kronor anvisas under ett nytt anslag för ett klimatprogram som bör inrättas för att minska utsläppen av växthusgaser och energianvändningen samt skapa nya jobb – klimatjobb. Stödet ska kunna sökas av kommuner, lands- ting och företag. Det ska bl.a. användas för utbyggnad av biogas, installation av fjärrvärme, övergång till biobränslen och övrig förnybar energi, energieffektivisering, klimatanpassningsåtgärder och klimatinformation för en hållbarare livsstil. Programmet kan också innefatta klimatanpassningsåtgärder inom byggande och samhällsplanering. Även i motion 2012/13: U327 (V) yrkande 20 föreslås ett klimatprogram i enlighet med vad som beskrivs ovan.

I motion 2012/13: MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslås att 1 300 000 000 kronor anvisas för ett nytt anslag för klimatinsatser i utvecklingsländerna. Både motion 2012/13: Fi303 (MP) yrkande 32 och kommit- téemotion 2012/13: MJ485 (MP) yrkande 4 behandlar också frågan om klimatinsatser i utvecklingsländerna med samma innebörd som motionen ovan.

I motion 2012/13: MJ453 (MP) yrkande 2 i denna del föreslås att ett nytt anslag, Stöd efterhandskonvertering, införs och att 50 000 000 kronor anvisas under anslaget. I motionen anförs att merparten av den fordons- flotta som kommer att rulla på våra vägar det närmaste decenniet redan har köpts och att det genom ett stöd till efterhandskonvertering blir lättare att konvertera befintliga fordon från drift med fossila drivmedel till drift med förnybara drivmedel.

I motion 2012/13: MJ246 av Lars-Axel Nordell (KD) anförs att det är viktigt att förnya den tunga trafiken. En skrotningspremie för de tyngsta och mest miljöpåverkande fordonen skulle uppmuntra till att skrota gamla lastbilar och även främja svensk ekonomi. I motionen föreslås att möjlighe- terna att införa en skrotningspremie för lastbilar över 16 ton bör utredas.

Enligt motion 2012/13:MJ405 av Jan Lindholm (MP) bör en skrotningspremie för bilar införas eftersom skrotningspremien ger den uttjänta bilen ett värde. Det innebär att beslutet om bilen ska till auktoriserad bilskrotning då ges ett ekonomiskt incitament.

I motion 2012/13:MJ444 (S) yrkande 1 i denna del föreslås att 600 000 000 kronor anvisas under ett nytt anslag, Miljöbilsbonus. I yrkande 6 i samma motion föreslås att anslaget ska omfatta en miljöbilsbonus om 5 000 kronor som betalas ut för bilar som uppfyller miljöbilskravet när bilen registreras första gången. Utöver detta ska 1 000 kronor per gram koldioxid per km som bilens utsläpp understiger miljöbilsdefinitionen betalas ut, dock max totalt 40 000 kronor. I samma yrkande föreslås även en registreringsavgift för bilar med högre utsläpp. I motion 2012/13: MJ 398 (MP) föreslås att dagens supermiljöbilspremie ersätts med ett system som innebär att bilar som släpper ut lite fossil koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid, en s.k. snålbilstrappa.

I motion 2012/13:MJ266 av Åsa Torstensson (C) uppges att det finns problem med vem som har ansvaret för marint skräp. I motionen föreslås en översyn av ansvar och kostnader för städning av nedskräpade kuststränder samt ett nationellt initiativ för att föra upp samma problematik med ansvar för marint skräp på den internationella agendan.

Utskottets kompletterande uppgifter

När det gäller stödet för klimatarbetet i regioner och kommuner kan det konstateras att arbete bedrivs på såväl regional som lokal nivå. Av propositionen framgår att samtliga länsstyrelser har i uppgift sedan 2008 att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga den statliga politiken för minskad klimatpåverkan och energiomställning. Länsstyrelserna ska i bred samverkan utveckla och genomföra regionala klimat- och energistrategier, stödja både näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete och samordna anpassningsarbetet i kommunerna. För att samordna det regionala klimat- och energiarbetet har länsstyrelserna i de tre storstadslänen fått 2,2 miljoner kronor och de övriga 1,3 miljoner kronor för 2011. Sammanlagt har länsstyrelserna fått 25 miljoner kronor för klimatanpassningsarbetet.

För att ytterligare främja och utveckla det regionala klimat- och energiarbetet samt nyttja det för att främja en miljödriven tillväxt utsåg regeringen 2010 tre pilotlän för grön utveckling. Uppdraget riktar sig till Länsstyrelserna i Norrbotten, Dalarna och Skåne. Länsstyrelserna i dessa pilotlän får 6 miljoner kronor var för att under en treårsperiod (2010–2013) utveckla arbetsmetoder och verktyg samt dela med sig av sina erfarenheter och ge vägledning till andra län. Länsstyrelserna i pilotlänen ska också bidra med analyser av konsekvenser av nationella styrmedel på regional nivå i syfte att identifiera hinder och möjligheter för minskad klimatpå-

verkan och energiomställning. Arbetet förutsätter bred delaktighet från landsting, samverkansorgan, kommuner, näringsliv, myndigheter samt ideella organisationer.

Regeringens bedömning är att länsstyrelsernas arbete med de regionala klimat- och energistrategierna, med åtgärdsprogram och klimatanpassning utvecklas väl men att skillnaderna mellan länen fortfarande är relativt stora både när det gäller hur långt man har kommit i processen att genomföra åtgärder och i fråga om ambitionsnivån och kvaliteten i arbetet. En av huvuduppgifterna för pilotlänen för grön utveckling är att stödja och inspirera andra län, att utveckla arbetsmetoder och vägledningar samt att sprida erfarenheter mellan länen. En tydlig förbättring har också skett sedan förra året genom att arbetet hos fler länsstyrelser har utvecklats starkare. Det är väsentligt att det strategiska planeringsarbetet går vidare i ett mer operativt genomförande av åtgärder i samverkan med berörda aktörer i länet och att dialogen med kommuner och näringsliv förstärks. Dessutom är det viktigt att dialogen med kommunerna om klimatanpassning intensifieras. Under året har samtliga länsstyrelser, efter regionala dialoger, bidragit med värdefulla underlagsrapporter till Naturvårdsverket om hur den regionala nivån kan bidra till arbetet med en färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050. Pilotlänen har dessutom bidragit med förslag till styrmedel.

Regeringen lyfter också fram att man har för avsikt att under mandatperioden närmare beskriva hur det svenska arbetet för att nå visionen om noll i nettoutsläpp 2050 ska genomföras.

Miljödepartementet uppger att i samband med att färdplanen tas fram kommer fortsatta analyser att genomföras som avser genomförandet av åtgärder på den regionala och lokala nivån.

Satsningen på hållbara städer bör vidare uppmärksammas i sammanhanget. Under 2008 inledde regeringen en satsning på hållbara städer genom att införa ett ekonomiskt stöd till utveckling av hållbara städer samt genom att tillsätta Delegationen för hållbara städer. Delegationen kommer att slutföra sitt arbete i december 2012.

I juni 2012 lämnade delegationen rapporterna Femton hinder för hållbar stadsutveckling samt Förslag till fortsatt arbete för hållbar stadsutveckling till regeringen. I rapporterna behandlas frågor om dels system och strukturer som kan utgöra hinder för hållbar stadsutveckling, dels förslag till hur delegationens arbete, kunskaper och erfarenheter kan föras vidare efter att uppdraget upphört. De hinder som lyfts fram i rapporten är städernas centrala roll för hållbar utveckling, särskilt mot bakgrund av den snabba globala urbaniseringen, och hotet om omfattande klimatförändringar. I rapporten redovisas 15 olika hinder som försvårar en hållbar omställning av städer, däribland bristande integration av hållbarhetsvisioner inom olika politikområden, ökad social och rumslig uppdelning i städerna, bristande incitament för långsiktigt hållbara beslut och otillräckliga satsningar på samhällsviktig infrastruktur, kunskapsutveckling och pilotprojekt. I rapporten föreslås bl.a. en nationell stadspolitik för bättre samordning av olika stat-

liga sektorsintressen samt att den statliga satsningen på hållbar stadsutveckling ska fortsätta. Delegationens förslag till fortsatt arbete innebär att det bildas en ny arena för hållbar stadsutveckling med en tydlig koppling till ordinarie strukturer samlar aktörer för stärkt samverkan kring hållbar stadsutveckling. Syftet är att säkerställa kontinuitet i påbörjat arbete och lägga en grund för nationell samordning.

Miljödepartementet uppger att förslagen från Delegationen för hållbara städer bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen framhåller vidare att forskningsanslagen till Formas stärks med bl.a. en satsning på forskning om hållbart samhällsbyggande vilken också beskrivs i forsknings- och innovationspropositionen (prop. 2012/13: 30). Anslaget för forskning till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande bör enligt regeringen öka med totalt 100 miljoner kronor under 2013–2016 för forskning om hållbart samhällsbyggande.

När det gäller frågan om utvecklingsländerna och klimatfinansiering lyfter regeringen fram att klimatförändringarna har en direkt koppling till utvecklingen i utvecklingsländerna, särskilt i de minst utvecklade länderna och för de mest sårbara befolkningsgrupperna där de försvarar fattigdomsbekämpning. Behovet av anpassning till pågående och kommande klimatförändringar är stort.

Ekonomisk tillväxt, miljö- och klimatpåverkan, klimatförändringarnas effekter och sammanhängande risker ska bedömas och integreras i analys, planering, strategier, genomförande och uppföljning i utvecklings-samarbetet med enskilda länder, regioner och i multilaterala organisationer. Regeringens klimatsatsning i biståndet fortsätter 2013. Målet är främst att på det mest effektiva sättet bidra till de fattigaste ländernas anpassning till ett förändrat klimat och till en miljömässigt hållbar utveckling. Det är även angeläget att stödja insatser som leder till begränsade utsläpp av växthusgaser. Insatser för att stödja en anpassning till klimatförändringarna kan innebära åtgärder som syftar till att minska människors sårbarhet, exempelvis investeringar i hälsa, sanitet, fungerande ekosystem, mark och uthålligt jordbruk och tillgång till vatten, liksom projekt som är direkt relaterade till klimat, exempelvis väderprognoser och byggande av vallar. Många fattiga drabbas särskilt av klimatförändringar och Afrika är den kontinent i världen som man förmodar kommer att drabbas hårdast. Klimatsatsningen prioriterar därför kanaler som tydligt gynnar de allra fattigaste samt värst drabbade länderna, t.ex. fattiga länder i Afrika.

Regeringen framhåller att Sverige under det svenska ordförandeskapet i EU drev framgångsrikt på för att få fram ett ökat stöd till utvecklingsländerna. Enligt beslut på FN:s klimatomöten under 2010 och 2011 har höginkomstländerna ett åtagande om en målsättning att via olika finansieringskällor – privata, offentliga och innovativa – mobilisera 100 miljarder USDollar årligen fram till 2020 till åtgärder för begränsning av klimatutsläpp och anpassning till klimatförändringar i utvecklingsländer. För detta skapades den gröna fonden. Det finns förväntningar om att industriländerna ska

bidra substantiellt till fonden när den blir operativ. Sverige ska vara drivande i ansträngningarna för att utveckla nya trovärdiga former och källor för finansiering utöver från offentliga medel, som ett led i en internationell process.

När det gäller efterhandskonvertering av bilar har utskottet tidigare behandlat frågan i betänkande 2010/11:MJU1. Där anförde utskottet att det den 1 juli 2008 infördes bestämmelser i lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen i syfte att underlätta efterkonvertering av fordon från drift med bensin eller diesel till drift med ett alternativt bränsle (prop. 2007/08:46, bet. 2007/08:TU4, rskr. 2007/08:144). Vid en interpellationsdebatt den 12 maj 2009 med miljöminister Andreas Carlgren behandlades frågan om miljöbilspremien, bilskröttningsbidrag m.m. Miljöministern framförde då bl.a. att något bidrag för efterkonvertering inte är aktuellt och att konverterade bilar ofta är gamla bilar med låga avgaskrav, hög bränsleförbrukning och omodern reningsteknik. Utskottet har från Miljödepartementet fått information om att bedömningen i interpellationssvaret kvarstår.

Rörande frågan om en skrotningspremie för lastbilar anförde utskottet i betänkande 2010/11:MJU1 bl.a. att en sådan premie skulle behöva vara betydligt högre för lastbilar än för personbilar för att stimulera till nybilsköp. Detta beror på lastbilars höga inköpskostnad. Dessutom har lastbilar till följd av hårdare slitage normalt ungefär hälften så lång livslängd som personbilar. Det innebär att man kan anta att lastbilar – även utan en skrotningspremie – skrotas betydligt tidigare än personbilar. Utskottet kunde även konstatera att det finns bestämmelser om miljözoner i trafikförordningen (1998:1276). I en miljözon får, med vissa undantag, dieseldrivna, tunga bussar och lastbilar endast föras om den första registreringen skett under de senaste sex åren (4 kap. 22–24 §§ trafikförordningen). Att ett område ska vara miljözon får meddelas genom lokala trafikföreskrifter inom tätbebyggda, särskilt miljö känsliga områden (10 kap. 1 § trafikförordningen). Enligt information som utskottet fick från Transportstyrelsen har bl.a. Stockholm, Malmö och Göteborg infört miljözoner. Utskottet har från Miljödepartementet fått information om att det inte är aktuellt med en skrotningspremie för lastbilar.

Som framgår av förra årets budgetbetänkande (bet. 2011/12:MJU1) lämnade Naturvårdsverket i juni 2011 en rapport om en översyn av omhändertagandet av bilar (Uttjänta bilar och miljön – Redovisning av regeringsuppdrag, juni 2011). Naturvårdsverket konstaterar i rapporten att det är mycket varierande kvalitet på det omhändertagande av uttjänta bilar som sker. Vissa verksamheter följer mycket väl de krav som ställs medan andra inte alls gör det. Från Miljödepartementet har utskottet fått uppgifter om att Naturvårdsverkets rapport har remitterats till berörda instanser och att regeringen för närvarande bereder förslagen. Regeringen har dock inte för avsikt att gå vidare med rapportens förslag i deras ursprungliga form.

När det gäller frågan om miljöbilsbonus och snålbilstrappa vill utskottet hänvisa till det som anförts under anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie.

Angående frågan om marint skräp framgår det av utskottets betänkande 2011/12:MJU16 Avfall och kretslopp att EU-lagstiftning och internationella överenskommelser ligger till grund för arbetet med att åstadkomma ett rent och giftfritt hav. De nationella miljö kvalitetsmålen Giftfri miljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård är centrala i åtgärdsarbetet. EU-förordningen om kemikalierregistrering (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006), ramdirektivet för vatten, havsmiljödirektivet och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester (mottagningsdirektivet) är viktig EU-lagstiftning som ställer krav på att åtgärder vidtas. EU:s strategi för Östersjöregionen har ett särskilt avsnitt om farliga ämnen. Arbetet med att höja sjösäkerheten och minska sjöfartens miljöpåverkan sker i första hand i den internationella sjöfartsorganisationen IMO, men också i EU och Helcom. Vidare framgår det av betänkandet att regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att genomföra en särskild satsning för att minska nedskräpningen. Regeringsuppdraget omfattar nedskräpning i stadsmiljö och i naturen, inklusive längs våra kuster. Arbetet ska genomföras i dialog med berörda aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Naturvårdsverket kommer att samverka med stiftelsen Håll Sverige Rent i arbetet. Huvudfokus är att insatserna ska leda till förändringar som är varaktiga även efter uppdragets slut. Uppdraget ska redovisas i april 2013. Enligt uppgifter som utskottet fått från Miljödepartementet har även ett antal projekt som hanterar frågan om marint skräp beviljats bidrag av Havs- och vattenmyndigheten. Ett av de projekt som har beviljats medel är mätningar av skräp på sex s.k. Osparstränder i Bohuslän. Projektet innebär arbete med insamling av data från referensstränder och rapportering till Ospar. Datainsamlingen anges vara ett viktigt led i arbetet med de kommande övervakningsprogram och åtgärdsprogram som ska tas fram inom havsmiljödirektivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har, genom sitt yttrande till finansutskottet (miljö- och jordbruksutskottets prot. 2012/13:3), ställt sig bakom den ram som regeringen har föreslagit för utgiftsområde 20. Genom riksdagens beslut den 21 november 2012 om ramar för budgetens utgiftsområden är dessa ramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen (prop. 2012/13:1, utg.omr. 20, bet. 2012/13:FiU1). I den tidigare redovisningen i detta betänkande har under berörda anslag lämnats vissa kompletterande uppgifter m.m., till vilka utskottet hänvisar.

Med det anförda tillstyrker utskottet de anslag som regeringen föreslagit för budgetåret 2013 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (bil. 2). Utskottet ställer sig i övrigt bakom de bedömningar som regeringen har redovisat. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (S)

Matilda Ernkrans (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Christina Karlsson (S) och Jonas Gunnarsson (S) anför:

Sverige är ett unikt land. Svenskarna är kunniga, kreativa och öppna för omvärlden. Nu har vi chansen att bygga ett framgångsrikt, jämlikt, jämställt och hållbart samhälle. Men för att nå dit behöver Sverige bli mycket bättre på en central punkt: jobbskapandet. Här har Sverige lyckats sämre än jämförbara länder.

Sverige har i dag en arbetslöshet som närmar sig 8 procent. Det är lika högt som eller högre än i många jämförbara europeiska länder. Nästa år bedöms arbetslösheten bli ännu högre än i dag. Ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå. Antalet långtidsarbetslösa har mer än fördubblats under de senaste sex åren. Utanförskapet består.

Arbetslösheten gör att utrymmet för nya ekonomiska reformer begränsas. Detta är en viktig anledning till att regeringens egna expertmyndigheter anser att utrymmet för ofinansierade reformer för närvarande är mycket begränsat.

Nu för regeringen en politik som inte är förenlig med överskottsmålet. Det hotar stabiliteten i svensk ekonomi – och därmed framtida jobb och välfärd. Sverige behöver en politik för full sysselsättning. Sverige behöver en ny färdriktning.

Vårt mål är att utbildningsnivån i Sverige ska vara världsledande. Det gäller hela befolkningen. Vi har höga ambitioner för Sveriges unga. Det svenska innovationsarbetet bör lyftas upp till högsta politiska nivå. Vi prioriterar resurser för strategisk samverkan mellan staten och Sveriges framtidsbranscher. Rekryteringsgapet måste stängas. Fas 3 ska avvecklas. Ungdomar ska jobba eller studera – inte vara långtidsarbetslösa.

Regeringen gör bedömningen att reformutrymmet för 2013 är 23 miljarder kronor. Vi delar inte den bedömningen – utan föreslår ett reformutrymme om 18 miljarder kronor. Därmed skapas en konjunkturbuffert i vårt budgetalternativ. Vi följer utvecklingen på arbetsmarknaden nära och står beredda att nyttja denna konjunkturbuffert för att stimulera efterfrågan och värna sysselsättningen i välfärden i händelse av en oväntad och kraftig framtida nedgång.

Finansutskottet har i årets s.k. rambetänkande ställt sig bakom den ram för utgiftsområde 20 som anges i budgetpropositionen. Nivån för samtliga anslag inom ett utgiftsområde ska enligt budgetprocessens regler fattas genom ett enda beslut. Eftersom riksdagen beslutade i enlighet med finansutskottets förslag gäller för budgetåret 2013 att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 4 893 043 000 kronor under riksdagens

fortsatta behandling. Vårt förslag inom utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar. Eftersom beslutet i det första steget av budgetprocessen kommer att ge budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 20. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller dock vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 20 borde ha utökats med 1 140 000 000 kronor så som framgår av vår motion (2012/13: MJ444).

Internationellt har kunskapen om betydelsen av biologisk mångfald växt de senaste åren. Vi menar att få frågor är så avgörande för mänsklig välfärd som den biologiska mångfalden. Vi är alla beroende av mat, luft och rent vatten. Vi är alla beroende av att ekosystemen producerar dessa för oss livsnödvändiga tjänster. Vi kallar det för ekosystemtjänster.

Vi socialdemokrater konstaterar att regeringen misslyckats med att uppnå miljömålet Levande skogar. Anslagen för att skydda värdefull natur har sänkts under den borgerliga regeringstiden. Möjligheten att skydda natur har därmed urholkats. Myndigheterna står handfallna när värdefulla naturskogar avverkas eftersom samhället har brist på medel att ersätta markägarna. Vi har därför föreslagit en förstärkning av anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur med 100 miljoner kronor.

Investeringar är avgörande för att Sverige ska lyckas driva en klimatpolitik som ger jobb och tryggar välfärden. Därför vill vi införa ett system med lokala klimatinvesteringar som stöder det lokala klimatarbetet och som driver på det stora klimatengagemang som hittills varit Sveriges framgång. Vi föreslår också en ny satsning med stöd till klimatinnovationer. Inriktningen ska vara att pröva innovationer i full skala eller i s.k. pilotanläggningar. Vi vill anslå totalt 400 miljoner kronor för klimatinvesteringar varav högst 250 ska gälla klimatinnovationer. Båda stödformerna ska kunna sökas av kommuner, företag och ideella organisationer eller alla i samarbete. Staten står för maximalt 50 procent av investeringen. Det viktiga med klimatinvesteringarna är att de driver fram investeringar från andra intressenter.

Trafiksektorn har länge varit ett orosmoln i klimatpolitiken eftersom utsläppsnivåerna inte har minskat. Regeringen har valt att stanna upp tempot, och försäljningen av nya miljöbilar minskar. En supermiljöbilspremie har införts, men den gynnar bara dem som har råd att köpa mycket dyra miljöbilar. Vi föreslår i stället ett system med dels en miljöbilsbonus där den som köper en bil med lägre utsläpp får en premie, dels en registreringsavgift för nya bilar med koldioxidutsläpp över en viss nivå. I flera andra europeiska länder finns liknande system. I vår motion har vi redogjort för ett sådant förslag.

Vi socialdemokrater presenterade i våra motioner ett omfattande program för att hejda övergödningen i Östersjön och Västerhavet. När haven i vår närhet tar emot för mycket kväve och fosfor ger det svåra miljökonsekvenser. Havets ekosystemtjänster förstörs, närmiljö för friluftsliv och bad försämras och bottenarna dör. Vi lämnar efter oss förstörda hav till nästa generation. Vi har i vår motion bl.a. föreslagit en skatt på handelsgödsel, en satsning på biogas i lantbruket genom en ersättning för minskade utsläpp, en ersättning för musselodlare som tar bort näringsämnen ur havet, minskade kväveutsläpp från industrin genom höjd kväveoxidavgift och lokala investeringsbidrag för åtgärder som minskar övergödningen. Regeringen har i budgetpropositionen dragit ned anslaget för att förbättra havsmiljön med en tredjedel. Mycket tyder på att det är de lokala satsningarna, kallade Lova, som kommer att försvinna. Dessa har varit framgångsrika och hjälpt kommuner och lokala initiativ att finansiera åtgärder för att minska utsläppen av övergödande ämnen. Vi vill, till skillnad från regeringen, bygga vidare på dessa idéer. Totalt vill vi öka anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö med 120 miljoner kronor. Av detta bedömer vi att stödet för musselodling kommer att använda 7 miljoner kronor.

2. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (MP)

Helena Leander (MP) anför:

Miljöpartiet har i budgetmotionen Nya jobb i ett modernare Sverige presenterat sin ekonomiska politik och sitt budgetförslag för 2013. Miljöpartiet menar att Sverige står inför stora utmaningar där vi samtidigt måste möta problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Miljöpartiet menar därför att Sverige behöver satsningar på nya jobb och en ekonomisk politik som gynnar en långsiktigt hållbar grön omställning. Företagens villkor behöver förbättras genom sänkta kostnader för att anställa och minskat krångel med sjuklöneansvar. Unga människors möjligheter att få jobb och utbildning behöver underlättas så att deras chanser på arbetsmarknaden stärks.

I Miljöpartiets budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 20. Riksdagen fastställde dock den 21 november 2012 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster 2013 än vad som skulle bli fallet med Miljöpartiets förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskat avstår jag från att delta i beslutet. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett samman-

hållet paket. Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 20 borde ha utökats med 3,67 miljarder kronor på det sätt som framgår av Miljöpartiets budgetmotion.

Naturvårdsverket har en nyckelroll i miljömålsarbetet. Vi vill förstärka verkets arbete med samordningen och genomförandet av en rad av de åtgärder som Miljömålsrådet föreslog i Nu är det bråttom!, samt andra åtgärder som föreslagits senare av t.ex. Miljömålsberedningen. Verket har också en nyckelroll som part vid tillståndsprovning för miljöfarliga verksamheter. Vi vill därför att anslaget 1:1 för Naturvårdsverket ökas med 230 miljoner kronor för 2013.

Miljöpartiet anser att miljöövervakning är väsentlig för att följa upp den faktiska utvecklingen i miljön. Bidrag som ges för att stödja engagemang i ideella miljöorganisationer är mycket kostnadseffektiva satsningar. Dessa anslag har inte räknats upp med pris- och löneomräkning och de bör därför höjas. Ersättningsfartyg för Argos behöver införskaffas, som SMHI använde för den regelbundna miljöövervakningen i haven runt Sverige och för insamling av uppgifter om bl.a. fiskebeståndens utveckling. Argos har tagits ur bruk och ersätts med tillfälliga lösningar. Regeringen beslutade i september i år att utreda statens behov av forsknings- och undersökningsfartyg. Fram till dess att beslut om en långsiktig lösning har fattats behövs pengar för tillfälliga lösningar för att inte långa tidsserier ska avbrytas och för att Sverige ska kunna klara sina internationella förpliktelser. Den långsiktiga lösningen behöver också finansieras. Vi vill därför öka anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. med 100 miljoner kronor per år.

När alltmer natur skyddas behövs också mer resurser för skötseln av skyddade områden. I större delen av landet kan vi inte återskapa den branddynamik och översvämningsdynamik som en gång i tiden präglade skogslandskapet, och därför behövs i många skyddade skogar en aktiv naturvårdsskötsel för att bevara de naturtyper och arter som områdena avsatts för att skydda. Sådan naturvårdsskötsel är kraftigt eftersatt i dag. För ett antal av våra hotade arter behövs också mer specifika bevarandeinsatser, både i och utanför skyddade områden. Därför har arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter stor betydelse om vi ska kunna nå miljömålet Ett rikt växt- och djurliv. Trots att regeringen lovordar arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter har resurserna för detta arbete reducerats kraftigt de senaste åren, och regeringens budgetförslag innebär ingen ljusning i det avseendet. Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur behöver därför tillföras 300 miljoner kronor.

För att möjliggöra sanering av förorenade områden som Rasthunter i Uppvidinge kommun, Malmens metallfabriks gamla tomt i Lessebo, Mariebergssågen i Kramfors, den gamla läderfabriken i Klippan, Degens kemiska tvätt i Uppsala och dussintals andra förgiftade platser i kommuner runt om i Sverige föreslår Miljöpartiet att anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden höjs med 280 miljoner kronor.

Till skillnad från regeringens långbänk och tillbakagång föreslår Miljöpartiet att åtgärderna intensifieras för att minska spridningen av miljögifter. Vi föreslår en ökning av Kemikalieinspektionens anslag med 25 miljoner kronor för att bl.a. genomföra förslag från Miljömålsrådet och Miljömålsberedningen, genomföra förbud mot farliga ämnen, intensifiera EU-arbetet, förstärka tillsynen och arbeta mer aktivt med praxisbildning. Internationellt samarbete behövs för att vi ska klara många miljömål. Utvecklingsländerna är särskilt utsatta för miljöutmaningar. Regelverken och förvaltningen är ofta mindre utvecklade, och de ekonomiska resurserna är begränsade. Samtidigt flyttas alltmer av produktionen till utvecklingsländer. Det finns ett växande behov av internationella regleringar och internationellt samarbete på miljöområdet. FN:s toppmöte Rio + 20 i juni 2012 underströk betydelsen av det internationella arbetet och pekade på nya områden där arbetet behöver utvecklas, som havsmiljön. Vi vill öka Sveriges bidrag till det internationella miljöarbetet både inom FN-systemet och i miljökonventioner. Vi vill också öka det bilaterala samarbetet med strategiskt viktiga utvecklingsländer och i viss mån öka svenska myndigheters möjligheter att bidra till det internationella arbete som är av betydelse för utvecklingsländerna. För dessa ändamål vill vi öka anslaget 1:7 Internationellt miljösamarbete med 50 miljoner kronor.

Miljöpartiet anser att regeringens supermiljöbilspremie är en felsatsning och föreslår att anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie minskas med 80 miljoner kronor. Utsläppen från den svenska vägtrafiken har ökat kraftigt de senaste 20 åren. Det är uppenbart att de verktyg som hittills använts för att bryta denna trend varit otillräckliga. De bilar som säljs i dag kommer att rulla i många år på våra vägar. Det är därför viktigt att införa styrmedel som gynnar försäljningen av energisnålare bilar och bilar som drivs med förnybara drivmedel. Miljöpartiet vill därför ersätta dagens system med miljöbilsdefinitioner, supermiljöbilspremier och fordonsskattebefrielser för "miljöbilar" med en bonus-malus-modell vid bilinköp – en s.k. snålbils-trappa.

När det gäller klimatanpassningar vill vi att staten stöder kommuner och myndigheter som vill genomföra åtgärder som minskar sårbarheten, t.ex. vid extrema väderhändelser som översvämningar. Miljöpartiet vill därför öka anslaget 1:10 Klimatanpassning med 15 miljoner kronor, utöver de 350 miljoner kronor som vi satsar på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap inom utgiftsområde 6.

Miljöpartiet vill årligen satsa 250 miljoner kronor mer än regeringen på anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö. Satsningen innefattar bl.a. vissa lokala åtgärder och åtgärder inom vattenförvaltningen för att klara målen i EU:s vattendirektiv. Det behövs satsningar på åtgärder inom den internationellt antagna handlingsplanen för Östersjön. Det behövs även bättre tillsyn av kraftverk, vattenregleringar och dammar för att förbättra tillämpningen av den existerande lagstiftningen. Vi vill dessutom påbörja saneringen av förorenade havsområden, inklusive skeppsvrak.

Systemet med uppköp av utsläppsrätter från länder utan egna klimatåtaganden har fått omfattande kritik, både på principiella och praktiska grunder. Det är viktigt att industrialiserade länder och företag bidrar till finansieringen av klimatåtgärder i utvecklingsländer, men detta får inte vara en förevändning för att slippa göra nödvändiga utsläppsminskningar på hemmaplan – som den svenska regeringen gör. Det behövs både insatser på hemmaplan och finansiering för insatser i utvecklingsländer. Miljöpartiet föreslår att finansiering av klimatåtgärder i utvecklingsländer ska fränkopplas krav på kompensation i form av utsläppsrätter.

Samtidigt är t.ex. CDM ett system som trots allvarliga brister har vissa förtjänster. Det kan vara ett sätt att mobilisera finansiering från privata aktörer som inte har åtaganden inom bl.a. EU:s system för handel med utsläppsrätter. De inhandlade utsläppsrätterna kan makuleras utan att säljas vidare eller ingå i den nationella redovisningen.

Det kan därför finnas legitima skäl för Sverige att även i fortsättningen vara med i systemet i den omfattning som behövs för att kunna påverka systemets utformning i en för klimatåtgärder och utvecklingsländer mer gynnsam riktning.

Regeringens anslagshöjningar i årets budget följer av tidigare åtaganden. Dessa binder upp Sverige för utbetalningar på närmare 1,1 miljard kronor. Samtidigt begär regeringen riksdagens bemyndigande om att ingå ytterligare avtal för upp till 624 miljoner kronor. Dessa avtal får belasta statens budget ända fram till 2022.

Mot bakgrund av den principiella kritiken och de praktiska bristerna motsätter sig Miljöpartiet denna höjning. Vi anser att regeringens bemyndigande 2013 för anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar om att ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 076 000 000 kronor 2014–2022.

Enligt Naturvårdsverket kommer 14 av 16 beslutade miljökvalitetsmål inte att nås till 2020. Bland de mål som inte uppnås ingår samtliga mål som berör biologisk mångfald. Det övergripande generationsmålet kommer inte heller att nås. I Naturvårdsverkets årliga uppföljning av miljömålen beskriver verket att beslutade åtgärder inte genomförs. Naturvårdsverket anger flera orsaker till problemen. Brist på medel lyfts fram som ett särskilt problem såväl för åtgärder som för myndigheternas handläggning. Det behövs betydligt mer pengar för att t.ex. skydda värdefull skog, men också för myndigheternas arbete med att identifiera skyddsvärda områden och förhandla med markägarna. Sverige ligger långt ifrån det mål som antogs vid partsmötet för konventionen om biologisk mångfald i Nagoya 2010 om att länderna ska säkra ett långsiktigt skydd för 17 procent av landytan. Det saknas fortfarande ett nytt mål för skydd av skog som ska ersätta det delmål som avsåg perioden fram till 2010. Naturvårdsverket konstaterar år efter år att behovet av åtgärder för skydd av värdefull natur sammantaget överstiger de tillgängliga medlen. Naturvårdsverket har vidare påpekat att det blir kringkostnader för genomförandet av markbyte-

saffärerna med mark från i första hand Sveaskog. Sammantaget blir det kostnader på 600 miljoner kronor under en treårsperiod. Får verket inte kompensation för detta kommer det att gå ut över ersättningen till markägare för t.ex. köp av skyddsvärd skog. Det innebär att oersättliga värden kommer att skövlas i våra skogar. Arbetet med skyddet av områden med höga naturvärden måste intensifieras. Vi föreslår därför en ökning av anslaget för skydd av värdefull natur med 540 000 000 kronor.

Den nybildade Havs- och vattenmyndigheten ska genomföra merparten av en sammanhållen svensk politik för havs- och vattenmiljöer. Myndigheten har också viktiga uppdrag i det internationella arbetet. Bemanningen ligger fortfarande under den nivå som föreslogs av utredningen som förberedde myndighetens inrättande. Det gör att bl.a. centrala uppdrag vid genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv riskerar att bli eftersatta. Fiskerikontrollen riskerar också att halka efter. Miljöpartiet vill därför förstärka anslaget med ytterligare 10 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vi föreslår ett nytt stöd på 600 miljoner kronor för klimatinvesteringar i kommuner och regioner (Klokt-stöd) enligt samma modell som finns i Norge. Modellen baseras på kommunernas egna klimat- och energiplaner, och inledningsvis får kommunen föreslå en åtgärdslista. För varje åtgärd som kommunen föreslår beräknas en klimateffekt. Kommunen går därefter in i en förhandling med staten om pris för åtgärderna eller hela program av åtgärder. För staten är det då fritt att avgöra om man vill "köpa" en föreslagen åtgärd eller inte eller om man vill köpa hela programmet. På detta sätt blir det ett tydligt system utan resurskrävande ansökningsförfarande.

Miljöpartiet vill införa ett verkligt ekonomiskt stöd till klimatarbete i fattiga länder, ett stöd som inte består av köp av osäkra utsläppsrätter eller dubbelräknat bistånd utan ger nya pengar utan krav på kompensation. Vi väljer att destinera intäkter som statsbudgeten får från auktionering inom EU:s handel med utsläppsrätter till internationella klimatsatser. Därutöver tillför vi medel från reformutrymmet för att öka takten i klimatomställningen i fattiga länder. Vi föreslår därför ett nytt anslag för internationella klimatåtgärder och att 1,3 miljarder kronor anvisas för sådana åtgärder.

Merparten av den fordonsflotta som kommer att rulla på våra vägar det närmaste decenniet har redan köpts. Det bör vara lättare att konvertera befintliga fordon från drift med fossila drivmedel till drift med förnybara drivmedel. Miljöpartiet vill därför införa ett nytt anslag, Stöd efterhandskonvertering, på 50 miljoner kronor per år inom utgiftsområde 20.

3. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltfjänt fast vid oroväckande höga nivåer. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Eftersom riksdagen har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har jag valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 20. I stället redovisas här den fördelning av anslag inom utgiftsområdet som förordas i utgiftsområdesmotionen 20 Allmän miljö- och naturvård.

Sverigedemokraterna tar situationen i vårt innanhav Östersjön på allvar och föreslår en höjning av anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden med 100 miljoner kronor.

4. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 2 (V)

Jens Holm (V) anför:

Vänsterpartiet har i sin budgetmotion presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När nu vårt förslag till budgettram har fallit väljer vi att i detta särskilda yttrande redovisa den politik vi menar att Sverige behöver för en bättre framtid.

För Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Vi lägger fram förslag som skapar fler jobb, som utjämnar inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och som ökar den ekonomiska jämlikheten.

Vi lägger fram konkreta förslag för att skärpa Sveriges klimatpolitik. En vetenskaplig solid grund finns redan för målsättningen att begränsa temperaturhöjningen till maximalt 1,5 grader och att stabilisera koldioxidhalten vid 350 ppm. Sverige bör inför förhandlingarna vid FN:s klimatmöte, COP 18 i Doha, ansluta sig till de forskare, nationer och organisationer som kräver detta klimatmål. För att uppnå ett globalt 1,5-gradersmål anser Vänsterpartiet att Sverige måste skärpa sina nationella utsläppsminskingsmål till 2020 och 2050. Till 2020 ska de totala utsläppen av växthusgaser i Sverige minska med minst 45 procent (jämfört med 1990) genom åtgärder inom landet. Till 2050 ska de totala utsläppen av växthusgaser i Sverige minska med 100 procent, dvs. vara noll. Dessutom ska Sverige hjälpa andra länder att kraftigt minska sina utsläpp genom klimatbistånd och ny klimatfinansiering inom främst FN:s regi. Vänsterpartiet föreslår ett separat klimatbistånd på 4,5 miljarder kronor för de kommande tre åren. Biståndet finansieras helt och hållet med nya medel och finns redovisat i våra förslag för utgiftsområde 7.

För att snabbare kunna minska utsläppen i Sverige föreslår Vänsterpartiet att ett klimatprogram inrättas. Syftet är att minska utsläppen av växthusgaser och energianvändningen samt skapa nya jobb – klimatjobb. Mellan 2013 och 2015 satsar vi 3 miljarder kronor på att minska utsläppen och skapa nya jobb. Stödet ska kunna sökas av kommuner, landsting och företag. Stödet ska bl.a. gå till utbyggnad av biogas, installation av fjärrvärme, övergång till biobränslen och övrig förnybar energi, energieffektivisering, klimatanpassningsåtgärder och klimatinformation för en hållbarare livsstil. Programmet kan också innefatta klimatanpassningsåtgärder inom byggande och samhällsplanering.

Vi vill minska utsläppen från köttindustrin genom satsningar på vegetarisk mat och hållbar livsstil. Vi vill ha en handlingsplan för hur köttkonsumtionen ska kunna minska och den vegetariska konsumtionen öka. Vi vill ha en separat klimatbudget som styr hur de nationella utsläppen ska minskas. Våra framtida utsläppsminskningar bör därför planläggas i årliga klimatbudgetar indelade i sektorer (transporter, bostäder, energi osv.) och stämmas av med regelbundna intervaller. Klimatbudgeten ska vara konsumtionsbaserad, dvs. omfatta alla utsläpp som svenska medborgare orsakar,

dels genom sin konsumtion av inhemska och importerade produkter, dels genom de direkta utsläppen från offentlig sektor och hushåll. Genom en klimatbudget kan Sverige få bättre ordning och reda i klimatpolitiken och utöva en tydligare styrning av hur utsläppen ska minska.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 20 är en del av vårt budgetalternativ som en helhet. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Politik för miljö- och klimaträttvisa handlar om att verka för goda och rättvisa levnadsförhållanden lokalt och samtidigt ta ansvar för klimatkonsekvenser som drabbar andra regioner eller länder. Merparten av våra föreslagna anslagshöjningar används till ett nytt klimatprogram och till åtgärder för naturen, havs- och vattenmiljön och till skydd av värdefull natur. Det krävs politiska lösningar på miljö- och klimatproblemen, och sammantaget föreslår Vänsterpartiet att utgiftsområdet tillförs 2 285 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Naturvårdsverkets anslag reducerades av regeringen redan i budgeten för 2012. Vi vill kompensera för dessa neddragningar så att Naturvårdsverket ska kunna bedriva ett bra arbete och kompenseras för de ökade administrativa kostnader som våra förslag till höjningar av anslagen innebär. Sammantaget föreslår vi en ökning av anslaget med 50 miljoner kronor.

Vi anser att man behöver uppmärksamma hur män får en oproportionerligt stor andel av de samhälleliga resurserna. Utredningar och indikatorer som inte belyser könsspecifika skillnader bör ifrågasättas. Det måste tas fram mer könsuppdelad statistik och analyseras vilka som påverkar klimatet mest, t.ex. i form av index som baseras på en könsanalys, bl.a. genom uppdrag till SCB. Kunskapen om hur ojämlikheter och bristande hållbarhet kan åtgärdas måste också fördjupas. Anslaget 1:2 behöver därför tillföras ytterligare 25 miljoner kronor 2013 jämfört med vad regeringen föreslår för att möjliggöra arbete med könsuppdelad statistik över och analys av klimatpåverkan.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur m.m. är underdimensionerat i förhållande till behovet att sköta och förvalta skyddade områden och att bevara arter. Ökade insatser kommer att krävas för att uppnå överenskomsten i Nagoya om biologisk mångfald till 2020 där man slog fast målet att skydda 17 procent av land- och vattenområdena och 10 procent av kusten och marina områden. Vi saknar en svensk handlingsplan för hur detta ska gå till i Sverige samt finansiering. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 250 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2013.

Det finns stora områden i Sverige som är förorenade och behöver miljösaneras. Vi anser att det finns all anledning att skynda på med det saneringsarbetet. Bristande anslag under lång tid riskerar leda till att miljömålet Giftfri miljö inte uppnås och att en stor miljöskuld byggs upp. Anslaget för sanering och återställning av förorenade områden behöver höjas med 150 miljoner kronor.

Vänsterpartiet vill stärka den forskning som stöder Naturvårdsverkets arbete med miljömålen, och därför föreslår vi att anslaget 1:5 Miljöforskning ökas med 10 miljoner kronor.

För att stärka arbetet med att riskbegränsa allmänkemikalier och bekämpningsmedel samt skapa utrymme för en egen forskningsbudget tillförs anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen ökade medel, 70 miljoner kronor.

Ambitionsnivån inom klimatpolitiken behöver höjas, och samarbetet med internationella miljöorganisationer behöver ökat stöd. Anslaget för internationella miljöorganisationer bör ökas med 30 miljoner kronor.

Vänsterpartiet avvisar anslaget 1:8 i sin helhet och föreslår att det minskas med 80 miljoner kronor eftersom det inte ger några miljöeffekter. I stället föreslår vi att ett s.k. bonus-malus-system införs. Det innebär att bilar med mycket låga koldioxidutsläpp får en betydande skattebonus, bilar med genomsnittliga utsläpp beskattas neutralt medan bilar med höga utsläpp får en hög skatt.

För att stärka SMHI:s arbete med klimatanpassning föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 20 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Arbetet med förebyggande och kunskapshöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar behöver stärkas. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

Arbetet med åtgärder som rör t.ex. övergödningen i Östersjön och miljögifter samt frågor om att anlägga våtmarker behöver fortsätta. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget 1:12 med 235 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2013.

Vi vill stärka den biologiska mångfalden och bevara ekosystemens funktioner, bl.a. genom utbyggnad av fler naturreservat. Det krävs även ett ökat underhåll i skogen i form av naturvårdsarbete och reella medel för att skydda skog genom inköp. Anslaget måste höjas kraftigt för att vi ska kunna uppnå miljömålen och överenskommelsen i Nagoya om skyddad areal. Vi föreslår därför en förstärkning av anslaget för skydd av värdefull natur med 400 miljoner kronor.

Havs- och vattenmyndigheten har sedan starten arbetat med otillräckliga resurser. Anslaget 1:17 bör därför förstärkas med 20 miljoner kronor.

Sverige har tidigare haft en solid tradition inom miljögiftsforskningen men har tyvärr halkat efter. Trots detta har vi fortfarande en viktig roll internationellt, vilket vi bör ta vara på. Ett mycket viktigt forskningsområde är det miljötoxikologiska området. Dessvärre har inga pengar avsatts till sådan forskning de senaste åren. Vänsterpartiet föreslår därför ett ökat anslag för miljötoxikologisk forskning med 25 miljoner kronor. Vidare föreslår vi att nya medel anslås till Formas för landsbygdsutveckling. Medlen ska kunna sökas av regionala högskolor i samverkan med det lokala och regionala näringslivet. För detta anslår vi 15 miljoner kronor. Slutligen

ökar vi anslaget med 15 miljoner kronor för Stockholm Environment Institute (SEI). Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 2:2 med 55 miljoner kronor.

Avslutningsvis vill vi betona att ett nytt klimatprogram behöver inrättas i syfte att minska utsläppen av växthusgaser och energianvändningen samt skapa nya jobb – klimatjobb. Mellan 2013 och 2015 satsar vi 3 miljarder kronor på att minska utsläppen och skapa nya jobb. Stödet ska kunna sökas av kommuner, landsting och företag. Det ska bl.a. gå till utbyggnad av biogas, installation av fjärrvärme, övergång till biobränslen och övrig förnybar energi, energieffektivisering, klimatanpassningsåtgärder och klimatinformation för en hållbarare livsstil. Programmet kan också innefatta klimatanpassningsåtgärder inom byggande och samhällsplanering. Klimatprogrammet väntas minska utsläppen med ca 1 miljon ton koldioxidekvivalenter per år. Vi föreslår att 1 miljard kronor anvisas i ett nytt anslag för detta program.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:1 Budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 20:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 92 000 000 kronor 2014–2016.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 210 000 000 kronor 2014–2037.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 812 000 000 kronor 2014–2022.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2014–2016.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:10 Klimatanpassning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 000 000 kronor 2014 och 2015.
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 145 000 000 kronor 2014–2018.
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 674 000 000 kronor 2014–2022.
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 21 000 000 kronor 2014–2018.

9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2014–2062.
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på 450 000 000 kronor 2014, 450 000 000 kronor 2015 och 450 000 000 kronor 2016–2018.
11. Riksdagen anvisar för budgetåret 2013 ramanslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt uppställning i avsnitt 11.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP):

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internationella klimatåtgärder.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad skyddstakt för biologisk mångfald och skydd av skog.
Yrkandet behandlas till den del det avser ökad skyddstakt för biologisk mångfald, utgiftsområde 20

2012/13:U327 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt klimatprogram.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mer resurser tillförs Naturvårdsverket för konsupplad statistik och analys av klimatpåverkan.

2012/13:MJ207 av Jens Holm m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om öronmärkta pengar till miljötoxikologisk forskning.

2012/13:MJ211 av Isak From (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att fortsätta stödja och utveckla mårdhundsprojektet.

2012/13:MJ219 av Suzanne Svensson och Annelie Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att behålla LOVA-bidraget och fastställa ett upplägg som tillåter fleråriga projekt.

2012/13:MJ246 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa en skrotningspremie för lastbilar över 16 ton.

2012/13:MJ266 av Åsa Torstensson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på översyn av ansvar och kostnader för städning av stränder på grund av marint skräp.

2012/13:MJ398 av Stina Bergström m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en snålbilstrappa utifrån en bonus-malus-modell.

2012/13:MJ405 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skrotningspremie för bilar.

2012/13:MJ412 av Josef Fransson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:MJ420 av Cristina Husmark Pehrsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hindra mårhundens expansion genom att säkerställa Mårhundprojektets fortlevnad samt att skyndsamt återinföra kravet på avmaskning av hundar som förs in på svenskt territorium för att därigenom förhindra spridning av dvärgbandmask.

Yrkandet behandlas i den del det avser mårhundprojektets fortlevnad, utgiftsområde 20.

2012/13:MJ444 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2013 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt uppställningen i tabell 1 i motionen.

2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för ramanslaget 1:16 Skydd för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 000 000 kronor 2014–2062.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för det nya ramanslaget Klimatinnovationer och klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 1 200 000 000 kronor 2014–2015.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö, ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2014–2018.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system med lokalt klimatinvesteringsstöd och en ny satsning med stöd till klimatinnovationer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa miljöbilsbonus och registreringsavgift.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föreslå ett program för lokala investeringar för havsmiljön.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utforma detaljerna i ett system där musse-lodlare och andra ersätts för sina insatser för att binda näringsämnen och om att använda medel under anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö för detta ändamål.

2012/13: MJ453 av Helena Leander m.fl. (MP):

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorde åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 076 000 000 kronor 2014–2022.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt tabell 1 i motionen.

2012/13: MJ457 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13: MJ485 av Helena Leander m.fl. (MP):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att särredovisa Sveriges klimatsatsningar i syd genom en särskild budgetpost inom utgiftsområde 20.

BILAGA 2

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2013 inom
utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Naturvårdsverket	±0	370 206
1:2 Miljöövervakning m.m.	±0	292 714
1:3 Åtgärder för värdefull natur	±0	619 535
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	±0	416 718
1:5 Miljöforskning	±0	88 173
1:6 Kemikalieinspektionen	±0	194 260
1:7 Internationellt miljösamarbete	±0	189 031
1:8 Supermiljöbilspremie	±0	80 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	±0	202 672
1:10 Klimatanpassning	±0	102 000
1:11 Inspire	±0	20 000
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	±0	502 565
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	±0	93 000
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	±0	43 000
1:15 Hållbara städer	±0	15 500
1:16 Skydd av värdefull natur	±0	818 000
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	±0	201 898
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	±0	51 178
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	±0	592 593
Summa för utgiftsområdet	±0	4 893 043

BILAGA 3

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen		
	S	MP	SD	V	
1:1	Naturvårdsverket	370 206	+230 000		+50 000
1:2	Miljöövervakning m.m.	292 714	+100 000		+25 000
1:3	Åtgärder för värdefull natur	619 535	+300 000		+250 000
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	416 718	+280 000	+100 000	+150 000
1:5	Miljöforskning	88 173			+10 000
1:6	Kemikalieinspektionen	194 260	+25 000		+70 000
1:7	Internationellt miljösamarbete	189 031	+50 000		+30 000
1:8	Supermiljöbilspremie	80 000	-80 000		-80 000
1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	202 672			+20 000
1:10	Klimatanpassning	102 000	+15 000		+50 000
1:11	Inspire	20 000			
1:12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	502 565	+120 000		+235 000
1:13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	93 000			
1:14	Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	43 000			
1:15	Hållbara städer	15 500			
1:16	Skydd av värdefull natur	818 000	+100 000		+400 000
1:17	Havs- och vattenmyndigheten	201 898	+10 000		+20 000
2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad: Förvaltningskostnader	51 178			
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad: Forskning	592 593			+55 000

Ramanslag	Regeringens förslag		Avvikelse från regeringen		
	S	MP	SD	V	
Nya anslag					
99:1 Klimatinnovationer och klimatinvesteringar	+400 000				
99:2 Miljöbilsbonus	+600 000				
99:3 Klimatsatsning utvecklingsländer		+1 300 000			
99:4 Klokt-stöd		+600 000			
99:5 Stöd efterhandskonvertering		+50 000			+1 000 000
99:6 Klimatprogrammet					
Summa för utgiftsområdet	4 893 043	+1 140 000	+3 670 000	+100 000	+2 285 000

BILAGA 4

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 15 mars 2012 att följa upp regeringens resultatredovisning inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder. Uppföljningen har inriktats på att följa upp de resultat som regeringen har redovisat och att följa hur regeringen redovisar vad som har hänt utifrån utskottets tidigare uppföljningar.

Syftet med uppföljningen har varit att ta fram ett kunskapsunderlag inför beredningen av budgetpropositionen för 2013 samt att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen.

Uppföljningen har gjorts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Underlagen till uppföljningen har på gruppens uppdrag tagits fram inom riksdagsförvaltningen av utvärderaren Christer Åström vid utskottsavdelningens utvärderings- och forskningssekretariat i samarbete med uppföljnings- och utvärderingsgruppens sekreterare, föredraganden Lena Sandström vid miljö- och jordbruksutskottets kansli.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm i oktober 2012

Irene Oskarsson (KD), ordförande

Jan-Olof Larsson (S)

Helena Leander (MP)

Jens Holm (V)

Josef Fransson (SD)

Nina Lundström (FP)

Roger Tiefensee (C)

Linda Arvidsson Wemmert (M)

Sammanfattning

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens bedömning i korthet: Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har följt upp delar av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20. Gruppen har gjort bl.a. följande bedömningar:

- Det är positivt att utvecklingsarbetet med och dialogen om ekonomisk styrning och regeringens resultatredovisning fortsätter.
- Det är positivt att resultatredovisningen har en tydlig koppling till miljö- och kvalitetsmålen, men indikatorerna för de olika målen redovisas inte och det är svårt att se vilka resultat som faktiskt har uppnåtts. Det finns behov av tidsserier och en tydligare inriktning på att redovisa och bedöma resultat.
- Det är viktigt att Sverige fortsätter att vara pådrivande och bedriver ett målinriktat arbete för att förbättra havsmiljön.
- När det gäller klimatområdet utgår gruppen från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Utsläppen minskar inte i den takt som krävs för att man ska kunna uppnå målen för transportsystemets klimatpåverkan.
- Satsningen på hållbara städer har lett till ökat intresse för hållbar stadsutveckling. Det är viktigt att regeringen uppmärksammar och åtgärdar de problem som utskottet har pekat på i sin tidigare uppföljning av satsningen på hållbara städer och att erfarenheterna tas till vara och sprids.
- Gruppen utgår från att regeringen i nästa års budgetproposition kommer att lämna en redogörelse för de förväntade konsekvenserna av att den nuvarande satsningen inom kemikalieområdet upphör.
- Det finns sammantaget ett stort intresse för frågor som rör vattenkraft och biologisk mångfald i rinnande vatten. Det är tillfredsställande att regeringen har tillsatt en utredning för att se över reglerna om vattenverksamhet. Gruppen utgår från att de problem som har uppmärksamats i utskottets uppföljning kommer att lösas.

Bakgrund

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Som en del i utskottets löpande uppföljning beslutade miljö- och jordbruksutskottet i mars 2012 att fortsätta göra uppföljningar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen. Syftet har varit att ta fram ett beslutsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2013 och att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att utskottet ska ha möjlighet att följa kopplingen mellan mål, genomförda insatser, uppnådda

resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen.

Fortsatt utvecklingsarbete med ekonomisk styrning och regeringens resultatredovisning

Miljö- och jordbruksutskottet tar sedan flera år aktiv del i utvecklingsarbetet med ekonomisk styrning, och det pågår en dialog mellan utskottet och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att man ser positivt på det utvecklingsarbete som miljö- och jordbruksutskottet har inlett. Vidare har det bildats en arbetsgrupp med tjänstemän från Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet med syftet att förbättra resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2014. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin bedömning lyft fram bl.a. följande synpunkter:

- Det är positivt att utvecklingsarbetet fortsätter. Den dialog som har utvecklats mellan regeringen och utskottet om resultatredovisningen är värdefull. Utvecklingsarbetet bör bl.a. leda till att utskottets möjligheter att bedöma mål, resultat och anslagsförslag förbättras.
- Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 har en tydlig koppling till miljö kvalitetsmålen, vilket är positivt. Det är dock svårt att se vilka resultat som faktiskt har uppnåtts. Indikatorerna för de olika målen redovisas inte i budgetpropositionen. Gruppen utgår från att de synpunkter som under senare år har framförts i utskottets uppföljningar kommer att vara ett underlag för regeringens aviserade översyn av indikatorerna i syfte att få en tydligare och mer transparent redovisning.
- För att man ska kunna följa den långsiktiga utvecklingen av resultaten under en längre tid behöver tidsserier redovisas.
- Det finns anledning att tydligare skilja på regeringens beskrivningar av dels tillståndet och utvecklingen inom ett område, dels statens insatser, dels det faktiskt uppnådda resultatet av statens insatser. Resultatredovisningen bör koncentreras till att redovisa och bedöma faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser.

Redovisade resultat inom havsmiljöområdet

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att det inte är möjligt att nå miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård till 2020 med i dag beslutade eller planerade styrmedel. Mycket återstår innan det är ett bra miljö tillstånd i samtliga kust- och havsvatten. Många aktörer och aktiviteter gör anspråk på att nyttja hav och kust och flera av dem medför en påverkan på havens förmåga att leverera ekosystemtjänster. Till-

ståndet för havets biologiska mångfald är i dag inte gynnsamt. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin bedömning av resultaten av statens insatser inom havsmiljöområdet lyft fram bl.a. följande synpunkter:

- Det är viktigt att Sverige fortsätter att vara pådrivande och bedriver ett målinriktat arbete för att förbättra havsmiljön.
- Det är även i fortsättningen viktigt att regeringen till riksdagen redovisar resultaten av insatserna och hur de utvecklas över åren.

Redovisade resultat inom klimatområdet

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att tillståndet i miljön förändras i negativ riktning. De globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka och den globala årsmedeltemperaturen fortsätter att stiga. Det är enligt regeringens bedömning inte möjligt att nå miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats. Möjligheterna att nå miljökvalitetsmålet är beroende av en global omställning till fossilbränslesnål energitillförsel och effektivare energianvändning. Regeringen bedömer att det nationella målet för perioden 2008–2012 kommer att nås med marginal och att etappmålet till 2020 ligger inom räckhåll. Enligt regeringens bedömning kan utsläppsminskningarna sedan 1990 till stor del förklaras av den förda klimatpolitiken. Regeringen redovisar att utsläppen från transporter i dag är större än 1990 och att den tidigare trenden med minskning av uppvärmningsrelaterade utsläpp har brutits. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin bedömning av resultaten för statens insatser inom klimatområdet lyft fram bl.a. följande synpunkter:

- Förbättringstakten är inte tillräcklig för att nå uppsatta mål för transportsystemets klimatpåverkan. Gruppen ser med oro på den av regeringen redovisade utvecklingen inom transportområdet.
- Det är av stor betydelse att utskottet får fortlöpande information för att löpande kunna följa den fortsatta händelseutvecklingen vad gäller klimatpåverkande utsläpp.
- Frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras har ännu inte underställts riksdagen för beslut. Gruppen utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur överskottet ska hanteras i enlighet med riksdagens tillkännagivande.

Hållbara städer

Utskottet gjorde 2010 en uppföljning av statens satsning på hållbara städer. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att stödet har resulterat i ett stort antal stödansökningar. Vidare har bl.a. möten för erfarenhetsutbyte genomförts. Delegationen för hållbara städer har lämnat förslag till fortsatt arbete för hållbar stadsutveckling. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin bedömning av resultatredovisningen lyft fram bl.a. följande synpunkter:

- Satsningen på hållbara städer har lett till ett ökat intresse för hållbar stadsutveckling. Det kvarstår mycket arbete för att på bred front åstadkomma en hållbar utveckling av städerna.
- Det är viktigt att regeringen uppmärksammar och åtgärdar de problem som utskottet har pekat på i sin tidigare uppföljning.
- Delegationen för hållbara städer har föreslagit att en nationell stadspolitik införs för bättre samordning av olika statliga sektorsintressen och en fortsatt statlig satsning på hållbar stadsutveckling. Det är viktigt att erfarenheterna från satsningen tas till vara och sprids och att det fortsatta arbetet har en tydlig koppling till ordinarie förvaltningsstrukturer.

Handlingsplan för kemikalier

Utskottet gjorde hösten 2011 en begränsad uppföljning av de medel som Kemikalieinspektionen tilldelas under perioden 2011–2014 för en handlingsplan för kemikalier. Av regeringens resultatredovisning framgår att de extra resurserna under 2011 bl.a. har lett till ett intensifierat tillsynsarbete. Vidare har t.ex. branschdialoger initierats. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin bedömning av resultatredovisningen lyft fram bl.a. följande synpunkter:

- Regeringen har redovisat en del resultat av satsningen men inte kommenterat de synpunkter som utskottet framförde förra året i sin uppföljning. Detta gäller t.ex. utskottets önskemål när det gäller regeringens analys av samverkansbehov, satsningens betydelse för tillsynen, dialogen med andra aktörer och EU-arbetet.
- Det är viktigt att regeringen löpande följer utvecklingen av insatserna och att resultaten av detta redovisas till riksdagen. Uppnådda resultat bör bedömas i förhållande till mål och kostnader.
- Utskottet uttryckte förra året att det vore värdefullt om regeringen återkom till riksdagen i budgetpropositionen för 2013 eller 2014 och redogjorde för de förväntade konsekvenserna av att satsningen upphör. Regeringen har i årets budgetproposition inte lämnat någon sådan redogörelse. Gruppen utgår från att en sådan analys kommer att lämnas i nästa års budgetproposition i enlighet med utskottets tidigare önskemål.

Biologisk mångfald i rinnande vatten

Utskottet gjorde 2011 en uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att anläggande av kraftverks- och regleringsdammar har stor påverkan på den fysiska miljön. Antalet restaurerade vattendrag har ökat de senaste åren men arbetet går långsamt, bl.a. på grund av den juridiska processen vid omprövningar och tillstånd för vattenverksamhet. Regeringen har därför tillsatt en utredning för att se över reglerna för vattenverksamhet. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin bedömning av resultatredovisningen lyft fram bl.a. följande synpunkter:

- Det är tillfredsställande att regeringen har tillsatt en utredning för att se över reglerna för vattenverksamhet.
- Det finns sammantaget ett stort intresse i frågor som rör vattenkraften och biologisk mångfald i rinnande vatten. Gruppen utgår från att de problem som har uppmärksammats kommer att lösas, och att regeringen i de kommande årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisar och bedömer de resultat som uppnås för den biologiska mångfalden i rinnande vatten.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut.¹ Som en del i utskottens löpande uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Miljö- och jordbruksutskottet har under de senaste åren gjort uppföljningar av regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, vilka har behandlats av utskottet i budgetbetänkandena. Utskottet har utifrån uppföljningarna gjort ett antal ställningstaganden, bl.a. när det gäller behovet av fortsatt utveckling av indikatorer och vikten av att utskottets ställningstaganden vad gäller ekonomisk styrning uppmärksammas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Riksdagen har beslutat att godkänna vad utskottet har anfört i dessa frågor.

Riksdagen har vid två tillfällen under senare år, 2001 och 2006, beslutat om riktlinjer för riksdagens arbete rörande bl.a. behandlingen av regeringens resultatredovisning.² Av riktlinjerna framgår bl.a. att riksdagen är en central länk i styrkedjan, både när det gäller ekonomisk styrning och regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten. Det gäller bl.a. om resurser har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts, och om de lagar som riksdagen har beslutat om har fått avsedda effekter. Utskottens arbete med uppföljning och utvärdering är ett sätt att få en sådan resultatinformation och stärka kopplingen till beslut om lagstiftning och budget. Av riktlinjerna framgår vidare att uppföljning och utvärdering inom riksdagen bör ha en framåtblickande inriktning och användas som underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete. Utskottets uppföljning och utvärdering bör enligt riktlinjerna användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar i budget eller lagstiftning som kan behövas.

¹ 4 kap. 8 § regeringsformen och 4 kap. 18 § riksdagsordningen.

² FörS. 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23; framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21.

Ett centralt dokument i mål- och resultatdialogen mellan riksdagen och regeringen är utskottens budgetbetänkanden, där utskotten har möjlighet att ta ställning till de av regeringen redovisade resultaten i förhållande till de mål och anslag som regeringen har beslutat om. Enligt riktlinjerna måste regeringen på ett bättre sätt leva upp till riksdagens önskemål om fördjupad resultatredovisning. Detta är enligt riksdagens riktlinjer nödvändigt för att dialogen mellan riksdagen och regeringen ska kunna fortsätta.

Uppföljningsarbetet inom utgiftsområde 20 inleddes 2007 med att följa upp och analysera regeringens redovisning av resultat för havsmiljöområdet. Utskottet har därefter årligen genomfört uppföljningar, vilka har omfattat både resultatredovisningarnas innehåll och dess struktur och utformning. Hösten 2011 gjordes dessutom en fördjupning vad gäller kemikalieområdet.³ Under senare år har utskottet i särskilda uppföljningar behandlat följande frågor:

- Statens insatser inom havsmiljöområdet (2008/09:RFR3, bet. 2008/09: MJU1)
- Statens satsning på hållbara städer (2010/11:RFR2, bet. 2010/11: MJU1)
- Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft (2011/12:RFR1, 2011/12:RFR3, bet. 2011/12: MJU1).

1.2 Syfte och frågeställningar

I mars 2012 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att fortsätta göra uppföljningar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen.⁴ Syftet har varit att ta fram ett fördjupat beslutsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2013. Uppföljningen har vidare syftat till att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Uppföljningen har inriktats på att följa upp de resultat som regeringen har redovisat samt att följa hur regeringen redovisar vad som har hänt utifrån utskottets tidigare uppföljningar. Gruppen har inriktat sin uppföljning på havsmiljö och klimat samt på att översiktligt följa redovisningen för de områden som utskottet tidigare har följt upp, dvs. satsningen på hållbara städer, kemikalieområdet och biologisk mångfald i rinnande vatten.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin analys av materialet utgått bl.a. från de synpunkter som utskottet har lämnat i samband med tidigare uppföljningar. En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att utskottet ska ha möjlighet att följa kopplingen mellan mål, genomförda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna

³ Bet. 2011/12: MJU1.

⁴ Protokoll utskottssammanträde 2011/12:21, miljö- och jordbruksutskottet 2012-03-15.

göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen.

2 Fortsatt utvecklingsarbete med ekonomisk styrning och regeringens resultatredovisning

2.1 Förändrad struktur för miljömålsarbetet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Detta förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang.⁵ Riksdagen beslutade våren 1999 om 15 miljö kvalitetsmål, som anger vilket tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv.⁶ Ytterligare ett miljö kvalitetsmål beslutades av riksdagen hösten 2005.⁷ Målen omfattar följande områden:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv.

I juni 2010 beslutade riksdagen om en ny målstruktur för miljömålsarbetet med ett utvecklat generationsmål.⁸ Riksdagen godkände regeringens förslag om att införa en ny bedömningsgrund för en samlad bedömning av måluppfyllelse för miljö kvalitetsmålen. Tre av målen – Bara naturlig försurning, Giftfri miljö och Säker strålmiljö – ändrades.

⁵ Prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25.

⁶ Prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6.

⁷ Prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3.

⁸ Prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25.

För att uppnå den önskade miljö kvaliteten ska man inom en generation antingen ha åstadkommit det tillstånd i miljön som miljö kvalitetsmålet uttrycker eller ha skapat förutsättningar för att nå denna miljö kvalitet. Den nya målstrukturen innebär att miljö arbetet ska vara strukturerat med ett generationsmål, miljö kvalitetsmål och etappmål. Delmålen kommer att övergå till etappmål som ska vara steg på vägen för att nå ett eller flera miljö kvalitetsmål och generationsmål. En parlamentarisk kommitté, Miljö målsberedningen, har tillsatts med uppgift att utveckla strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder.

Regeringen beslutade våren 2012 om reviderade preciseringar till flertalet miljö kvalitetsmål och om sammanlagt 13 etappmål inom områdena luftföroreningar, farliga ämnen, avfall och biologisk mångfald. De beslutade etappmålen ersätter tidigare delmål. Sedan tidigare finns ett etappmål om utsläpp av växthusgaser till 2020, vilket infördes våren 2010.

Naturvårdsverket ska årligen redovisa en bedömning av möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen och etappmålen. Minst en gång per mandatperiod ska Naturvårdsverket dessutom redovisa en fördjupad utvärdering av möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen. Regeringen ska årligen lämna en översiktlig rapportering av hur arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen fortskrider. Redovisningen bör omfatta ett urval av indikatorer som återkommer varje år och ska ge underlag för beslut om åtgärder om det visar sig att förutsättningarna att nå de uppsatta miljö kvalitetsmålen inte är tillfredsställande. Vart fjärde år ska en fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålen göras i syfte att klarlägga om styrmedel eller mål behöver korrigeras.

2.2 Fortsatt utveckling av den ekonomiska styrningen

Riksdagens beslut om en reformerad budgetlag

Sedan slutet av 1990-talet ska regeringen enligt budgetlagen redovisa mål och resultat för riksdagen. Formerna för denna resultatredovisning har varit och är föremål för utvecklingsarbete, inom både riksdagen och regeringen. Utvecklingsarbetets syfte är att ge riksdagen och regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och för att lättare kunna bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a. behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott, däribland miljö- och jordbruksutskottet.

Riksdagen beslutade våren 2011 om en reformerad budgetlag (2011:203). I regeringens proposition betonades att bestämmelserna om utskottens uppföljning och utvärdering har tagits in i regeringsformen, vilket markerar den vikt som läggs vid utskottens uppföljning. Regeringen konstaterade vidare att riksdagen under flera år konsekvent har efterfrågat följande:

- en nära koppling mellan budgetförslaget och de resultat som har uppnåtts
- att målen ska vara mätbara och uppföljningsbara
- att målen ska beslutas av riksdagen
- att resultatredovisningen ska följa budgetens indelning och riksdagens beredningsformer.

I propositionen konstaterades att de synpunkter som riksdagen har haft på resultatredovisningen inte fullt ut har tillgodosetts. Regeringen ansåg därför att det är naturligt och önskvärt att den politiska viljeinriktningen och de politiska prioriteringarna formuleras i termer av mål och att dessa mål bör underställas riksdagen för beslut. De mål som regeringen föreslår bör vara formulerade på ett sådant sätt att de är möjliga att följa upp. Målen bör avse de effekter som ska uppnås med de statliga insatserna.

Vidare menade regeringen att budgetpropositionen bör vara det naturliga dokumentet för den löpande redovisningen av mål och resultat, vilket ligger i linje med vad riksdagen vid upprepade tillfällen har anfört. Det är viktigt att det finns en koppling mellan budgetförslaget och redovisningen av mål och resultat. Regeringen menade att med uppnådda resultat avses i första hand de resultat som har uppnåtts genom statens verksamhet och resursinsatser. Det är således effekterna av statens verksamhet och de bidrag som insatserna har inneburit som bör redovisas i förhållande till de mål riksdagen har beslutat om. Enligt regeringen är det inte enbart den anslagsfinansierade delen av verksamheten som är av intresse.

Regeringen konstaterade vidare att riksdagen har framfört att utgiftsområdesindelningen och riksdagens beredningsordning bör vara grunden för resultatinformationen till riksdagen. Regeringen menade därför att resultatinformationen bör knytas till de beslut som riksdagen tar och att det är en fördel om grunderna för resultatinformationen är stabila över tiden. När det gäller riksdagens önskemål om ett klargörande av hur underindelningen av utgiftsområden ska se ut ansåg regeringen att detta inte bör regleras i lag, utan att det bör finnas utrymme för regeringen och riksdagen att utveckla verksamhetsanpassade former för detta över tiden.

Konstitutionsutskottet tillstyrkte regeringens lagförslag när det gäller förslaget om resultatredovisningen.⁹ Den reformerade budgetlagen trädde i kraft den 1 april 2011.¹⁰

⁹ Prop. 2010/11:40, bet. 2010/11:KU14.

¹⁰ Regeringen ska i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Om riksdagen enligt 5 kap. 12 § riksdagsordningen har beslutat att hänföra statens utgifter till utgiftsområden ska redovisningen vara anpassad till utgiftsområdena (10 kap. 3 § budgetlagen [2011:203]).

Regeringens redovisning av utvecklingsarbetet i årets budgetproposition

I årets budgetproposition (volym 1) informeras om att regeringen arbetar kontinuerligt med att utveckla resultatstyrningen för att kunna förbättra resultatredovisningen till riksdagen genom att stärka kopplingen mellan resultat, analys och budgetförslag. Som ett led i att förbättra resultatredovisningen till riksdagen kommer regeringen i dialog med myndigheterna och vid behov begära förbättrade resultatredovisningar i myndigheternas regleringsbrev för 2013. Vidare informeras om att det våren 2012 bildades en arbetsgrupp med tjänstemän från Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet med målet att förbättra resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2014.

Regeringen anger under utgiftsområde 20 att utskottet har gjort uppföljningar av resultatredovisningen och statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten. Regeringen anger att man ser positivt på det utvecklingsarbete som riksdagen har inlett. I övrigt kommenterar inte regeringen den fortsatta utvecklingen av regeringens redovisning av resultat till riksdagen och de synpunkter som miljö- och jordbruksutskottet hade i förra årets budgetbetänkande.

2.3 Resultatredovisningens struktur och utformning

Strukturen för regeringens resultatredovisning i årets budgetproposition utgår liksom förra året från miljö kvalitetsmålen. Det pågår ett arbete med att utveckla miljömålssystemet.

Naturvårdsverket har i uppgift att samordna arbetet med miljömålsuppföljningen i samråd med andra berörda myndigheter. Vid bedömningen av möjligheten att nå miljö kvalitetsmålen utgår myndigheterna bl.a. från de indikatorer som finns redovisade på miljömålsportalen. Indikatorerna redovisas inte i budgetpropositionen. Enligt regeringen kommer indikatorerna att ses över i syfte att få en tydligare och mer transparent redovisning.

Naturvårdsverket redovisade i juni 2012 sin tredje fördjupade utvärdering av miljö målen. De bedömningar som har gjorts i år utgår från de faktiska förutsättningarna att nå målen, dvs. om styrmedel vid bedömningsåret är beslutade och tillräckliga åtgärder genomförda före 2020. Regeringen anger att årets bedömningar därför är mer strikta än tidigare år. Enligt regeringen ger årets bedömningar därmed en mer korrekt bild över möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen och man kan därmed inte jämföra årets bedömningar med tidigare års bedömningar.

2.4 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning gjorde miljö- och jordbruksutskottet följande påpekanden till regeringen när det gäller resultatredovisningen för utgiftsområde 20.

Miljömålsarbetet

Utskottet inledde med sitt ställningstagande angående miljömålsarbetet, där det konstaterades att målen är viktiga för det miljöpolitiska arbetet i Sverige. Miljömålen är till sin karaktär sektorsövergripande och berör därmed olika utskott i riksdagen. De har olika uppgifter, och en av uppgifterna är att vara en utgångspunkt för mål- och resultatstyrningen av den statliga verksamheten. Detta innebär att målen ska vara en utgångspunkt för den resultatredovisning som regeringen gör till riksdagen, varför det är väsentligt att målen är tydliga. Det är dessutom önskvärt att det redan från början tas fram robusta indikatorer. Det är också av vikt att det tydliggörs vilken information om uppnådda resultat som riksdagen, regeringen och myndigheterna behöver för att kunna styra och genomföra fortsatta miljöpolitiska insatser. Utskottet ansåg därför att det vore en fördel om frågor om hur målen ska följas upp i fortsättningen behandlas i samband med att nya etappmål tas fram och beslutas. Det är viktigt att beakta riksdagens, regeringens och förvaltningens behov av resultatinformation i det fortsatta arbetet med att utveckla miljömålssystemet liksom att strukturen för uppföljning av miljö kvalitetsmålen utvecklas med tydliga mål och indikatorer.

Fortsatt utveckling av den ekonomiska styrningen

Utskottet konstaterade därefter att miljö- och jordbruksutskottet i de senaste årens uppföljningar har betonat vikten av ett fortsatt utvecklingsarbete med den ekonomiska styrningen och behovet av en utvecklad resultatredovisning från regeringen till riksdagen. Enligt utskottets mening kvarstod behovet av fortsatt utvecklingsarbete och det är väsentligt att utskottet även fortsättningsvis tar en aktiv del i det pågående utvecklingsarbetet med ekonomisk styrning. Det är viktigt med en fortsatt dialog mellan riksdagen och regeringen om dessa frågor, inte minst för att leva upp till riksdagens önskemål om fördjupad resultatredovisning enligt gällande riktlinjer. Utskottet konstaterade att regeringen i budgetpropositionen inte hade kommenterat utskottets ställningstaganden i tidigare års uppföljning av regeringens resultatredovisning. Det var därmed oklart hur regeringen ser på det fortsatta utvecklingsarbetet när det gäller resultatredovisningen till riksdagen. Utskottet ville särskilt framhålla att utskottet har arbetat med uppföljningar av regeringens resultatredovisningar under flera år. Utskottets erfarenhet var att regeringen, oberoende av vilka partier som ingår i den, har lagt stor vikt vid utskottets uppföljnings- och utvärderingsarbete och därmed också betydelsen av att de synpunkter som framkommit i uppföljningarna också beaktas av regeringen. Utskottet ville mot den bak-

grunden betona vikten av fortsatt utvecklingsarbete inom Regeringskansliet vad gäller dessa frågor och av att dialogen mellan det aktuella departementet och utskottet fördjupas. Utskottet ville också uppmärksamma att den vikt som läggs vid utskottens uppföljning markeras genom att bestämmelserna om utskottens uppföljning och utvärdering numera har tagits in i regeringsformen. I utskottens beredning av ärendena ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Uppföljning och utvärdering av riksdagsbesluten ingår i riksdagens granskning av rikets styrelse och förvaltning. Sammanfattningsvis menade utskottet att utvecklingsarbetet med den ekonomiska styrningen behöver fortsätta, liksom dialogen mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan utvecklas. Utskottet menade att regeringen i kommande resultatredovisningar bör utveckla sin syn på det fortsatta utvecklingsarbetet när det gäller resultatredovisningen till riksdagen för utgiftsområde 20.

Resultatredovisningens struktur och utformning

Därefter konstaterade utskottet att regeringens resultatredovisning är ett viktigt underlag för riksdagens budgetberedning. Utskottet betonade att det är viktigt att regeringens redovisning och bedömning har en klar och tydlig struktur som knyter samman mål, anslag och uppnådda resultat. Resultatredovisningen utgick på ett tydligt sätt från de miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om, vilket är mycket positivt. För att öka relevansen som underlag för riksdagens budgetbeslut är det viktigt att tydligare knyta redovisningen av resultat till de olika anslagen och att skilja på insatser och resultat. Utskottet ansåg att det är väsentligt att det fortsatta utvecklingsarbetet leder till att utskottet får bättre möjlighet att följa kopplingen mellan genomförda insatser, redovisade resultat och regeringens anslagsförslag. Det är viktigt att regeringen redovisar sådan information till riksdagen så att utskottet kan följa den långsiktiga utvecklingen av resultaten i förhållande till målen, och att den när det är möjligt knyter redovisningen av resultat till de olika anslagen inom utgiftsområde 20. Det är också viktigt att skilja på redovisningen av resultat av genomförda statliga åtgärder från insatser och mer allmänna beskrivningar av tillståndet och utvecklingen inom ett område. Dialogen mellan utskottet och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras bör fortsätta, både vad gäller redovisningens innehåll och form.

Riksdagen godkände därefter vad utskottet hade anfört om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

2.5 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp konstaterar att målen är viktiga för det miljöpolitiska arbetet i Sverige. Miljömålen är till sin karaktär sektorsövergripande och berör därmed olika utskott i riksdagen. De har olika uppgifter, och en av uppgifterna är att vara en utgångspunkt för mål- och resultatstyrningen av den statliga verksamheten. Detta innebär att målen ska vara en utgångspunkt för den resultatredovisning som regeringen lämnar till riksdagen, varför det är väsentligt att målen är tydliga.

Det pågår ett utvecklingsarbete kring den ekonomiska styrningen i staten och hur resultatredovisningen från regeringen till riksdagen kan utvecklas vidare. Regeringen har i årets budgetproposition uppmärksammat utskottets uppföljningar och angett att man ser positivt på det utvecklingsarbete som riksdagen har inlett. Förutom det arbete som sker inom ramen för dialogen mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet om utvecklingen av resultatredovisningen för utgiftsområde 20 pågår även ett utvecklingsarbete i en arbetsgrupp med tjänstemän från Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet med målet att förbättra resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2014. Enligt gruppens bedömning är det mycket positivt att utvecklingsarbetet fortsätter och att det sker i samarbete mellan riksdagen och regeringen, både på politisk nivå och på tjänstemannanivå, eftersom det fortfarande finns behov av förbättringar i resultatredovisningens struktur och utformning. Gruppen ser i detta sammanhang positivt på den dialog som har påbörjats mellan regeringen och utskottet under senare år och menar att den är värdefull.

Gruppen ser fram emot resultatet av fortsatta utvecklingsinsatser. Utvecklingsarbetet bör bl.a. leda till att utskottets möjligheter att bedöma mål, resultat och anslagsförslag förbättras. Gruppen vill understryka att en tydlig och klar resultatredovisning bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får. Utskottet har tidigare slagit fast att regeringens resultatredovisning är ett viktigt underlag för riksdagens budgetberedning, och det är därför viktigt att regeringens redovisning och bedömning har en klar och tydlig struktur som knyter samman mål, anslag och uppnådda resultat. Samtidigt vill gruppen betona att den har förståelse för att det i flera fall kan vara mycket svårt att redovisa kopplingar mellan mål, insatser och resultat, inte minst eftersom uppfyllandet av målen berör biologiska processer som får effekt lång tid efter att resurser har tilldelats åtgärder.

Liksom tidigare år utgår regeringens resultatredovisning från de miljö-kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om. Det är positivt med denna tydliga koppling till målen.

Gruppen kan dock ånyo konstatera att det i resultatredovisningen är svårt att se vilka resultat som faktiskt har uppnåtts, särskilt inom klimatområdet. Exempelvis redovisas inte indikatorerna för de olika målen i budgetpropositionen. Gruppen vill här betona att utskottet förra året framförde att det är viktigt att regeringen beaktar riksdagens behov av resultatinformation. Gruppen noterar att regeringen aviserar att den avser att se över indikatorerna i syfte att få en tydligare och mer transparent redovisning. Gruppen utgår från att de synpunkter som under senare år har framförts i utskottets uppföljningar kommer att vara ett underlag för denna översyn.

Det är vidare svårt att se vilka resultat som har uppnåtts specifikt genom de insatser som finansieras med de olika anslagen inom utgiftsområde 20. Gruppen inser att det kan vara svårt att göra en tydlig koppling mellan ett enskilt anslag och observerade resultat, men vill ändå framföra att denna redovisning borde kunna vidareutvecklas.

Gruppen vill också understryka behovet av att kunna följa den långsiktiga utvecklingen av resultaten, t.ex. genom tidsserier.

I resultatredovisningen för utgiftsområde 20 redovisas till stor del vilka insatser som vidtas eller planeras och till mindre del vilka resultat som faktiskt har uppnåtts. Gruppen vill här peka på vikten av att i redovisningen skilja på vad som är en insats och vad som är ett resultat av en insats. Det är vidare viktigt att om möjligt skilja det som ska ses som omvärldsfaktorer från det som ska ses som resultat. Enligt gruppens bedömning bör resultatredovisningen koncentreras till att i större utsträckning redovisa och bedöma faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser.

3 Havsmiljö

3.1 Mål och anslag

Riksdagens miljökvalitetsmål om hav i balans

Regeringen redovisar resultat för havsmiljöfrågor fördelat på olika miljökvalitetsmål, i första hand Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Giftfri miljö samt Ett rikt växt- och djurliv. Denna uppföljning är i första hand inriktad på målet Hav i balans samt en levande kust och skärgård. Den genomgång som görs nedan är således ingen heltäckande uppföljning av de miljökvalitetsmål som är väsentliga för en god havsmiljö.

Enligt riksdagens beslut innebär miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård att Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat

nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.¹¹

Regeringen har beslutat om preciseringar av miljökvalitetsmålet, vilka ska förtydliga innebörden av miljökvalitetsmålet och det miljö tillstånd som ska nås i ett generationsperspektiv. Till grund för uppföljningen av miljökvalitetsmålet finns även fyra indikatorer, vilka redovisas på miljömålsportalen.

Anslag för havsmiljöområdet

Området Miljöpolitik ingår i utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Regeringen föreslår att sammanlagt 4 249 miljoner kronor anslås för området Miljöpolitik, vilket består av 17 anslag, varav ett är anslaget för åtgärder för havs- och vattenmiljö. Anslaget används för insatser för att förbättra, bevara och skydda havs- och vattenmiljöer.

Tabell 1 Utgiftsutvecklingen för anslag 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

År	Belopp (tkr)
2009 Utfall	283 034
2010 Utfall	359 421
2011 Utfall	562 366
2012 Anslag	737 565
2013 Förslag	502 565
2014 Beräknat	577 565
2015 Beräknat	571 565
2016 Beräknat	584 565

Källa: Prop. 2010/11:1, prop. 2011/12:1 och prop. 2012/13:1 utg.omr. 20.

Dessutom genomförs insatser inom flera andra utgiftsområden i syfte att förbättra miljö tillståndet. Som exempel kan nämnas landsbygdsprogrammet inom utgiftsområde 23.

3.2 Regeringens resultatredovisning för Hav i balans

I detta avsnitt redovisas regeringens resultatredovisning för miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård i budgetpropositionen för 2013. Regeringen redovisar bl.a. följande:

- Utvecklingen av tillståndet i miljön är neutral. Inom flera områden är utvecklingen av tillståndet i miljön negativ, men regeringen bedömer att trenden för tillståndet i miljön för miljömålet som helhet är neutral.

¹¹ Se prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3.

- Mycket återstår innan det är ett bra miljötillstånd i samtliga kust- och havsvatten. Enligt Naturvårdsverket bedöms 18 procent av Sveriges kustvatten ha god eller hög ekologisk status. Situationen vad gäller belastningar av näringsämnen och föroreningar varierar för olika områden.
- Många aktörer och aktiviteter gör anspråk på att nyttja hav och kust och flera medför en påverkan på havens förmåga att leverera ekosystemtjänster.
- Det finns ingen övergripande sammanställning av restaureringsbehov och genomförda restaureringsprojekt i kustnära miljöer.
- Tillståndet för havets biologiska mångfald är i dag inte gynnsamt. God bevarandestatus för marina typer och arter har i de allra flesta fall inte uppnåtts. Totalt har knappt sju procent av territorialhavet och cirka sex procent av den ekonomiska zonen ett marint områdesskydd i form av nationalpark, naturreservat eller Natura 2000-område. Det har fram till hösten 2011 inrättats sex fiskefria områden i Sverige.
- Kunskapen om kulturhistoriska lämningar under vatten är inte tillräcklig, men kunskapsläget om forn- och kulturlämningar uppvisar dock en positiv trend. Under 2012 invigs Sveriges första marina kulturresevat.
- Friluftslivet har generellt mycket god tillgång till hav, kust och stränder. I tätorter och särskilt i städer nära vatten förtäts dock bebyggelsen vilket kan minska tillgängligheten till stränder. Strandlinjen är en ändlig resurs som gradvis tas i anspråk. Flera av miljöproblemen i havet påverkar också friluftslivet negativt. Till dessa hör övergödningen och ett alltför intensivt fiske på vissa fiskarter.

Regeringen bedömer att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats.

3.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning av resultatredovisningen gjorde miljö- och jordbruksutskottet följande påpekanden till regeringen när det gäller resultaten inom havsmiljöområdet. Utskottet konstaterade att tillståndet i haven under många år har varit oroande. Vidare konstaterades att regeringen har uppgett att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Utskottet ansåg att det är viktigt att Sverige även i fortsättningen är pådrivande och målinriktat i havsmiljöarbetet, både internationellt och inom EU, samt att den nationella satsningen på havs- och vattenfrågor fortsätter. Regeringens resultatredovisning förra året visade att fyra av de sju delmålen har nåtts, helt eller delvis. Utskottet betonade att det är viktigt att fisket bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt, och att det även i fortsättningen är angeläget att vidta åtgärder mot utkast av fisk. Enligt utskottet var det sär-

skilt positivt att regeringen redovisade sin bedömning av måluppfyllelse. Riksdagen skulle lättare kunna bedöma resultaten om redovisningen innehöll en kort genomgång av uppnådda resultat och hur de har utvecklats över åren. En försvårande faktor för uppföljning av resultat inom bl.a. havsmiljöområdet är att insatserna styrs av flera olika mål, vilket gör att resultaten av insatserna redovisas på olika ställen i budgetpropositionens resultatredovisning. Det var därför svårt att få en överblick över resultatutvecklingen för sådana övergripande områden som t.ex. havsmiljö. Redovisningen av resultat för de olika delmålen borde utvecklas vidare.

3.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Gruppen kan konstatera att tillståndet i haven under många år har varit oroande. Regeringens resultatredovisning visar att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats. Gruppen delar regeringens bedömning att mycket återstår att göra innan det är ett bra miljötillstånd i samtliga kust- och havsvatten.

Utskottet gjorde 2008 en uppföljning av statens insatser för havsmiljön. Ett flertal problem uppmärksammades, och sedan dess har gruppen följt utvecklingen av resultaten inom havsmiljöområdet med särskilt intresse. Gruppen vill här betona vikten av att Sverige fortsätter att vara pådrivande och bedriver ett målinriktat arbete för att förbättra havsmiljön. Det är fortsatt viktigt att regeringen redovisar resultaten av insatserna och hur de utvecklas över åren för riksdagen.

4 Klimat

4.1 Mål och anslag

Mål

Riksdagen har beslutat om miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan:

Miljökvalitetsmålet innebär att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringen ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.¹²

Miljökvalitetsmålet preciseras med ett temperaturmål och ett koncentrationsmål. Den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst två grader Celsius jämfört med den förindustriella nivån. Sverige ska

¹² Prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6.

verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål. Sveriges klimatpolitik utformas så att den bidrar till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på nivån högst 400 miljarddelar koldioxidkvivalenter. Möjligheten att uppfylla miljökvalitetsmålet är till avgörande del beroende av internationellt samarbete och insatser i alla länder.¹³

Riksdagen har tidigare beslutat om ett nationellt mål om utsläpp av växthusgaser för perioden 2008–2012, och våren 2009 beslutade riksdagen om ett etappmål om utsläpp av växthusgaser för år 2020:

- Nationellt mål om utsläpp av växthusgaser för perioden 2008–2012: De svenska utsläppen av växthusgaser ska som ett medelvärde för perioden 2008–2012 vara minst 4 procent lägre än utsläppen 1990. Utsläppen ska räknas som koldioxidkvivalenter och omfatta de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och FN:s klimatpanels (IPCC) definitioner. Delmålet ska uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer.¹⁴
- Etappmål om utsläpp av växthusgaser för år 2020: Utsläppen av växthusgaser i Sverige, från verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter, ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990.¹⁵ Detta innebär att utsläppen av växthusgaser från dessa verksamheter ska vara ca 20 miljoner ton koldioxidkvivalenter lägre jämfört med 1990 års nivå. Minskningarna ska ske i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som mekanismen för en ren utveckling.¹⁶

Dessutom har EU gemensamt slagit fast mål för utsläppsminskningar till 2020 och 2050 som Sverige ska bidra till uppfyllelsen av.

Anslag inom klimatområdet

Av de 17 anslag som ingår i statsbudgetens område Miljöpolitik är några särskilt inriktade mot klimatområdet. Anslaget för klimatanpassning används till vissa förebyggande och kunskapshöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar. Anslaget får även användas till de administrativa kostnader som följer med insatserna. I årets budgetproposition föreslår regeringen att 12 miljoner kronor per år tillförs anslaget 2013–2016 för att tillgodose ökande krav på underlag för klimatanpassningsåtgärder.

¹³ Prop. 2008/09:162, bet. 2008/09: MJU28.

¹⁴ Prop. 2001/02:55, bet. 2001/02: MJU10.

¹⁵ Målet gäller för de verksamheter som *inte* omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter, dvs. transporter, bostäder, avfallsanläggningar, jord- och skogsbruk och vattenbruk samt delar av industri m.m. För de verksamheter som omfattas av EU:s system bestäms ambitionen för minskningen av utsläpp gemensamt på EU-nivån inom ramen för handelssystemets regler.

¹⁶ Prop. 2008/09:162, bet. 2008/09: MJU28.

Anslaget för internationella klimatinvesteringar används till insatser som syftar till att uppfylla det svenska åtagandet till 2020 och framtida internationella klimatåtaganden genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för s.k. gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling samt för att utveckla liknande mekanismer inom ramen för FN:s klimatkonvention. I samma syfte får anslaget användas för förvärv av utsläppsutrymme. Anslaget används också för att utveckla systemet för handel med utsläppsrätter och för att finansiera övervakning i anknytning till internationell utsläppshandel. Anslaget får även användas till att bidra till finansieringen av den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter.

I årets budgetproposition redovisar regeringen att avtal om förvärv av ytterligare utsläppsutrymme behöver tecknas. För att kunna infria tidigare åtaganden i samband med internationella klimatinvesteringar föreslår regeringen att anslaget tillförs 7 miljoner kronor 2013.

Anslaget 1:8 Supermiljöbilspremie används för att främja introduktionen av bilar med utsläpp av koldioxid under 50 gram per kilometer. Regeringen föreslår att 80 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2013.

Vidare kan inom utgiftsområde 20 nämnas skatteutgiften Förmån av miljöanpassade bilar. Dessutom genomförs åtgärder för minskade utsläpp av klimatgaser inom flera andra utgiftsområden.

4.2 Regeringens resultatredovisning för klimatområdet

Regeringen redovisar att tillståndet i miljön förändras i en negativ riktning. De globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka och den globala årsmedeltemperaturen fortsätter att stiga. Regeringen bedömer att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats. Det är mycket svårt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet. De globala utsläppen av växthusgaser måste enligt regeringen minska med 50–70 procent till 2050 jämfört med 1990 och vara nära noll vid seklets slut för att miljökvalitetsmålet ska kunna nås. Möjligheterna att nå miljökvalitetsmålet är därmed beroende av en global omställning till fossilbränslesnål energitillförsel och effektivare energianvändning. Sverige kommer fortsatt att arbeta aktivt för att nå en internationell överenskommelse som också innebär en större möjlighet till måluppfyllelse.

Regeringen bedömer att det nationella målet för perioden 2008–2012 kommer att nås med marginal. Regeringen bedömer att etappmålet till 2020 ligger inom räckhåll.

Enligt regeringens bedömning kan utsläppsminskningarna sedan 1990 till stor del förklaras av den förda klimatpolitiken. Bland insatserna nämns koldioxid- och energibeskattningen, deponiförbudet för organiskt avfall samt utformningen av förmånsbeskattningen och den koldioxidrelaterade

fordonsskatten. Regeringen redovisar vidare att trots betydande insatser för att minska utsläppen från transporter är dessa i dag större än 1990. Dessutom har den tidigare trenden med minskning av uppvärmningsrelaterade utsläpp brutits. Regeringen avser att återkomma till frågan om det behövs nya åtgärder i samband med den kontrollstation för klimatpolitiken som genomförs 2015.

4.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning av resultatredovisningen betonades att utskottet i olika sammanhang har uttryckt sin oro över att de globala utsläppen av växthusgaser ökar. Samtidigt lyfte man fram att det är glädjande att de svenska utsläppen minskar. Utifrån vad som framkom i fjolårets uppföljning kunde utskottet bekräfta sina tidigare bedömningar. Utskottet framförde att det är av stor betydelse att utskottet får fortlöpande information för att löpande kunna följa den fortsatta händelseutvecklingen. Utskottet tog även upp att riksdagen med anledning av en redogörelse från Riksrevisionen hade gett regeringen till känna att frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut, och att regeringen ännu inte hade lämnat förslag om hur överskottet ska hanteras. Mot den bakgrunden ville utskottet särskilt lyfta fram att det är positivt att regeringen avser att utveckla återrapporteringen till riksdagen vad gäller utsläpp av växthusgaser. Utskottet utgick från att frågan om hur ett eventuellt kommande överskott ska hanteras kommer att underställas riksdagen i enlighet med riksdagens tidigare beslut.

4.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Gruppen konstaterar utifrån regeringens redovisning att tillståndet i miljön förändras i en negativ riktning. De globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka och den globala årsmedeltemperaturen fortsätter att stiga. Förbättringstakten är inte tillräcklig för att nå uppsatta mål för transportsystemets klimatpåverkan. Gruppen ser med oro på den av regeringen redovisade utvecklingen inom transportområdet. Samtidigt konstaterar gruppen att regeringen under utgiftsområde 23 redovisar att utsläppen av metan och lustgas från det svenska jordbruket minskade med 10 procent 2010 i jämförelse med 1990, främst på grund av ett minskat antal nötkreatur och svin. Regeringen bedömer att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats och att det är mycket svårt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet. Gruppen vill här peka på att utskottet förra hösten fram-

förde att det är av stor betydelse att utskottet får fortlöpande information för att löpande kunna följa den fortsatta händelseutvecklingen vad gäller utsläppen.

Förra hösten tog utskottet upp att riksdagen med anledning av en redogörelse från Riksrevisionen hade gett regeringen till känna att frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut, och att regeringen ännu inte hade lämnat förslag om hur överskottet ska hanteras. Utskottet utgick från att frågan om hur ett eventuellt kommande överskott ska hanteras kommer att underställas riksdagen i enlighet med riksdagens tidigare beslut.

Regeringen redovisade i mars 2012 att regeringen i budgetpropositionen hade angivit att man avser att återkomma till riksdagen i frågan.¹⁷ Vidare redovisade regeringen i Årsredovisning för staten 2010 kvantitativa uppskattningar rörande Sveriges förväntade överskott av utsläppsrätter (AAU).¹⁸ Regeringen angav att det definitiva överskottet kan fastställas först när 2011 och 2012 års utsläpp är kända. Enligt regeringen hänger frågan om hanteringen av överskottet samman med frågan om överföring av AAU:er till en andra åtagandeperiod, vilken är föremål för fortsatta förhandlingar inom ramen för klimatkonventionen. Regeringen uppgav i skrivelsen att Regeringskansliet fortfarande bereder ärendet och genomför en analys av handlingsalternativ med sikte på att återkomma till riksdagen i 2013 års budgetproposition.¹⁹ Gruppen noterar att någon sådan redovisning inte har gjorts i årets budgetproposition. Gruppen utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur överskottet ska hanteras i enlighet med riksdagens tillkännagivande.

5 Hållbara städer

5.1 Utskottets uppföljning

Riksdagen har anslagit medel till ett ekonomiskt stöd till hållbara städer om totalt 340 miljoner kronor under perioden 2009–2010. Vidare har regeringen tillsatt en delegation med uppgiften att verka för en hållbar utveckling av städer, tätorter och bostadsområden. Delegationen för hållbara städer ska dels vara en nationell arena för utveckling av hållbara städer, dels hantera det ekonomiska stödet till denna utveckling.

Miljö- och jordbruksutskottet gjorde 2010 en uppföljning av statens satsning på hållbara städer. Med anledning av uppföljningen framförde utskottet bl.a. att en utvärdering av satsningens mer långsiktiga effekter bör göras om några år och pekade på vikten av att satsningens resultat och den kunskap som har samlats inom delegationen och i projekten tas om

¹⁷ Prop. 2010/11:1 utg.omr. 20, s. 39, avsnitt 3.7 Revisionens iakttagelser.

¹⁸ Skr. 2010/11:101 s. 78.

¹⁹ Skr. 2011/12:75.

hand när satsningen är slut och delegationen avvecklad. Utskottet understök vidare vikten av att regeringen i de årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisar och bedömer de resultat som uppnås genom statens olika insatser för en hållbar stadsutveckling och att det är viktigt att även i fortsättning följa denna fråga. Riksdagen godkände i december 2010 vad miljö- och jordbruksutskottet anförde om utskottets uppföljning.

Hösten 2010 beslutade riksdagen att tillföra anslaget för hållbara städer 30 miljoner kronor per år 2011–2012 för att fasa ut verksamheten. Regeringen beslutade därefter att förlänga delegationens uppdrag fram till december 2012, för att konsolidera och avsluta det arbete som inletts.²⁰ Regeringen redovisar i årets budgetproposition att utbetalningar av det ekonomiska stödet kommer att innebära utgifter t.o.m. 2017.

Tabell 3 Utgiftsutvecklingen för anslag 1:15 Hållbara städer

År	Belopp (tkr)
2009 Utfall	6 330
2010 Utfall	97 461
2011 Utfall	138 193
2012 Anslag	27 500
2013 Förslag	15 500
2014 Beräknat	3 300
2015 Beräknat	80 000
2016 Beräknat	2 500

Källa: Prop. 2010/11:1, prop. 2011/12:1 och prop. 2012/13:1 utg.omr. 20.

5.2 Regeringens resultatredovisning

I årets budgetproposition redovisar regeringen bl.a. följande när det gäller resultaten av satsningen på hållbara städer:

- Det ekonomiska stödet har resulterat i ett stort antal stödansökningar. Till och med 2011 beviljades sammanlagt nio större investeringsprojekt och 55 planeringsprojekt ekonomiskt stöd i konkurrens med andra ansökningar. Under 2011 lämnades totalt 70 ansökningar in varav 28 beviljades stöd.
- Under det förnyade uppdraget från 2011 har det ekonomiska stödet framför allt varit inriktat på planerings-, informations- och utvecklingsprojekt. Ansökningarna under 2011 har gällt både renodlade stadsutvecklingsprojekt och projekt för informationsspridning och processutveckling. Stödansökningarna visade på en stor bredd både geografiskt och innehållsmässigt. Jämfört med tidigare år har den sociala dimensionen i hållbar stadsutveckling en tydligare roll. Bland de projekt som fått stöd finns exempelvis integrerade stadsutvecklingsprojekt, utveck-

²⁰ Prop. 2010/11:1 utg.omr. 20, bet. 2010/11: MJU1. Dir. 2011:29.

ling av delkomponenter i stadsutvecklingen som systemlösningar för vatten och avfall respektive cykelstrategier samt utveckling av nya kunskapsfält som certifieringssystem för stadsdelar.

- Delegationen har i samverkan med Boverket genomfört möten för erfarenhetsutbyte mellan stödprojekten. Delegationen har också främjat stödprojektens deltagande vid olika konferenser i Sverige och internationellt. Delegationen har vidare tagit initiativ till ett nätverk för informationsutbyte och samverkan kring goda exempel i stadsbyggnad där flera myndigheter och organisationer deltar.
- Delegationen lämnade i juni 2012 rapporter om hinder för hållbar stadsutveckling och förslag till fortsatt arbete för hållbar stadsutveckling till regeringen. Där föreslås bl.a. en nationell stadspolitik för bättre samordning av olika statliga sektorsintressen samt en fortsatt statlig satsning på hållbar stadsutveckling.

Regeringen har i sin analys gjort bedömningen att arbetet som delegationen för hållbara städer genomfört visar på den centrala roll som stads- och bebyggelseutvecklingen har bl.a. för klimatfrågan liksom på behovet av ett sammanhållet perspektiv på olika hållbarhetsaspekter. Enligt regeringens bedömning medför de nio investeringsprojekt som fått stöd under 2009–2010 minskade utsläpp i spannet 20 000–130 000 ton koldioxid per år. Regeringen menar att det statliga stödet har gett upphov till en hävstångseffekt som kommer att generera klimatnytta i flera led. Även det växande internationella intresset för hållbar stadsutveckling i många olika forum visar enligt regeringens analys att Sveriges satsning på hållbara städer har legat rätt i tid och inriktning.

5.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning av resultatredovisningen konstaterade utskottet att satsningen på hållbara städer hade förlängts för att säkerställa kunskaps-spridning, vilket sågs som positivt. Utskottet noterade att det i resultatredovisningen endast fanns mycket begränsad redovisning och bedömning av uppnådda resultat. Mot den bakgrunden framhöll utskottet betydelsen av att regeringen uppmärksammar och åtgärdar de problem som utskottet har pekat på i samband med sin uppföljning av satsningen på hållbara städer. Utskottet underströk att det är väsentligt med långsiktighet, kontinuitet och uthållighet i arbetet med hållbar stadsutveckling. Många myndigheter arbetar med hållbar stadsutveckling, varför det är viktigt med tydlig ansvarsfördelning. Utskottet framförde att satsningen bör utvärderas om några år. Det är angeläget att erfarenheterna från satsningen tas till vara och sprids och att regeringen återrapporterar till riksdagen vilka resultat som satsningen ger.

5.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Gruppen konstaterar att satsningen på hållbara städer har lett till ökat intresse för hållbar stadsutveckling. Gruppen vill mot den bakgrunden peka på vikten av att regeringen uppmärksammar och åtgärdar de problem som utskottet har pekat på i samband med sin uppföljning av satsningen på hållbara städer.

Gruppen konstaterar att regeringens resultatredovisning har förbättrats i år. Bland annat redovisas att flera projekt har initierats och att möten för erfarenhetsutbyte har genomförts.

Gruppen har tidigare pekat på vikten av långsiktighet, kontinuitet och uthållighet i arbetet med hållbar stadsutveckling. Gruppen delar regeringens bedömning att det kvarstår mycket arbete för att på bred front åstadkomma en hållbar utveckling av städerna. Gruppen noterar att Delegationen för hållbara städer har föreslagit en nationell stadspolitik för bättre samordning av olika statliga sektorsintressen samt en fortsatt statlig satsning på hållbar stadsutveckling. Enligt gruppens bedömning är det viktigt att erfarenheterna från satsningen tas till vara och sprids och att det fortsatta arbetet har en tydlig koppling till ordinarie förvaltningsstrukturer.

6 Kemikalieområdet

6.1 Utskottets uppföljning och tidigare ställningstagande

Hösten 2010 beslutade riksdagen att 25 miljoner kronor per år skulle tillföras anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen under perioden 2011–2014 för en handlingsplan för kemikalier. Hösten 2011 gjorde miljö- och jordbruksutskottet en uppföljning som inriktades på att närmare följa upp resultaten inom kemikalieområdet och hur den av riksdagen beslutade resursförstärkningen har använts. Av miljö- och jordbruksutskottets uppföljning framgick att under det första året användes resursförstärkningen främst till personalkostnader. Satsningen innebar bl.a. att tillsynen utökades, något som enligt utskottets bedömning var en viktig insats som kan utgöra underlag för överväganden om en mer långsiktig finansiering av utökad tillsyn. Satsningen innebar även att projekt förbereddes med utgångspunkt i dialogen med andra aktörer. Utskottet framförde med anledning av uppföljningen att samarbete med andra myndigheter är viktigt för att ta till vara olika kompetenser och för att uppnå ett brett engagemang i dessa frågor. Ökat samarbete kan även leda till att arbetet blir mer långsiktigt. Utskottet framförde att det är viktigt att regeringen analyserar om relevanta myndigheter bör få i uppdrag att samverka och återrapporera resultatet.

Utskottet menade vidare att satsningen innebär att Sveriges möjlighet att driva på EU:s kemikaliepolitik ökar. Detta är enligt utskottet positivt och ligger i linje med intentionerna bakom satsningen. Utskottet framförde att det därför vore värdefullt om riksdagen fick fortsatt rapportering om de konkreta resultat som satsningen leder till när det gäller Sveriges möjlighet att driva på för en mer effektiv kemikaliepolitik i EU.

Utskottet konstaterade att satsningar av denna typ kan leda till att en fråga uppmärksammas och ges ett särskilt fokus under en viss tid, vilket är mycket positivt. Samtidigt kan tidsbegränsade satsningar av denna typ leda till en viss ryckighet i myndigheternas arbete och förutsättningar att arbeta långsiktigt och målmedvetet med olika frågor. Det tar tid att både rekrytera personal till en satsning och att avveckla personal vid satsningens slut. Utskottet pekade vidare på att det är oklart vad som händer med upparbetade rutiner, samlad kunskap och påbörjat arbete efter satsningsperiodens slut. Utskottet menade att det är värdefullt att utvärdera hur effektiva denna form av satsningar är i jämförelse med mer långsiktiga åtaganden. I detta kan ingå att följa frågan om hur kostnadseffektiva denna typ av satsningar är. Det vore värdefullt om regeringen återkom till riksdagen i någon av de två kommande årens budgetpropositioner och redogjorde för de förväntade konsekvenserna av att den riktade satsningen upphör. En sådan redogörelse skulle ge riksdagen ett fördjupat underlag inför beredningen av regeringens budgetförslag.

Mot den bakgrunden ville utskottet särskilt lyfta fram vikten av att regeringen löpande följer utvecklingen av insatserna och att resultaten av detta redovisas till riksdagen, inte minst vad gäller satsningens konkreta betydelse för tillsynen, dialogen med andra aktörer och EU-arbetet inom kemikalieområdet. Utskottet framförde att det är angeläget att regeringen säkerställer att berörda myndigheter involveras och att regeringen analyserar om dessa myndigheter bör få i uppdrag att samverka och återrapporera resultatet samt att satsningen följs upp och utvärderas. Uppnådda resultat bör redovisas till riksdagen och bedömas i förhållande till mål och kostnader. Det är väsentligt att beakta hur resultat på lång sikt kan uppnås vad gäller arbetet för en giftfri miljö och att i det fortsatta kemikaliepolitiska arbetet ta till vara de erfarenheter som görs inom satsningen.

6.2 Regeringens resultatredovisning

Regeringen redovisar att Kemikalieinspektionen med de extra resurserna under 2011 bl.a. har intensifierat tillsynsarbetet, t.ex. med ett ökat antal analyser av kemikalier i varor, arbetet inom Reach-förordningen med utvärdering, klassificering och förslag till begränsningar av farliga ämnen, och har initierat branschdialoger för leksaker, textilier och kosmetika för att diskutera frivilliga åtaganden. Regeringen har i årets resultatredovisning för Giftfri miljö inte kommenterat utskottets uppföljning.

6.3 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Under perioden 2011–2014 görs en statlig satsning inom kemikalieområdet i form av en resursförstärkning på Kemikalieinspektionen på sammanlagt 100 miljoner kronor. Förra hösten följde gruppen upp hur resursförstärkningen används och hur den kommer att följas upp. Gruppen lyfte bl.a. fram att det är viktigt att regeringen följer den löpande utvecklingen av insatserna och att resultaten redovisas för riksdagen.

Gruppen kan i årets uppföljning av resultatredovisningen konstatera att regeringen har redovisat en del resultat av satsningen. Samtidigt konstaterar gruppen att regeringen inte har kommenterat de synpunkter som utskottet förra året framförde i sin uppföljning. Detta gäller t.ex. utskottets önskemål avseende regeringens analys av samverkansbehov, satsningens betydelse för tillsynen, dialogen med andra aktörer och EU-arbetet. Förra året betonade utskottet vikten av att regeringen löpande följer utvecklingen av insatserna och att resultaten av detta redovisas till riksdagen. Gruppen vill även i årets uppföljning lyfta fram detta. Uppnådda resultat bör redovisas för riksdagen och bedömas i förhållande till mål och kostnader.

Gruppen uppmärksammar även att utskottet förra året framförde att det vore värdefullt om regeringen återkom för riksdagen i årets eller nästa års budgetproposition och redogjorde för de förväntade konsekvenserna av att satsningen upphör. Gruppen konstaterar att någon sådan analys inte lämnas i årets budgetproposition och utgår därför från att den kommer att lämnas nästa år i enlighet med utskottets önskemål.

7 Biologisk mångfald i rinnande vatten

7.1 Utskottets uppföljning och tidigare ställningstagande

År 2011 gjorde miljö- och jordbruksutskottet en uppföljning av statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten. Uppföljningen inriktades på att studera ansvarsfördelningen mellan olika aktörer i samband med vattenkraft. Utskottet konstaterade i sin behandling av uppföljningen att dammar, vattenkraftverk och regleringsmagasin påverkar den biologiska mångfalden i rinnande vatten på ett mycket negativt sätt, samtidigt som vattenkraften har flera fördelar. Utskottet ansåg bl.a. att det är viktigt att lyfta fram både problem och möjligheter för att kunna bevara och åter skapa biologisk mångfald i rinnande vatten på bästa möjliga sätt. Utskottet pekade på vikten av att de frågor som togs upp i uppföljningen behandlas vidare i utvecklingsarbetet, både inom riksdagens olika utskott, i regeringen och inom de berörda myndigheterna.

Utskottet noterade vidare att det saknas tillräckliga motiv för kraftbolagen att arbeta med miljöfrågor. Det konstaterades att riksdagens miljömål för vattendragen inte hade nåtts, och utskottet uppmärksammade att det finns flera olika målkonflikter och att dessa inte får förlama fortsatt utvecklingsarbete. Det är därför viktigt med en tydlig uppgifts- och ansvarsfördelning samt att myndigheterna ges ett tydligt uppdrag från regeringen att samarbeta. Utskottet konstaterade att det saknas en helhetsbild av statens olika insatser och deras resultat. Utskottet menade att det är viktigt att regeringen säkerställer att det samlade resultatet av åtgärderna redovisas och analyseras, och att regeringen i de årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisar och bedömer de resultat som uppnås. Utskottet framhöll dessutom vikten av samarbete och samverkan mellan myndigheterna och betonade vikten av hög kompetens i vattenfrågor vid de myndigheter som berörs för att kunna säkerställa att goda resultat uppnås.

Utskottet konstaterade att arbetet med fiskvägar, restaurering av vattendrag och fiskevård har gått långsamt i förhållande till målen och att det finns ett fortsatt behov av åtgärder. Utskottet betonade därför vikten av förstärkta insatser för restaurering av vattendrag och fiskevård samt vikten av att följa upp resultatet av de insatser som görs. Utskottet fann att det är viktigt att säkerställa att kraftbolagen har tillräckliga motiv för att bevara och återskapa biologisk mångfald i vattendragen. Utskottet konstaterade dessutom att det inte finns någon entydig bild av kraftbolagens kostnader för fiskvägar, men att det inte heller finns någon entydig bild av vilket värde som återskapad biologisk mångfald leder till. Utskottet menade att det är viktigt att klargöra de ekonomiska konsekvenserna av olika handlingsalternativ.

Utskottet menade att det i första hand är kraftbolagen som bör betala åtgärder för att återskapa och bevara biologisk mångfald, men konstaterade att statliga bidrag till restaureringsåtgärder kan förenkla arbetet och göra att processen går snabbare. Det är viktigt att kraftbolagen ges tillräckliga motiv att arbeta med biologisk mångfald. Dessutom behövs statliga resurser för att finansiera åtgärder som annars inte skulle komma till stånd, varför det är viktigt att det även fortsättningsvis avsätts statliga medel till sådana insatser. Utskottet konstaterade att de statliga resurserna för restaurering av vattendrag har varierat över tid och framhöll vikten av långsiktighet i medelstildelningen och det faktum att det behövs resurser för att kunna genomföra restaureringar.

Utskottet konstaterade att bestämmelserna om vattenverksamhet inte har integrerats helt i miljöbalken, vilket har lett till att praxis utgår från den äldre, exploateringsinriktade vattenlagen och inte från den helhetssyn som finns i miljöbalken och dess förarbeten. Utskottet noterade att det finns utredningsförslag som syftar till att harmonisera regelverket för vattenverksamhet med annan verksamhet som regleras i miljöbalken. Inför det fortsatta utvecklingsarbetet i dessa frågor betonade utskottet vikten av det övergripande målet att främja en hållbar utveckling och vikten av att

denna fråga hanteras vidare. Utskottet vidhöll sin bedömning att för att nå miljökvalitetsmålen behövs ett intensifierat arbete med bl.a. tillsyn. Utskottet ansåg vidare att det behövs ett intensifierat arbete med bl.a. omprövning av vattendomar. Utskottet redovisade att man har fått många indikationer på att situationen är otillfredsställande med tanke på hur äldre vattendomar är utformade. Det behövs fortsatta analyser av hur frågan kan hanteras för att säkerställa den biologiska mångfalden.

Utskottet konstaterade avslutningsvis att de fem vattenmyndigheterna fortfarande ses som nya aktörer och att flera instanser pekat på att det är ett problem att ingen har haft ansvar för att hålla ihop och samordna vattenmyndigheternas arbete på nationell nivå. Utskottet betonade vikten av fortsatt utveckling av vattenförvaltningen och menade att Havs- och vattenmyndigheten kan möjliggöra tydligare samordning.

7.2 Regeringens resultatredovisning

Regeringen har i årets resultatredovisning om Levande sjöar och vattendrag gjort bedömningen att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet för levande sjöar och vattendrag till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats.

Regeringen menar vidare att fragmentering av vattendrag, bl.a. genom anläggande av kraftverks- och regleringsdammar, och uttraderande av landbiotoper genom överdämning samt torrläggning av forsar och strömfåror har stor påverkan på den fysiska miljön och på berörda ekosystem i sjöar och rinnande vatten inom avrinningsområdet. Även enstaka hinder i ett system förändrar hela systemets struktur och funktion med risk för att vissa arter helt slås ut. Antalet restaurerade vattendrag har ökat de senaste åren men arbetet går enligt regeringen långsamt. En bidragande faktor är den juridiska processen vid omprövningar och tillstånd för vattenverksamhet. Regeringen har tillsatt en utredning för att se över reglerna om vattenverksamhet i miljöbalken och den s.k. restvattenlagen.²¹ Utredaren ska bl.a. föreslå de ändringar i reglerna som behövs för att miljörättens grundläggande principer – såsom principen om att förorenaren betalar och principen att bästa möjliga teknik ska användas – får genomslag även i den vattenrättsliga regleringen. Vidare ska utredaren se över tillståndsprövningen av vattenverksamhet samt analysera systemet för omprövning av vattenverksamheter och föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma ett effektivt system för omprövning.

Regeringen redovisar vidare att arbetet med restaureringar av vattendragen i länen går långsamt. Det konstateras att kunskaperna om kulturmiljövården längs sjöarna och vattendragen är bristande. Regeringen har i övrigt inte kommenterat utskottets uppföljning.

²¹ Lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

7.3 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Under 2011 gjorde miljö- och jordbruksutskottet en uppföljning av biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. I uppföljningen redovisades och analyserades en rad olika problem, bl.a. kring tillsyn och tillståndsprovning. Hösten 2011 genomförde utskottet en utfrågning med anledning av utskottets uppföljning.

Det finns sammantaget ett stort intresse i frågor som rör vattenkraften och biologisk mångfald i rinnande vatten. Gruppen kan med tillfredsställelse konstatera att regeringen har tillsatt en utredning för att se över reglerna för vattenverksamhet. Gruppen utgår från att de problem som har uppmärksammas kommer att lösas, och att regeringen i de kommande årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisar och bedömer de resultat som uppnås för den biologiska mångfalden i rinnande vatten.

Regeringen gör bedömningen att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet om levande sjöar och vattendrag till 2020 med de styrmedel som hittills har beslutats eller planerats. I utskottets uppföljning förra året framförde gruppen att ytterligare åtgärder måste vidtas för att uppnå målen vad gäller vattendragen. Gruppen vidhåller sin uppfattning och pekar även i år på vikten av att målkonflikter hanteras och att myndigheterna ges ett tydligt uppdrag att samarbeta.

Av gruppens uppföljning förra året framgick att arbetet med fiskvägar, restaurering av vattendrag och fiskevård har gått långsamt i förhållande till målen. När det gäller frågan om restaurering av vattendrag visar regeringens resultatredovisning att arbetet fortfarande går långsamt. Gruppen understryker återigen vikten av förstärkta insatser för restaurering av vattendrag och fiskevård samt vikten av att följa upp resultatet av de insatser som görs.